

”MINULLA ON NYT ROHKEUTTA
TOTEUTTAA UNELMANI ”

Videotyöskentely sosiokulttuurisen innostamisen ja
voimaantumisen välineenä kuurojen koululla Palestiinassa

Riikka Luukkonen
Journalistiikan pro gradu -tutkielma
Syksy 2014
Viestintätieteiden laitos
Jyväskylän yliopisto

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty HUMANISTINEN	Laitos – Department Viestintätieteiden
Tekijä – Author Riikka Luukkonen	
Työn nimi – Title ”Minulla on nyt rohkeutta toteuttaa unelmani”. Videotyöskentely sosiokulttuurisen innostamisen ja voimaantumisen välineenä kuurojen koululla Palestiinassa.	
Oppiaine – Subject Journalistiikka	Työn laji – Level Pro gradu –tutkielma
Aika – Month and year Joulukuu 2014	Sivumäärä – Number of pages 90 + liitteet
Tiivistelmä – Abstract Eletään maaliskuuta 2008. Istun peruskoulun viimeistä luokkaa käyvän Fuad-pojan vieressä ja katselen, kuinka hän käsittelee valokuvauskurssilla ottamiaan valokuvia tulevaa näyttelyä varten. Kuvat ovat taitavia eikä uskoisi, että Fuad ei ole valokuvannut elämässään kahdeksaa viikkoa enempää. Fuadilla on yksi unelma. Hän haluaisi isona valokuvaajaksi. Fuadin kuten monen muun Palestiinan Betlehemissä sijaitsevan Ephpheta-koulun (<i>Ephpheta Paul VI Audio-Phonetic Rehabilitation</i>) oppilaan haave unelma-ammattista jää kuitenkin usein toteutumatta, sillä kuurojen mahdollisuudet ammattikoulutukseen ovat Palestiinassa heikot. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan sosiokulttuurista innostamista ja voimauttavan videon menetelmää työkaluina video-opetuksen suunnittelussa sekä toteutuksessa. Lisäksi selvitin minkälaiset mahdollisuudet videotyöskentely antaa sosiokulttuuriseen innostamiseen ja voimaantumiseen sekä minkälaisia yhtäläisyyksiä videotyöskentelyllä ja voimauttavalla valokuvalla on. Tutkimukseni kehittämishankkeena olen suunnitellut ja toteuttanut video-opetusta kuuroille lapsille tarkoitettulla Ephpheta-koululla, Betlehemissä, Palestiinassa helmikuussa 2011. Lapset opiskelivat kuvauksen, käsikirjoittamisen ja dramaturgian perusteita sekä tuottivat lyhytvideoita aiheesta Haaveet. Tutkimukseni tutkielmaosassa arvioin ja analysoin kehittämishanketta sosiokulttuurisen innostamisen ja voimaantumisen näkökulmasta. Aineistona olen käyttänyt sosiokulttuurista innostamista, voimaantumista ja voimauttavaa valokuvaa käsittelevää kirjallisuutta. Lisäksi olen hyödyntänyt omia havaintojani ja kokemuksiani sekä videokurssille osallistuneiden lasten ryhmähaastatteluja. Videotyöskentely soveltuu tutkimukseni mukaan hyvin sosiokulttuurisen innostamisen ja voimaantumisen välineeksi. Tätä päätelmää tukevat kurssin aikana tekemäni havainnot sekä lasten ryhmähaastattelussa antamat vastaukset. Tutkimukseni osoittaa, että videotyöskentely antoi lapsille välineitä ja taitoja, joiden avulla heillä olisi mahdollisuus muuttaa asenteita niin oman yhteiskuntansa sisällä kuin sen ulkopuolellakin.	
Asiasanat – Keywords Palestiina, Israel, fenomenologia, sosiokulttuurinen innostaminen, voimaantuminen, videotyöskentely, unelmat	
Säilytyspaikka – Depository Jyväskylän yliopisto	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	4
1.1 Tutkimuskysymys.....	8
1.2 Tutkimuksen rakenne.....	8
1.3 Tutkimusaineisto- ja menetelmät.....	10
2 PALESTIINAN TILANTEEN TAUSTA JA NYKYPÄIVÄ.....	16
2.1 Länsimaisen median kuva Palestiinasta.....	25
2.2 Kuurojen asema Palestiinassa ja mediassa.....	31
3 PALESTIINA-PROJEKTIN TAUSTA.....	35
3.1 Ajatuksesta toteutukseen.....	37
3.2 Video-opetuksen lopullinen kehys.....	39
4 UNELMAT JA HAAVEET.....	45
4.1 Unelmien ja haaveiden merkitys.....	46
4.2 Kuurojen palestiinalaislasten unelmat ja haaveet.....	48
5 SOSIOKULTTUURINEN INNOSTAMINEN.....	51
5.1 Sosiokulttuurisen innostamisen synty ja nykypäivä.....	51
5.2 Innostaminen käytännössä.....	53
5.3 Sosiokulttuurisen innostajan rooli.....	55
5.4 Innostaminen kuurojen Ephpheta-koululla.....	57
6 VOIMAANTUMINEN – EMPOWERMENT.....	62
6.1 Voimaantumisteoria.....	63
6.2 Voimauttavan valokuvan idea.....	66
6.3 Videotyöskentely voimaantumisen välineenä.....	69
6.4 Mistä tunnistaa voimaantuneen ihmisen?.....	73
7 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ.....	77
LÄHTEET.....	81
LIITTEET.....	91

1 JOHDANTO

Eletään maaliskuuta 2008. Istun peruskoulun viimeistä luokkaa käyvän Fuad-pojan vieressä ja katselen, kuinka hän käsittelee valokuvauskurssilla ottamiaan valokuvia tulevaa näyttelyä varten. Kuvat ovat taitavia eikä uskoisi, että Fuad ei ole valokuvannut elämässään kahdeksaa viikkoa enempää. Fuad ei ole kuka tahansa poika. Hän asuu Länsirannan Betlehemissä ja käy kuuroille tarkoitettua Ephpheta-koulua. Fuadilla on yksi unelma. Hän haluaisi isona valokuvaajaksi.

Fuadin kuten monen muun Betlehemissä sijaitsevan Ephpheta-koulun (*Ephpheta Paul VI Audio-Phonetic Rehabilitation*) oppilaan haave unelma-ammattista jää kuitenkin usein toteutumatta, sillä kuurojen mahdollisuudet ammattikoulutukseen ovat Palestiinassa heikot. Kuurous on Palestiinassa yleistä, koska se on osaksi periytyvää. Kuurot pyritään sopeuttamaan valtaväestöön, mutta käytännössä siihen ei ole mahdollisuuksia. Monellaakaan ei ole varaa sisäkorvaleikkaukseen, joka osittain palauttaisi kuulon. Viittomakielen opetus puuttuu monesta koulusta, joten kuurot oppivat lukemaan puhetta huulilta.

Tarkastelen tutkimuksessani sosiokulttuurista innostamista ja voimauttavan videon menetelmää työkaluina video-opetuksen suunnittelussa sekä toteutuksessa. Tutkimukseni ei ole tavanomainen journalistiikan pro gradu –tutkielma. Tutkimukseeni kuuluu oleellisena osana kehittämishanke, jossa olen suunnitellut ja toteuttanut video-opetusta kuuroille lapsille tarkoitettulla Ephpheta-koululla, Betlehemissä, Palestiinassa helmikuussa 2011. Lapset opiskelivat kuvauksen, käsikirjoittamisen ja dramaturgian perusteita sekä tuottivat lyhytvideoita aiheesta Haaveet (ks. LIITE 1). Videot on ladattu videopalvelu YouTubeen ja ne voi käydä katsomassa osoitteessa <http://www.youtube.com/playlist?list=PLWfUpTIJG7qFkFL5OX9rQWPTi6qE8shIx> (Luukkonen 2011).

Sosiokulttuurinen innostaminen (animation socioculturelle, animación sociocultural) on sosiaalipedagogiikan suuntaus, jossa yhdistyvät kasvatuksellinen, sosiaalinen sekä kult-

tuurinen toiminta (Kurki 2000, 162). Sosiokulttuurisen innostamisen käsite liittyy ajatukseen, että kaiken sosiaalisen työn perusta on laadullinen. Kyse on siis ihmisten välisestä kohtaamisesta, palvelusta vuoropuhelusta sekä solidaarisuudesta. (Kurki 2009.)

Innostaminen nähdään usein tavoitteellisena toimintana, joka ihmisten oman osallistumisen avulla suuntautuu muuttamaan sekä yksilöllisiä että kollektiivisia asenteita sekä sitä kautta myös sosiaalista todellisuutta paremmaksi, oikeudenmukaisemmaksi ja välittävämmäksi kuin se nyt on. Se herättää ihmisten tietoisuutta, organisoii heitä ja saa heidät liikkeelle. Ihmiset siis kasvavat aktiivisiksi toimijoiksi omassa ja yhteisönsä sekä yhteiskuntien kehityksessä. (Kurki 2009.)

Sosiokulttuurinen innostaminen on syntynyt sekä käsitteenä (*ranskaksi animation socioculturelle*) että toimintana Ranskassa toisen maailmansodan jälkeen. Sitä tarvittiin avuksi rakentamaan sortunutta ja tukahtunutta yhteiskuntaa uudelleen demokraattiseksi yhteiskunnaksi. Ranskalaiset näkivät välttämättömäksi elvyttää ne demokraattiset arvot, jotka olivat kadonneet natsimiehityksen masennukseen.

Voimaantumisella (empowerment) tarkoitetaan ihmisten ja yhteisöjen toimintakyvyn, mahdollisuuksien ja vaikutusvallan lisääntymistä. Voimaantuminen liittyykin nimenomaan voimavarojen löytämiseen, asioiden mahdollistamiseen sekä elämänhallintaan ja oman elämän aktiiviseen rakentamiseen. Siinä korostuu oma sisäinen vahvistuminen ja se, että ihminen kokee olevansa sisäisesti vahva sekä tasapainossa itsensä ja ympäristön kanssa. Voimaantumisen seurauksena henkilö kokee voivansa asettaa ja saavuttaa päämääriä sekä tuntee oman elämänsä olevan hallinnassa ja itsetuntonsa parantuneen. Voimaantuminen voidaan nähdä siis ikään kuin vastavoimana syrjäytymiselle, huono-osaisuudelle ja osattomuudelle. Voimaantuminen voidaan määritellä yksilön valintojen ja sosiaalisen ympäristön väliseksi ihannetilaksi.

Voimaantumisen käsite tuli suosituksi 1980-luvun puolivälissä ihmisten hyvinvointia edistävien hankkeiden myötä. Sen käyttö lisääntyi 1990-luvulla myös kasvatustieteilijöiden keskuudessa. (Siitonen 1999, 84–85.)

Sosiokulttuurinen innostaminen ja voimaantuminen liittyvät hyvin vahvasti toisiinsa. Innostaminen voidaan nähdä välietappina matkalla kohti voimaantumista. Voimaantuminen voidaan nähdä koko prosessin päätavoitteena ja lopputuloksena.

Mediaa on tutkittu vielä melko vähän sosiokulttuurisen innostamisen ja voimaantumisen välineenä. Tämän vuoksi tutkimukselleni on vaikea löytää valmista teoreettista taustaa. Lähimpänä käyttämäni menetelmää ovat Miina Savolaisen kehittämä voimauttavan valokuvan menetelmä sekä Joe Lambertin ja Dana Atchleyn kehittämä digitaalinen tarinankerronta (*Digital Story Telling*). Kuten omassa videotyöskentelyn metodissani myös digitaalisessa tarinankerronnassa luodaan lyhyitä videoita teknisesti matalan kynnyksen välineillä. Digitaalisessa tarinankerronnassa tarinan aihe voi olla mikä tahansa tärkeäksi koettu. Digitaalinen tarinankerronta on Suomessa vielä tuntematon, mutta maailmalla nopeasti levinnyt ja suosiota saavuttanut taide- ja medialähtöinen menetelmä.

Kiinnostukseni lähteä toteuttamaan video-opetusta kuuroille tarkoitetulle Ephpheta-koululle on saanut alkunsa Diakonia-ammattikorkeakoulun Palestiina-projektista, jossa olen toiminut mediakouluttajana Suomen ulkoministeriön rahoittamissa ja Diakonia-ammattikorkeakoulun toteuttamissa *Digital Media Education*- sekä *Building Media Competence in Palestine* –hankkeissa syksyllä 2007 sekä keväällä 2008.

Näissä hankkeissa Betlehemin yliopiston ja ICP-aikuiskoulutuskeskuksen opiskelijoille ja henkilökunnalle on järjestetty televisio- ja radio-opintoja sekä valokuvauksen, kuvankäsittelyn ja animaation peruskursseja. *Building Media Competence in Palestine* –hankkeessa toimin keväällä 2008 mediakouluttajana myös Betlehemissä toimivassa kuuroille tarkoitetussa Ephpheta-koulussa. Lisäksi olen suunnitellut Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetyönäni kesällä 2008 Betlehemiin kahteen jaksoon ja kautuneen neljän viikon mittaisen medialeirin ja vastannut leirin toisen osan toteutuksesta. Projektiin osallistuminen ja uuteen kulttuuriin tutustuminen ovat saaneet pohtimaan uusia mahdollisuuksia toteuttaa mediakoulutusta alueella.

Mediataidot ja -tiedot ovat tärkeä osa nyky-yhteiskunnassa elävän ihmisen kansalais-taitoja. Mediataidot ovat erityisen tärkeitä palestiinalaisille, kun he rakentavat yhteiskun-taansa Israelin miehityksen alla. Taitojen avulla he myös kurovat kiinni länsimaiden ja arabien välistä kulttuurien kuilua. Mediaosaaminen on olennainen kansalaistaito nykyai-kaisessa tietoyhteiskunnassa ja se edistää aktiivista kansalaisuutta.

Alueella vuosia kestänyt epävakaa tilanne heijastuu vahvasti lapsiin ja nuoriin, ja heidän harrastusmahdollisuutensa ovat tilanteen takia vähäisiä. Epävakaan tilanteen takia ihmi-set viettävät Palestiinassa paljon aikaa kotonaan, koska ulkona liikkuminen on hankalaa. Tästä johtuen arki täytetään usein television katselulla tai Internetissä surffaamisella.

Koen, että opetuksen yhteydessä tehtävillä videoilla tulee olemaan kaksisuuntainen teh-tävä. Videoiden tekoprosessin ensisijainen tehtävä on opettaa nuorille mediataitoja ja saada nuoret innostumaan mediasta ja sen tekemisestä. Tarkoituksena on myös saada nuoret ajattelemaan omaa elämäänsä ja niitä keinoja, millä he voisivat itse vaikuttaa oman haaveensa toteutumiseen. Haaveen laadulla tai koolla ei ole merkitystä. Olipa haa-ve pieni tai suuri, tärkeintä on tulla tietoisiksi niistä ja tarttua niihin. Videoiden tarinat antavat myös äänen sellaiselle ryhmälle, joka ei pääse esille muuten julkisuudessa.

Samalla videoiden tärkeä tehtävä on nostaa Lähi-idän alueelta esiin aiheita, joita ei käsi-tellä kovin usein valtamediassa. Alueelta tulevien väkivaltaisten uutisten keskellä länsi-maalaisilta ihmisiltä unohtuu helposti, että epävakaasta tilanteesta huolimatta paikalliset ihmiset pyrkivät elämään mahdollisimman normaalia arkea. Lähi-idän uutisoinnin krii-sikeskeisyys vääristää kuvaa alueesta ja vaikuttaa laajasti yleiseen mielipiteeseen ja ih-misten ajatteluun. Videoiden tavoitteena on näyttää alueelta jotain sellaista, mitä ihmiset eivät ole tottuneet odottamaan ja näkemään.

Kuuroille tarkoitettulla Ephpheta-koululla järjestetty video-opetus oli myös pilottikokei-lu. Ensimmäistä kertaa järjestetystä video-opetuksesta oli tarkoitus ottaa mallia myös tulevaisuutta ja tulevia kursseja ajatellen.

Pro gradu –tutkielmani kehittämishanketta, kuuroille lapsille tarkoitettua videokurssia Betlehemissä, Palestiinassa ovat tukeneet apurahoin Journalistisen kulttuurin edistämistätiö JOKES sekä Uuden Suomettaren Säätiö.

1.1 Tutkimuskysymys

Pro gradun tutkielmaosassa analysoin ja arvioin kehittämishanketta sosiokulttuurisen innostamisen ja voimaantumisen näkökulmasta. Tutkin työssäni miten videotyöskentely toimii välineenä sosiokulttuurisessa innostamisessa ja voimaantumisessa. Vertailen myös voimauttavan valokuvan menetelmää ja videotyöskentelyä voimaantumisen välineenä ja pohdin unelmien ja haaveiden merkitystä.

Vastaan tutkimuksessani seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- Miten videotyöskentely toimii sosiokulttuurisen innostamisen ja voimaantumisen välineenä palestiinalaislasten keskuudessa?
- Minkälaisia ajatuksia ensimmäistä kertaa videokameraan koskevilla lapsilla on videotyöskentelystä keinona elämänsä tallentamiseen ja sen kertomisesta muille?
- Minkälaisia mahdollisuuksia lapset kokevat videotyöskentelyn antavan heille ja miten he kokevat voivansa hyödyntää sen antamia mahdollisuuksia tulevaisuudessa?

1.2 Tutkimuksen rakenne

Tutkimukseni rakentuu teoreettisesta osuudesta, jossa perehdyn sosiokulttuuriseen innostamiseen ja voimaantumiseen sekä empiirisestä osuudesta, joka on helmikuussa 2011 toteuttamani video-opetus kuuroille tarkoitettulla Ephpheta-koululla, Länsirannalla Pales-

tiinassa. Videokurssilla lapset opiskelivat valo- ja videokuvauksen, käsikirjoittamisen ja dramaturgian perusteita sekä tuottivat jokainen oman lyhytvideon aiheesta Haaveet.

Tutkielmani etenee opetuksen kontekstin (Lähi-idän konflikti, Palestiinan tilanne ja nykypäivä) esittelystä toiminnan analysointiin valittujen teoreettisten näkökulmien kautta. Kehittämishankkeen arvioinnista etenen opetuksen kehittämistarpeisiin tulevaisuudessa.

Luku kaksi keskittyy Palestiinaan. Teen katsauksen Palestiinan historiaan ja nykypäivään. Mistä Lähi-idän konfliktissa on oikein kyse ja mistä loputtomalta tuntuva väkivallan kierre on saanut alkunsa. Pohdin myös länsimaisen median antamaa kuvaa Israelin ja palestiinalaisten konfliktista sekä sitä, miksi alueelta tulevat uutiset kertovat kerta toisensa jälkeen väkivallan lohdutonta sanomaa. Lisäksi pureudun kuurojen asemaan Palestiinassa. Kuurous on Palestiinassa hyvin yleistä, sillä se on osin periytyvää.

Kolmannessa luvussa taustoitan kuuroille tarkoitettulla Ephpheta-koululla tapahtuneen opetuksen taustaa ja tulevaisuutta. Lisäksi esittelen Ephpheta-koululla toteutetun video-opetuksen kehyksen – mitä kurssilla opeteltiin ja miten opetus toteutettiin.

Haaveiden ja unelmien merkitystä pohdin luvussa neljä. Haaveilu on tuttua puuhaa meillemme kaikille. Parhaassa tapauksessa haaveet ja unelmat antavat suuntaa ja voimaa tavoitteiden saavuttamiselle. Jokaisella ihmisellä on haave tai unelma, yksi tai useampia. Haave on asiana universaali, eikä se ole sidottu kulttuuriin tai uskontoon.

Tutkimukseni teoreettisiin käsitteisiin sosiokulttuuriseen innostamiseen ja voimaantumiseen sekä voimauttavaan valokuvaan tartun luvuissa viisi ja kuusi. Perehdyn luvuissa sosiokulttuurista innostamista ja voimaantumista käsittelevään kirjallisuuteen sekä aiempaan tutkimukseen. Siteeratut puheenvuorot ovat suoria lainauksia lasten haastatteluilta, eikä niiden kieliasua ole millään tavalla pyritty korjaamaan. Puheenvuorot on käännetty arabiasta englanniksi ja edelleen englannista suomeksi. Analyysissa päähuomio on lasten esittämässä asioissa ja mielipiteissä eli siinä mitä sanotaan. Sen sijaan en

ole kiinnittänyt huomiota niinkään esitystapoihin eli siihen miten sanotaan, koska tärkeämpää on ollut itse viesti ja sen sisältö.

Kehittämishanketta arvioin luvussa seitsemän. Mikä opetuksessa onnistui ja missä olisi parannettavaa tulevaisuutta ajatellen.

1.3 Tutkimusaineisto- ja menetelmät

Tutkimukseni on laadullinen tutkimus. Laadullisen tutkimuksen yleisimmät aineistonkeruumenetelmät ovat haastattelu, kysely, havainnointi sekä erilaisiin dokumentteihin perustuva tieto. Niitä voidaan käyttää joko vaihtoehtoisina, rinnakkain tai eri tavoin yhdisteltyinä tutkittavan ongelman ja tutkimusresurssien mukaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73.)

Näitä kyseisiä aineistonkeruumenetelmiä käytän myös omassa tutkimuksessani. Tutkimukseni tausta-aineistona käytän sosiokulttuurista innostamista ja voimaantumista sekä voimauttavaa valokuvaa käsittelevää kirjallisuutta.

Lisäksi hyödynnän työssäni omia havaintojani ja kokemuksiani kuuroille tarkoitettulla Ephpheta-koululla tekemästäni opetuksesta. Havainnoiminen ei kohdistu pelkästään kielelliseen asioiden ilmaisuun, vaan myös kehonkieleen kuten ilmeisiin, eleisiin ja liikehdintään. Kun halutaan monipuolista tietoa lukuisine yksityiskohtineen, ei niitä ole aina mahdollistakaan kartoittaa muuten kuin havainnoimalla (Grönfors 2010, 158).

Grönfors (2010) muistuttaa, että havaintojen teko on olennainen osa arkielämäämme, tärkeä osa siitä, miten hahmotamme ympäristöämme tai reagoimme siihen, miten pyrimme ymmärtämään näkemäämme ja kokemaamme. Grönforsin mukaan havaintojen teko on myös kerrostuvaa, kumulatiivista siinä mielessä, että aiemmin tehdyt havinnot tukevat uusia havaintoja, poikkeavat havainnot kiinnittävät huomiota ja askarruttavat ja kaipaavat vastausta. Grönfors kuitenkin painottaa, että aineiston keräämisen onnistumi-

sen eräs edellytys havainnointiin ja osallistumiseen perustuvassa tutkimuksessa on tutkijan persoona ja siihen liittyvät erilaiset tekijät. (Grönfors 2010, 154.)

Tieteessä havaintojen teko ei eroa olennaisesti arjessa tehdyistä havainnoista. Kun arkielämässämme pyrimme ymmärtämään siihen vaikuttavia tekijöitä, pyritään tieteessä havaintoja tekemällä saamaan aineistoa määrätyn ongelman tai ilmiön eri tekijöistä. Molemmissa tarvitaan kaikkia aisteja informaation vastaanottamiseen sekä työstämiseen järjen avulla. Vaikka arkielämässä tunne ja intuitio ovat järjen kumppaneita, ei kumpikaan ole vieras myöskään tieteellisessä työssä. Tieteessä ajattelu ohjaa kuitenkin arkielämää enemmän sitä, mitä ja miten havaintoja tehdään, ja työstäessä havaintoaineistoa analyysin avulla tieteelliseksi johtopäätöksiksi. (Grönfors 2010, 154.)

Keskusteltaessa havainnoinnista menetelmänä yhteiskuntatieteissä, kytkeytyy osallistuminen siihen usein hyvin olennaisena osana. Tutkijan ja tutkittavan välinen vuorovaikutus on kaksisuuntaista dialogia, jossa heijastetaan ja heijastutaan tutkimuksen prosessissa. Näin tutkija oppii tuntemaan tutkittavan sekä yksilönä että osana yhteisöä. (Grönfors 2010, 154.)

Empiirinen aineistoni koostuu oppilaiden ryhmähaastatteluista (ks. LIITE 2). Koska innostumista ja voimaantumista ei pystytä mittaamaan, koen, että haastattelu on hyvä keino saada selville nuorten kokemuksia videotyöskentelystä sekä selvittää miten nuoret aikovat tulevaisuudessa toimia saavuttaakseen itselleen asettamia päämääriä ja unelmia. Lisäksi tämänkaltaisessa tutkimuksessa tutkimusaineistoa on mielekästä kerätä haastatteleamalla, koska tutkimuksen tavoitteena on tuottaa muun muassa mielipiteitä, käsityksiä, asenteita ja kokemuksia tuottavaa tietoa. Myös tekemäni havainnot ja haastateltavien vastaukset tukevat toisiaan tiedon keräämisessä.

Perttula (2009) korostaa, että kokemuksen tutkijan olisi tehtävä haastattelutilanteesta sellainen, että haastateltava voisi kuvata yksilökohtaisia ja yksityiskohtaisia, tiettyihin elämäntilanteisiin ja –tapahtumiin liittyviä kokemuksiaan. Lisäksi Perttulan mukaan on tärkeää, että kokemuksen tutkimuksessa haastattelun teemoja ei rajata liian tarkasti. (Perttula 2009, 170.)

Tämän takia olen käyttänyt haastattelumuotona ryhmähaastattelua, koska ryhmässä lasten on helppoa kokea olonsa turvalliseksi ja varmaksi. Ryhmän sisällä on helppo yhtyä toisten mielipiteisiin, mutta myös antaa kritiikkiä. Kokemusten mukaan mielipiteiden saaminen lapsilta, jotka ovat usein haastattelutilanteissa arkoja tai ujoja, on helpompaa ryhmähaastattelujen avulla kuin muilla menetelmillä (Hirsjärvi & Hurme 2008, 63). Haastattelun etuja on mielestäni myös se, että haastattelun aikana pystyy tarvittaessa myös rohkaisemaan haastateltavaa sekä esittämään tarkentavia lisäkysymyksiä ja näin syventämään haasteltavan vastauksia.

Ryhmähaastattelun ja yksilöhaastattelun välillä on myös selvä ero. Ryhmähaastattelussa tutkijalla on mahdollisuus nähdä, kuulla ja eritellä sellaista, mikä ei yksilöhaastatteluissa ole mahdollista. Niitä termejä, joiden puitteissa ryhmä toimii ja ajattelee kulttuurisena ryhmänä. (Alasuutari 1999, 151–152.)

Haastatteluryhmät koottiin tässä tutkimuksessa siten, että ryhmät olisivat hallittavissa eli eivät siis liian isoja. Koska video-opetukseen osallistuvalla luokalla oli yhteensä kahdeksan oppilasta, koin parhaaksi jakaa luokan puoliksi. Mietin myös luokan sisäistä ryhmädynamiikkaa muodostaessani ryhmiä. Pysin siihen, että parhaat kaverukset eivät olisi samassa ryhmässä, eivätkä myöskään luokan ”johtajaoppilaat”, jotta kaikki uskaltaisivat tuoda esiin nimenomaan oman mielipiteensä. Jaoin myös poikia molempiin ryhmiin.

Keskustelut pyrittiin toteuttamaan sellaisessa ympäristössä, joka oli lasten kannalta ”turvallinen” ja jossa ei olisi ylimääräisiä häiriötekijöitä. Koin, että luokkahuone oli sidottu liian tiukasti oppilas-opettaja –asetelmaan, joten haastattelut toteuttiin opettajien olohuonemaisessa tilassa. Pysin myös tavoittamaan tutkimukseni haastatteluissa luottamuksellisen ja lämpimän ilmapiirin ja kontaktin, sellaisen joissa lasten olisi mahdollisimman helppo kertoa minulle omista kokemuksistaan ja ajatuksistaan. Toiveenaniikin oli, että haastattelut etenesivät enemmän keskustelun omaisesti kuin kysymys-vastaus –periaatteella. Kuten Hirsjärvi ja Hurme (2008, 61) huomauttavat, ryhmähaastattelua voidaan pitää keskusteluna, jonka tavoite on verraten vapaamuotoinen. Siinä osanottajat kommentoivat asioita melko spontaanisti, tekevät huomioita ja tuottavat monipuolista tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Ryhmähaastattelussa haastattelija puhuu useille haastateltaville yhtä aikaa ja suuntaa väliin kysymyksiä myös ryhmän yksittäisille jäsenille.

Molemmat ryhmähaastattelut videoitiin. Vain yksi oppilas ei osallistunut huonovointisuuden takia haastatteluun. Haastattelukielenä on käytetty arabiaa, koska nuorten on huomattavasti helpompi ilmaista itseään omalla äidinkielellään. Arabian käyttämiseen haastatelukielenä oli perustelua myös siksi, että kaikilla oppilailla englannin taito ei ole sillä tasolla, että heitä olisi voinut haastatella englanniksi. Vaikka lapset lukivat puhetta hyvin huulilta, oli haastatteluissa mukana tulkki, jotta haastattelut sujuisivat parhaalla mahdollisella tavalla ja mahdollisilta väärinkäsityksiltä välttyttäisiin. Tulkin avulla lapset varmasti ymmärtäisivät esittämäni kysymykset (ks. LIITE 2) oikein sekä tarvittaessa pystyisivät kysymään tulkin avulla tarkennuksia kysymyksiini. Haastattelujen lopussa molemmilla ryhmillä oli mahdollisuus niin sanottuun ”vapaaseen sanaan” eli jokainen sai vapaasti kertoa ajatuksiaan kurssista. Näin mahdollistettiin, että julki tulisivat vielä ne ajatukset, joita lapsilla oli, mutta joita he eivät syystä tai toisesta olleet sanoneet vastatessaan haastattelukysymyksiin. Haastattelut käännettiin ja samalla litteroitiin suomeksi, jotta pystyin tutustumaan niiden sisältöön tarkasti.

Haastatteluista informoitiin lapsia ja heidän vanhempiaan yhdessä koulun kanssa hyvässä ajoin ennen niiden tekemistä. Koen, että on tärkeä kertoa haastateltaville mihin haastatteluja tarvitaan ja missä niitä tullaan käyttämään ja miksi haastattelut ovat tärkeitä. Koska tutkimuskohteenani on alaikäisiä lapsia, halusin suojella heidän anonymiteettiään. Tämän vuoksi käytän tutkimuksessani haastatelluista lapsista pelkkiä etunimiä. En myöskään tuo tutkimuksessani esille haastateltujen lasten uskonnollisia tai poliittisia vakaumuksia, koska ne eivät ole tutkimukseni kannalta oleellisia.

Koska aineistoni koostuu haastatteluista sekä havainnoista ja koska tarkoitukseni on ollut löytää kerätystä materiaalista vastauksia tutkimuskysymyksiini sekä vahvistamaan omia havaintojani ja käsityksiäni siitä, miten videotyöskentely on vaikuttanut nuoriin ja miten he sen kokevat, olen valinnut analyysimenetelmäksi fenomenologisen analyysimenetelmän. Menetelmä sopii senkin takia, että tutkimukseni kuten myös analyysini lähtökohtana oli tutkijan avoimuus: tutkimuskohdetta pyrittiin lähestymään ilman ennalta määrättyjä oletuksia, määritelmiä tai teoreettista viitekehystä.

Fenomenologia eli oppi ilmiöistä tutkii todellisuuden ilmenemistä ihmiselle hänen omassa kokemusmaailmassaan. Fenomenologia on filosofian tutkimussuuntaus sekä oppi, joka pyrkii tutkimaan tietoisuuden rakenteita havaintokokemuksessa. Termi fenomenologia on johdettu kreikan sanoista *fainomenon*, ”ilmenevä, ilmiö” sekä *logos*, ”järki, käsitteellisyys, puhe, oppi”. (Backman & Himanka 2007.)

Fenomenologinen menetelmä sopii erityisen hyvin juuri lasten kokemusten tutkimiseen. Taustalla on käsitys lapsuuden luonteesta, erityisesti lasten kyvyistä jäsentää maailmaansa omassa elämysmaailmassaan sekä muodostaa kokemuksista merkityksiä siinä missä aikuisetkin. Lapsen oikeuksien yleisjulistuksessa taataan lapsille oikeus tulla kuuluksi heitä itseään koskevissa asioissa. Kun lasten kokemuksia lähdetään tutkimaan, tulee paneutua erityisesti siihen, miten tutkimusaihe näkyy lasten omassa kokemusmaailmassa ja miten lapsia pyydetään kuvaamaan omia kokemuksiaan. Taustalla on humanistinen käsitys, että jokaisella ihmisellä on omat ajatukset, kokemukset, tunteet ja käsitykset. (Aaltola & Valli 2010, 181–182.)

Fenomenologisen tutkimuksen tavoite on ymmärtää ihmisen välitöntä, siis aiheeseen uppoutunutta kokemusta, tiivistää Perttula (2009, 139.) Fenomenologisen tutkimustilanteen tarkoitus ei ole saada ihmistä refleктоitumaan eli esimerkiksi arvioimaan tai tarkastelemaan, vaan kuvaamaan aitoa kokemustaan rehellisesti niin kuin se hänelle ilmeni. Fenomenologiassa subjektiivisuus ja henkilökohtaisten aistimusten, kokemusten ja elämysten pohtiminen nähdään merkityksellisenä: tieto maailmasta välittyy vain sen aistimisen ja kokemisen kautta. Suuntaus korostaa siten nimenomaan juuri yksilöllistä kokemusta.

2 PALESTIINAN TILANTEEN TAUSTA JA NYKYPÄIVÄ

Israel–Palestiina-konfliktin suurelle julkisuudelle on hyvät perusteet. Tuskin mikään muu kiista vaikuttaa yhtä laajalti maailmanpolitiikkaan. Pyhä maa on uskontojen, kulttuurien, ideologioiden ja suurvaltojen törmäyspaikka. Uskonto, kieli, kulttuuri ja turvallisuus ovat tärkeitä perusarvoja konfliktin molemmille osapuolille. Konflikti ei kuitenkaan ole luonteeltaan etninen, kulttuurinen tai uskonnollinen. Israelin ja Palestiinan konflikti koostuu monista erilaisista asioista, kuten maasta, elintilasta, ihmisarvosta, demokratiasta, vallasta, tasa-arvosta, rodusta ja vesivarojen käytöstä. (Päivinen 2004, 9.)

Monet suhtautuvat Israel–Palestiina-kysymykseen fanaattisesti ja moni pitää oikeana omaa mustavalkoista näkemystensä asiasta. Pelkästään nykyhetkeä seuraamalla Israelin ja Palestiinan tilanteesta muodostuu helposti virheellinen kuva ja siitä onkin vallalla monia virheellisiä käsityksiä. Ensimmäinen näistä on, että konflikti olisi vuosisatoja, ellei jopa vuosituhansia vanha, ja että sen juuret olisivat Raamatun aikaisissa, suureksi osaksi myyttisissä tapahtumissa. (Reime 2006, 128–129.)

Toinen yleinen väärinkäsitys on se, että kyseessä olisi uskonsota, juutalaisuuden ja islamilaisuuden välinen taistelu. Israelilaisten ja palestiinalaisten konflikti on poliittinen kiista rajoiltaan epämääräisestä maa-alueesta Välimeren pohjukassa. Aluetta on historian kuluessa kutsuttu Kanaaniksi, Palestiinaksi (Filistea) ja Eretz Israeliksi eli sananmukaisesti Israelin maaksi. Uskovaisille se on puolestaan Terra Sancta, Pyhä maa, koska suurten uskontojen kertomukset on sijoitettu sinne. (Reime 2003, 87–88.) Päivisen (2004, 8) mukaan konfliktin luonnetta selittääkin parhaiten historia. Pelkästään nykyhetkeä ja Lähi-idän uutisointia satunnaisesti seuraamalla, tilanteesta muodostuu helposti virheellinen kuva. Myös media luo omat vaikutelmansa konfliktin osapuolista.

Israel nähdään tiedotusvälineiden uutisoinnin perusteella usein maana, joka korostaa kaikissa tilanteissa kansallista turvallisuutta, jonka takaavat selkeät ja helposti puolustettavat rajat, joista huolehtii vahva armeija. Kun rajat

on riittävän tiiviit, ne erottavat osapuolet toisistaan, minkä jälkeen konflikti päättyy, rauha palaa ja elämä jatkuu sopuisasti erillään. Mediaa silloin tällöin seuraaville palestiinalaiset hahmottuvat helposti ryhmänä, joka on taipuvainen terrorismiin. Tällöin saattaa syntyä vaikutelma, että he syyttävät Israelia kansainvälisen oikeuden normien rikkomisesta, vaikka eivät itse tee mitään omien ääriryhmiensä terrorin lopettamiseksi. (Päivinen 2004, 8.)

Mutta mistä kaikki on saanut alkunsa? Sekä israelilaiset että palestiinalaiset vetoavat kiistassa siihen, että juuri he ovat olleet alueella ensimmäisenä ja näin maa kuuluisi heille. Tähän on kuitenkin mahdotonta antaa vastausta. (Päivinen 2004, 14.) Niin palestiinalaisten kuin juutalaistenkin esi-isiä löytyy alueen tuhansia vuosia vanhasta historiasta (Kujala 2002a, 32).

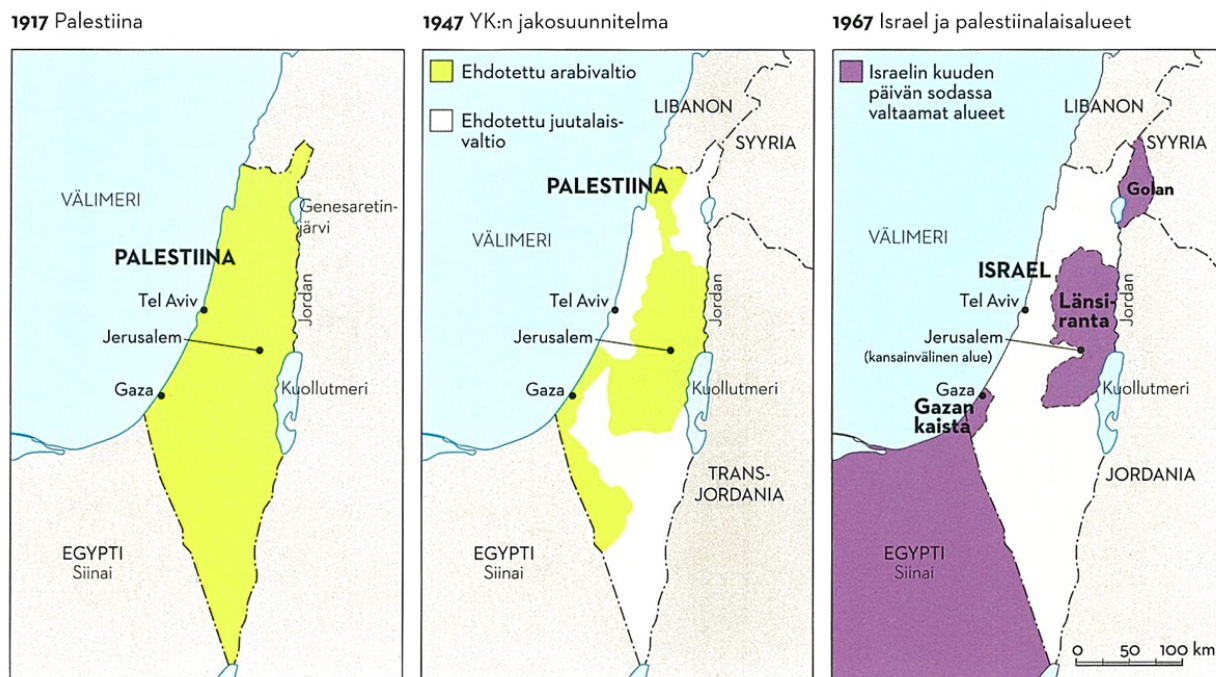
Alue, joka nykyisin kattaa Israelin, Länsirannan ja Gazan, oli Britannian hallinnassa 1920-luvun alusta vuoteen 1948 ja sitä kutsuttiin Brittiläiseksi Palestiinaksi. Brittien valta perustui niin sanottuun mandaattiin, jonka se oli saanut ensimmäisen maailmansodan jälkeen perustetulta Kansainliitolta. Toisen maailmansodan jälkeen brittien hajota ja hallitse -politiikka oli umpikujassa ja vuonna 1947 he veivät Palestiinan kysymyksen YK:hon. (Reime 2006, 132–133.) YK:n yleiskokous hyväksyi samana vuonna, että Palestiina olisi jaettava kuuteen osaan, joista kolme kuuluisi juutalaisille ja kolmesta jäljelle jäävästä osasta perustettaisiin arabivaltio. Jako ei kuitenkaan toteutunut palestiinalaisten osalta, mitä pidetään yhtenä konfliktin keskeisenä syynä. (Päivinen 2004, 16–18.)

Vuonna 1948 juutalaiset perustivat Israelin valtion, jota he ovat sodilla laajentaneet (Kujala 2002a, 32). Itsenäistyminen ei sujunut ilman väkivaltaa. Kun Israelin valtio julistettiin perustetuksi, hyökkäsivät Israelia ympäröivät arabimaat Palestiinaan. Hyökkäyksen seurauksena yli 700 000 Palestiinan arabia pakeni kodeistaan. (Reime 2006, 133.)

Israelin perustamiseen liittyi hyvin paljon propagandaelementtejä, joilla mystifioitiin maan itsenäistymistä. Perustamisesta lähtien on esimerkiksi kiistelty paljon, vaikuttiko holokausti Neuvostoliiton, Yhdysvaltojen ja länsimaiden asenteeseen sallia Israelin perustaminen Lähi-itään vai oliko kysymyksessä uudenlaisen vahvan juutalaisuuden esiinmarssi pitkän vai-

noamisajan jälkeen. Israelissa on käyty sama kiistely siitä, ajettiiniko alueen palestiinalaiset kodeistaan vai lähtivätkö he vapaaehtoisesti. Israelin taistelua ylivoimaista vihollista, ympäröiviä arabimaita, vastaan on markkinoitu meille ”talvisodan ihmeenä”. (Kujala, 2012, 19.)

Israelin valtion perustamisen jälkeen yhteenotoilta ei olla välttytty. Kymmenen verrattain rauhallisen vuoden jälkeen seurasi Suezin kriisi vuonna 1956. (Päivinen 2004, 24.) Muita keskeisiä tapahtumia on muun muassa kuuden päivän sota vuonna 1967, jota pidetään Palestiinan konfliktin kannalta merkittävänä käännekohtana. Arabimaat uskoivat pystyvänsä liittoutumalla kukistamaan Israelin, koska heidän yhdistyneet joukkonsa olivat lukumäärältään Israelin joukkoja suuremmat. Yhdysvaltojen tuella Israel kuitenkin kukisti arabimaiden joukot, joiden aseistus oli vanhanaikainen. Vaikka vihan siemenet kylvettiin arabien ja juutalaisten välille jo kauan ennen kuuden päivän sotaa, sai Israel vihan siemenet kuitenkin itämään nopeammin miehittämällä Siinain, Gazan kaistaleen, Länsirannan ja Golan kukkulat. (Päivinen 2004, 29–31.) Myöhemmin Israel solmi rauhansopimuksen Egyptin kanssa ja palautti Siinain (Kujala 2002a, 32).

Kuva: Mustikainen 2014

Ensimmäinen palestiinalaisten intifada eli kansannousu alkoi 1987 ja jatkui aina Os-
lon sopimuksen solmimiseen vuoteen 1993 asti. Intifada käynnistyi moskeijoista. Näin
sille syntyi vahva uskonnollinen perusta, joka innosti palestiinalaisia taistelemaan va-
paan Palestiinan puolesta. Israelin ja arabien välisen konfliktin ongelmat tulivat esiin
intifadan myötä. Vaikka käytännön asiakysymykset olivat johtaneet kansannousuun,
vaikuttivat molempien puolien ideologiat vahvasti taustalla. Arabiosapuoli julisti rau-
hanpäivän joulukuussa 1987 ja aloitti samalla yleislakon, jolla se sai ihmiset osoittamaan
kuulumistaan intifadaan. Yleislakon käynnistämien väkivaltaisuuksien seurauksena Pa-
lestiinan valtio julistettiin perustetuksi marraskuussa 1988. Intifadalla onkin ollut huo-
mattava merkitys Palestiinan valtion luomisessa. (Päivinen 2004, 48–49.)

Tilanne Palestiinan alueella oli melko rauhallinen ennen toista palestiinalaisten kansan-
nousua, Al-Aqsan intifadaa, joka alkoi vuoden 2000 syyskuussa. Vuosia kestäneet väki-
valtaisudet alkoivat hiipua vasta vuonna 2005. Kuten ensimmäinen, myös toinen intifa-
da alkoi spontaanisti ja organisoimatta. Palestiinalaisten tavoitteena oli saada ratkaisu
Jerusalemien hallintaan ja pakolaiskysymykseen. Lisäksi haluttiin muutos Israelin miehi-
tettyjen alueiden asuttamispolitiikkaan, herättää kansainvälistä huomiota YK:ssa ja
EU:ssa sekä vahvistaa palestiinalaisia, jotka olivat kärsineet Israelia suosivasta tilantees-
ta rauhanneuvotteluiden alusta lähtien. (Päivinen 2004, 48–50.)

Toisen intifadan seurauksena Israel rakensi Länsirannan ”turva-aidan”, jonka tarkoituk-
sena sanotaan olevan terroristien pääsyn estäminen Israelin kaupunkeihin. Muurin lisäk-
si palestiinalaisten liikkumista Länsirannalla rajoittavat Israelin armeijan tiesulut ja tar-
kastuspisteet, joita alueella on yli 500 sekä palestiinalaisilta kielletyt tiet. Israel peruste-
lee sekä 760 kilometrin pituisen muurin että tarkastuspisteiden rakentamisen turvalli-
suussyillä. (Amnesty International 2007.)

Kuva: Mustikainen 2014

Rauhaa konfliktiin on haettu jo yli 50 vuotta. Lähi-idän rauhanneuvotteluita on käyty Israelin, sen naapurivaltioiden ja palestiinalaisten välillä. Vuonna 1977 Israel ja Egypti ryhtyivät alustaviin rauhanneuvotteluihin, joiden tuloksena solmittiin vuonna 1978 niin kutsuttu Camp Davidin sopimus ja vuotta myöhemmin rauhansopimus. Rauhanneuvottelut ovat kuitenkin edelleen kesken. Israel ei ole myöskään halunnut ottaa esille monia muita palestiinalaisten itsehallintoon liittyviä kysymyksiä, kuten esimerkiksi ihmisoikeuksia, talous- ja vesikysymystä. (Kujala 2002a, 33–35.)

Reimen (2003, 99) mielestä Lähi-idän poliittinen yhdistyminen on mahdotonta ilman vallankumouksellisia muutoksia sekä arabimaailmassa että Israelissa. Päivisen (2004, 186) mukaan Israelin ja Palestiinan rauhansuunnitelman toteutuminen vaatii merkittäviä kompromisseja ja se voisi onnistua vain kansainvälisen tuen avulla.

Historialliset, uskonnolliset ja etniset kysymykset vaikuttavat taustalla, mutta ne eivät saisi muodostua esteiksi, sillä keskeiset reaaliaikaiset kysymykset ovat ratkaistavissa poliittisesti. Tärkeintä on rakentaa kestävä luottamusta osapuolien välille, sopia toteutettavista kohtuullisista myönnytyksistä molemmilla puolilla ja varmistaa niiden toteutuminen. Konflikti ei ratkea ilman myönnytyksiä, ja ratkaisevin tekijä rauhanprosessin onnistumisessa on kestävä keskinäinen luottamus kaikilla tasoilla. (Päivinen 2004, 181.)

Palestiinan alueen ulkopuoliset tekijät ovat myös jarruttaneet rauhankehitystä Lähi-idässä. Rauhanprosessiin on vaikuttanut myös esimerkiksi vuonna 2003 käyty Irakin sota. Suurin osa maailman öljyvaroista sijaitsee Lähi-idän alueella ja kysymys niiden hallinnasta lisää poliittista jännitystä alueella. Lisäksi Yhdysvaltojen Israel-myönteinen politiikka on ärsyttänyt palestiinalaisia ja useimpia arabimaiden kansalaisia. Arabimaat katsovat Yhdysvaltojen pettäneen palestiinalaiset, koska se ei ole missään vaiheessa riittävästi painostanut Israelia myönnytyksiin, jotka ovat rauhanprosessin onnistumisen kannalta välttämättömiä. (Päivinen 2004, 174–175.) Arabimaailmassa on yhä voimakkaammin kyseenalaistettu Washingtonin tasapuolisuus, koska Yhdysvaltojen on nähty asettuvan lähes kaikissa keskeisissä kysymyksissä Israelin tueksi (Lohikoski 2002, 21). Kestävän rauhan saaminen Lähi-itään edellyttäisi ratkaisua, jossa alueen kaikille asukkaille tunnustetaan samat ihmis-, kansalais- ja kansallisoikeudet (Reime 2003, 99).

Syksyllä 2007 rauhanprosessi otti hataria askeleita eteenpäin seitsemän vuoden tauon jälkeen, kun Israelin, Palestiinan, Saudi-Arabian, Syyrian sekä Euroopan Unionin edustajat tapasivat Annapolisissa Yhdysvalloissa George W. Bushin vieraina. (YLE 2007a.) Neuvottelut kuitenkin päättyivät tuloksettomina (YLE 2007b).

Vuoden päästä rauhanprosessista oli jäljellä vain rippeet, kun Israel iski Gazaan (operaatio ”*Valettu lyijy*”, eng. *Cast Lead*) vuoden 2008 lopussa. Palestiinalaiskysymys näytti jo jäätyneen asetelmaan, jossa ei ollut toivoa paremmasta, mutta ei toisaalta pahoja käännteitäkään. Maltillisempi Palestiinan vapautusjärjestöön (PLO) kuuluva Fatah (Al Fatah) piti valtaa Länsirannalla ja radikaalimpi islamistinen järjestö Hamas Gazassa.

Palestiinalaisalueilla on ollut kaksi vallanpitäjää Hamasin voitettua Fatahin ensin vuoden 2006 vaaleissa sekä vuotta myöhemmin sisällissodan partaalla käyneissä taisteluissa. Moni pelkäsikin, että vuoden 2008 viimeisinä päivinä alkaneet Israelin massiiviset ilmahyökkäykset käynnistäisivät uuden kansannousun Israelia vastaan. Israelin sotilasooperaatio kesti runsaat kolme viikkoa. (YLE 2008a.) Sen seurauksena arvioidaan kuolleen kaikkiaan yli 1300 palestiinalaista, joista ainakin 700 oli siviilejä. Israel perusteli hyökkäystään yrityksellä estää rakettitulen ampuminen Gazasta Israeliin. (YLE 2009a.)

Israelin ja palestiinalaisten väliset suorat rauhanneuvottelut alkoivat Barack Obaman johdolla syyskuussa 2010 lähes kahden vuoden tauon jälkeen (Helsingin Sanomat 2010a). Neuvottelut ajautuivat kuitenkin pian umpikujaan Israelin ilmoitettua lopettavansa kymmenen kuukautta kestäneen Länsirannan juutalaissiirtokuntien rakentamiskiellon. (YLE 2010.)

Uudestaan rauhannäkymät parantuivat vuonna 2013 hieman, kun Yhdysvaltain ulkoministeri John Kerry onnistui kuuden kuukauden suostuttelun jälkeen palauttamaan osapuolet neuvottelupöytään ja käynnistämään rauhanprosessin uudelleen. Osapuolet aloittivat neuvottelut elokuun puolivälissä 2013 kolmen vuoden tauon jälkeen. Kuten usein aiemminkin, myös tällä kertaa suurimmaksi esteeksi neuvottelujen etenemiselle nousivat Israelin rakentamat uudet siirtokunnat Länsirannalle. (Helsingin Sanomat 2013a.) Palestiinalaiset turhautuivat Israeliin, sillä se jatkoi siirtokuntien rakentamista miehityllylle alueelle. Käytännössä rauhanneuvottelut eivät tälläkään kertaa juuri edenneet.

Vielä huhtikuun lopussa 2014 nähtiin valonpilkahdus, kun Länsirantaa hallitseva, maltillinen Fatah ja Gazan palestiinalaisaluetta hallitseva, ääri-islamalainen Hamas ilmoittivat

sovinnon löytymisestä puolueiden kesken ja muodostaneensa yhteishallituksen. Israelia Fatahin ja Hamasin yhteisen sävelen löytyminen ei miellyttänyt, vaan se vetäytyi neuvottelupöydästä ilmoittaen keskeyttävänsä neuvottelut kokonaan ja jatkoi jo rauhanneuvotteluiden aikana aloittamiaan uusia siirtokuntahankkeitaan. Myös palestiinalaisten päätös hakea jäsenyyttä viidestätoista YK:n jäsenjärjestöstä hermostutti Israelia.

Kesäkuun 12. päivänä 2014 kolme liftaavaa teiniä siepattiin Länsirannan juutalaissiirtokunnasta ja murhattiin. Israel syytti murhasta Hamasia ja sulki Länsirannan ja pidätti yli 2000 ihmistä. Israelilaisteinien ruumiit löytyivät reilu kaksi viikkoa myöhemmin 30. kesäkuuta. Kostoksi Jerusalemin israelilaisteinit polttivat arabiteinin elävältä 2. heinäkuuta. (Helsingin Sanomat 2014a.)

Näistä tapahtumista sai alkunsa lähes kaksi kuukautta kestänyt sota, joka jälleen käänsi ainakin hetkellisesti maailman huomioon Lähi-idän konfliktiin. Viikkojen aikana Israel hyökkäsi Gazaan toteuttaen sotilasoperaatiota ”*Suojaava reun*” (eng. *Protective Edge*). Israel pommitti Gazaa ilmaiskuilta sekä suoritti rajatun maahyökkäyksen, joiden avulla se pyrki tuhoamaan Hamasin aseistusta ja tunneliverkostoa, jonka avulla Hamasin taistelijoilla oli pääsy Israelin puolelle (Helsingin Sanomat 2014b).

Gaza vastasi Israelin iskuihin ampumalla raketteja ja kranaatteja Israeliin. Ensin rakettiiskujen takana olivat pienryhmät, sitten niihin turvautui Gazaa hallitseva Hamas. (Helsingin Sanomat 2014a.)

Sota oli verisin Gazassa vuosiin. Israel tappoi seitsemän viikon aikana yli 2000 gazalaisista, joista suurin osa oli siviilejä. Viikkojen aikana Hamas puolestaan tappoi yli 60 israelilaissovitusta ja kuusi siviiliä. (Helsingin Sanomat 2014a.)

Ihmisoikeusjärjestö Amnesty (2014) mukaan Israel teki heinä-elokuun konfliktin aikana ainakin kahdeksan iskua siviilien asuinrakennuksiin. Osassa iskuista Israel pommitti ilman varoitusta taloja, joissa oli jopa kymmeniä saman perheen jäseniä. Amnesty:n raportissa on useita todistajanlausuntoja ihmisiltä, jotka joutuivat kaivamaan perheenjäse-

niensä ruumita tuhottujen talojen raunioista. Amnestyn mukaan vaikuttaa siis siltä, että Israel on kohdistanut ainakin osan iskuista suoraan ja tahallisesti siviilikohteisiin. (Amnesty International 2014.)

”Pysyvä aselepo” solmittiin Israelin ja palestiinalaisryhmien välille monien yritysten jälkeen 26. elokuuta. Aselepoon johtaneissa neuvotteluissa Hamas sai lupauksia Gazan saarron höllentämisestä siten, että alueelle voidaan kuljettaa avustus- ja rakennustarvikkeita. (Helsingin Sanomat 2014.) Aselevon kestävyyttä koeteltiin kuitenkin heti sen solmisen jälkeen, kun Israel ilmoitti pakkolunastavansa palestiinalaisten hallinnoimalta Länsirannalta noin 400 hehtaarin maa-alueen. Bethelemin lähellä sijaitseva alue julistetaan valtion maaksi ”poliittisen johdon ohjeistuksella”. Israelin siirtokuntapolitiikkaa vastustavan Peace Now -järjestön mukaan kyseessä on suurin pakkolunastus 30 vuoteen. (YLE 2014a.)

Toivoa rauhanneuvotteluihin toi monen mielestä Barack Obaman valinta Yhdysvaltojen uudeksi presidentiksi vuonna 2009. Obaman hallinnon tavoitteena on ollut koko rauhanneuvotteluiden ajan päästä Israelin ja palestiinalaisten väliseen rauhaan kahden valtion ratkaisun pohjalta, mikä tarkoittaa Palestiinan valtion perustamista Israelin kylkeen. Yhdysvallat pitää Palestiinan valtion perustamista Israelin etujen mukaisena. (YLE 2009b.)

Myös moni EU-maa tukee kahden valtion mallia ja rauhanprosessia. Tällä hetkellä osa jäsenvaltioista harkitsee, edesauttaisiko Palestiinan tunnustaminen rauhaa. Tähän mennessä Palestiinan valtion on tunnustanut yli 130 maata, mutta vain kahdeksan EU-maata ja nekin ennen unioniin liittymistään. (YLE 2014b.)

Lokakuussa 2014 Ruotsi teki kuitenkin asiassa poikkeuksen, kun se ensimmäisenä EU-maana tunnusti Palestiinan valtion. Ruotsin hallituksen mukaan kansainvälisen lain mukaiset perusteet Palestiinan valtion tunnustamiseksi ovat täyttyneet. Sen mukaan on olemassa alue, on olemassa kansa ja on olemassa hallitus. Ruotsin mukaan se ei kuitenkaan asetu Palestiinan tunnustamisesta huolimatta palestiinalaisten puolelle israelilaisia vastaan, vaan rauhanprosessin puolelle. (YLE 2014c.)

Suomi on sanonut kannattavansa Israelin ja palestiinalaisten suhteen kahden valtion periaatetta edellyttäen valtioiden välistä sopua. Suomi ei kuitenkaan ole tasavallan presidentti Sauli Niinistön mukaan seuraamassa Ruotsin mielipidettä Palestiinan valtion tunnustamisessa. (YLE 2014d.)

On hyvä muistaa, että konfliktista huolimatta ihmiset elävät alueella normaalia arkea tai niin normaalia kuin se tilanteen huomioon ottaen voi olla. Moni ei jaksa enää uskoa rauhaan, mutta toivonkipinä paremmasta huomisesta ja unelma Palestiinan valtiosta kuitenkin elää vielä ainakin optimistisimpien mielissä. Myös haave YK:n jäsenyydestä elää. Monista yrityksistä huolimatta rauhanneuvottelut ovat kuitenkin edelleen kesken.

2.1 Länsimaisen median kuva Palestiinasta

”Israel varoitti palestiinalaisia itsenäistymisaikeesta” (Helsingin Sanomat 2009), ”Äkillinen väkivallanleimahdus Lähi-idässä” (YLE 2009c), ”Israelin armeija tuhosi parikymmentä taloa Länsirannalla” (Helsingin Sanomat 2010b), ”Kolme ihmistä kuoli Israelin tulituksessa Gazassa” (Helsingin Sanomat 2010c), ” Hamas aloitti taas iskut Israeliin” (Helsingin Sanomat 2014b).

Lähi-idän konfliktista ei ole vaikeata löytää uutisia tai kuvamateriaalia. Israelin ja Palestiinan välinen konflikti on ollut maailmalla yksi eniten uutisoiduimmista aiheista jo vuosikymmenien ajan, eikä mikään viittaa siihen, että kriisiuutisointi alueelta olisi ainakaan vähenemässä (Uskali 2007, 11). Yksikään muu konfliktiuutisointi tuskin myöskään herättää niin paljon tunteita kuin pyhällä maalla käytävät kiistat.

Nykyaikaisessa yhteiskunnassa ihmisten tiedonsaanti on yhä enemmän tiedotusvälineiden varassa. Mitä vähemmän kokemuksia ihmisillä on jostakin asiasta oman arkielämänsä kautta, sitä vahvemmin heidän käsityksiinsä saattaa vaikuttaa aiheen käsittely medias-
sa. (Maasilta, Rahkonen & Raittila 2008, 6.) Erityisesti, kun käsittelyn kohteena ovat kaukaiset alueet, kuten Israel ja miehityt alueet tai vieraat kulttuurit ja abstraktit arvot,

vain harvalla esimerkiksi suomalaisen suuren yleisön jäsenellä on mahdollisuus perustaa mielipiteensä, tietonsa ja uskomuksensa suorille havainnoille ja henkilökohtaisille kokemuksille (Kujala 2012, 51).

Uutiset tuottavatkin päivittäin tietoa Palestiinan ja Israelin välisestä konfliktista, mutta onko tieto aina luotettavaa? Turo Uskalin (2007, 21) mukaan uutiset eivät koskaan pysty välittämään koko totuutta yksinkertaisistakaan tapahtumista. Myös ulkomaan uutiset kärjistävät aina todellisuutta.

Todellisuuden kärjistyminen näkyy Lähi-idän uutisoinnissa esimerkiksi siten, että palestiinalaiset on useimmiten määritelty terroristeiksi ja israelilaiset uhreiksi, vaikka joitakin Israelin toimia voisi aivan hyvin nimittää myös miehitykseksi ja siten myös palestiinalaisia uhreiksi (Uskali 2007, 21).

Alueelta tulevat vääristyneet kuvat syntyvät Tapio Kujalan (2002b, 104) mukaan pääasiassa yhdestä syystä. Mielenilmauksissa kuvakulma on työturvallisuuden vuoksi aina israelilaisotilaan suunnasta kuvattu. Tällöin journalistit eivät itse joudu luotien ja kaasuhyökkäysten kohteeksi. Palestiinalaisten kivet ovat pienempi paha. Mutta minkälaisen mielikuvan luovat kiviä heittelevät palestiinalaisnuoret tai aseilla ilmaan ampuvat ”palestiinalaisterroristit”? Entä ”järjestystä palauttavat” israelilaiset sotilaat? (Kujala 2002b, 104.)

Monet asiat, kuten laitton miehitys, vieras kieli ja kulttuuri sekä tiedotusvälineisiin kohdistuvat vaikutusyritykset tekevät Palestiinan alueesta erittäin haastavan alueen jokaiselle journalistille (Kujala 2005, 72). Myös lähdekriittisyys on ongelmallista. Tarkkaavaisuutta vaaditaan sekä materiaalia 24 tuntia viikon jokaisena päivänä, sapatit mukaan lukien, tuottavan Israelin armeijan pr-koneiston että palestiinalaisen kansan syvistä riveistä lähtevien vaikutusyritysten kanssa. (Kujala 2005, 67–68.)

Sekä Israelin että Palestiinan kansalaiset ovat kehittäneet erilaisia rakenteita ja mekanismeja pärjätäkseen uutis mediasodassa. Erityisesti Palestiina on hyvin riippuvainen

kansainvälisestä uutismediasta, koska taistelun heikommalle osapuolelle media on lähes ainoa keino saada muut maat kiinnostumaan tapahtumista ja puuttumaan niiden kulkuun. Uutismedian avulla Palestiina pyrkii hakemaan tukea kolmansilta osapuolilta. Näin kävi esimerkiksi ensimmäisen intifadan aikana, jolloin se onnistui saamaan oman surkean tilanteensa kansainväliselle agendalle erittäin menestyksekkäästi. (Wolfsfeld 2002, 80.)

Myös Israel on käyttänyt huomattavan määrän aikaa ja resursseja löytääkseen parempia keinoja mielipidesodan voittamiseen. Yksi mielenkiintoisimmista keinoista on ollut perustaa oma ”kamppailevista kameramiehistä” koottu taisteluyksikkö, johon kuuluvat sotilaat kuljettavat kentällä videokameraa mukanaan. Sotilaiden ensisijainen tehtävä on tuottaa visuaalista todistusaineistoa palestiinalaisten tekemistä hyökkäyksistä. Palestiinalaisalueille menevät sotilaat saavat erityiskoulutusta, minkä avulla taataan sotilaiden kyky toimia suhteessa uutismediaan. Sotilaiden saamassa koulutuksessa tuodaan vahvasti esille, miten mittamatonta vahinkoa filmille tallentuneilla väkivaltaisuuksilla voidaan saada aikaan. Wolfsfeldin (2002) mukaan on olemassa jo paljon todistusaineistoa siitä, että mediaan kiinnitetään yhä enemmän ja enemmän huomiota Israelin sotilaallisten operaatioiden suunnittelussa. Tämä on myös tuottanut tutkasanastosta peräisin olevan uuden termin ”low signature” -operaatiot sotilaalliseen kielenkäyttöön. Nyt sillä viitataan myös sellaisiin toimenpiteisiin, joita median ei ole helppo havaita. (Wolfsfeld 2002, 79–82.)

Israelin päätavoite on vahinkojen ennaltaehkäisy. Mediassa esiintyvät kuvat kuolleista ja haavoittuneista palestiinalaisista ovat suoranaista uhkaa Israelin suhteille Yhdysvaltoihin, Eurooppaan ja arabimaailmaan. Israelin tavoitteena on vakuuttaa muu maailma siitä, että palestiinalaiset yrittävät terrorismin keinoin saavuttaa tavoitteita, joihin he eivät ole neuvottelupöydässä päässeet. Israelilaisista suurin osa uskoo, että kansainvälinen lehdistö on heitä vastaan. Siksi maan kansalaiset ovat yleisesti sitä mieltä, että hyviä uutisia ei ole olemassakaan. (Wolfsfeld 2002, 79.)

Israelin mediapropagandaan kuuluu olennaisesti lisäksi palestiinalaisen kulttuurin ja historian vähättely. Sen tarkoituksena on perustella ihmisille, ettei Palestiinaa ja palestiinalaisia ole ollut olemassakaan. Israelin armeijassa media nähdään toisena taistelukenttänä,

jossa taistellaan esimerkiksi sympatiasta, poliittisesta tahdosta, yleisestä mielipiteestä, taloudesta, Israelin olemassolosta sekä oman imagon ja brändin rakentamisesta. (Kujala 2012, 20, 40.)

Journalistin soittoon vastataan milloin tahansa, ja hankitaan oikea henkilö haastateltavaksi, jos journalisti on valmis työskentelemään armeijan ehdoin. (Kujala 2005, 68.)

Kujalan mukaan mediasodan tuloksia voidaan mitata osapuoliin liittyvien assosiaatioiden avulla. Lähtökohtaisesti Israel näyttäytyy meille länsimaisena, modernina yhteiskuntana Välimeren aurinkorantoinen, kun taas palestiinalaiset identifioituvat lähinnä kärsimyksen ja taisteluiden kautta. Lähi-idässä pelataankin uhkakuvilla, negatiivisten uutisten toistamisella, liiallisella väkivallalla sekä vastapuolen demonisoinnilla. Kujala muistuttaa, että mediasota on jatkuvaa. Yksi uutinen tynnyrin taakse surmatusta palestiinalaispojasta ja isästä voi silmänräpäyksessä muuttaa koko julkisuuden kentän ja seurauksena voi olla muun muassa kiusallista poliittista painostusta. Tämän vuoksi mediasota ja sen voittaminen ei ole samantekevää. Osapuolten taistelu mielikuvista on toisen osapuolen heikkouksiin iskemistä sekä omien haavoittuvaisten kohteiden peittämistä tai korvaamista vaihtoehtoisilla viesteillä. (Kujala 2012, 42.)

Valtiotieteiden ja viestinnän professori Gadi Wolfsfeldin (2002, 85) mukaan kaikki tutkimustulokset osoittavat, että uutismedialla on merkittävä rooli Israelin ja Palestiinan välisessä konfliktissa. Vaikka Wolfsfeld ei väitä, että uutismedia olisi pääsyllinen Lähi-idän väkivaltaisuuksiin, johtaa väite median ”tasapainosta” hänen mukaansa kuitenkin harhaan. Suurimmaksi osaksi uutisten yksipuolisuus johtuu tiedotusvälineiden kyltymättömästä väkivallanjanosta. Vaikka eri puolten uutismediassa kerrottaisiinkin erilaisia tarinoita, ne puhuvat aina samaa raakaa kieltä.

Uutisissa kerrotaan yleensä kuka teki, mitä teki, missä ja kuinka usein. Kivien heittämistä ja ampumista. Vähemmän ajatuksia, diskurssia, pohdintaa syistä ja seurauksista ja johtopäätöksistä. Lähi-idän uutiset ovat kuin lännenleffa, joka ei koskaan pääty. (Abu-Hanna 2002, 109.)

Kuten monessa muussakin maassa, Lähi-idän alue tunnetaan meillä Suomessa pelkätään lähinnä sota- ja konfliktiuutisoinnin kautta. Lähi-idän uutisoinnissa suomalainen media on pitkälti riippuvainen kansainvälisten uutis- ja kuvatoimistojen tarjonnasta. Useimmiten suomalaisessa mediassa faktat ovat pitäneet paikkansa. Kuitenkin ennakkokäsitykset ovat vahvoja. Alueen tilanne on muuttunut televisiosarjaksi, jossa kerrotaan päivittäin montako kuoli ja mihin iskettiin. Sarja on yksitoikkoinen ja tylsä, sillä ainoa uutinen näyttää olevan kaatuneiden määrästä kertova numero. (Abu-Hanna 2002, 109–110.) Sen sijaan televisioistamme puuttuvat esimerkiksi Lähi-idästä lähtöisin olevat ”Kauniiden ja rohkeiden” tapaiset sarjat, puhumattakaan kulttuuri-, urheilu- ja talousuutisista (Kujala 2002b, 103).

Saippuasarjojen lisäksi myös tavallista arkea koskevat uutiset ja jutut puuttuvat mediasta lähes kokonaan. Harvoin näytetään kuvia palestiinalaisten arjesta, joka on taistelua joka-päiväisten rutiinien hoitamiseksi (Tervonen 2002, 61). Myös tavallisten palestiinalaisten näkökulma on liian usein jäänyt huomiotta raportoitaessa alueen tilanteesta (Lohikoski 2002, 23).

Uutisoinnin seurauksena sekä palestiinalaisilta että israelilaisilta viedään ihmisyys. Israel käy sotaa ja sota on laillinen, joten israelilaiset eivät ole tappajia vaan kasvottomia koneita. Palestiinalaiset ovat yhtä lailla kasvotonta massaa. Näin voidaan puhua pelkistä kuolonuhreista. Lasten kuolemakin on kollektiivista, heidän ovat ”palestiinalaislapsia, jotka heittävät kiviä”. (Abu-Hanna 2002, 115.)

Umayya Abu-Hannan (2002) mielestä yhtä tärkeää mitä uutisissa kerrotaan, on se, mitä niissä ei kerrota. Uutisissa ei puhuta neljästä miljoonasta palestiinalaisesta pakolaisesta, tai juutalaisten siirtokuntien asukkaiden harjoittamasta jatkuvasta pelottelusta, väkivallasta, aseistautumisesta tai ylipäättään siitä, että miehitettyjen alueiden haltuunotto ja asuttaminen ovat jo sinänsä laitonta. Myöskään se kuinka suuri osuus miehitetyn alueen maista on juutalaisten siirtokuntien hallussa tai mikä on esimerkiksi heidän käyttämänsä veden määrän osuus ei suurelle uutisyleisölle ole täysin selvää. (Abu-Hanna 2002, 114.)

Yksi unohdetuista aiheista on ehdottomasti myös Israelia ja Palestiinaa halkova 700 kilometriä pitkä ja jopa kahdeksan metriä korkea muuri. Tämä Israelin rakentama ”turvamuuri” on yksi suurimmista ongelmista palestiinalaisten jokapäiväisessä elämässä. Sen sijaan, että muuri kulkisi Israelin ja Länsirannan rajalla, se kiemurtelee syvällä Länsirannan puolella liittäen Israeliin Länsirannan hedelmällisimpiä alueita (Global Finland). Uutiset eivät kuitenkaan kerro, kuinka useat perheet ovat menettäneet oliiviviljelmiään ja maitaan muurin takia. Ne eivät myöskään kerro kuinka osa palestiinalaisista ei koskaan pääse muurin toiselle puolelle edes vierailemaan sukulaistensa luona. Muurilla olevien tarkastuspisteiden takia palestiinalaisten työmatkat venyvät tunneilla. Muuri on isossa osassa palestiinalaisten arjessa, mutta missä ovat siitä kertovat uutiset?

Pehmeistä ja taustoittavista uutisista puhuttaessa kuvaan astuu käsite nimeltä aika, joka on tärkeässä roolissa ulkomaankirjeenvaihtajan työssä. Aika on usein kortilla ja niinpä sitä säästetään. Helpoin tapa säästää aikaa on tehdä uutisia, jotka eivät vaadi taustatyötä. Pehmeät aiheet siis jäävät helposti pois juuri ajanpuutteen vuoksi. Tämä nakertaa Israelin ja Palestiinan alueilta välitettävää mielikuvaa ja maalaa siitä hyvin mustavalkoisen. Lähi-idästä maailmalle välittyvästä kuvasta jäävät näin puuttumaan ihmisten arki, elämän normaali rytmi ja normaalit ihmiset.

Televisiosta näkemämme kuva tai lehdestä lukemamme juttu on aina toimittajan subjektiivisten valintojen tulosta. Tulokseen vaikuttavat esimerkiksi toimituksen määräykset, toimittajan käytettävissä oleva väline sekä aika. Myös oman ideoinnin tuottavuus sekä halukkuus siihen suhteutettuna uutistoimistojen valmiin materiaalin käyttöön, vaikuttavat paljon siihen mitä mediassa meille näytetään.

Turo Uskalin (2007) mukaan Lähi-idän uutisista saisi monipuolisempia ja taustoitavampia, jos toimittajat haluaisivat panostaa uutisointiin enemmän. Keino on varsin yksinkertainen. Journalisteilta, etenkin ulkomaantoimittajilta voisi edellyttää enemmän omien toimintatapojen kyseenalaistamista ja itsekriittisyyttä. (Uskali 2007, 246.)

Uskalin esittämän ratkaisun avulla uutisvirtaan saataisiin mukaan myös pehmeitä aiheita. Viimekädessä kuitenkin toimittajan valinnat ratkaisevat. Moni tekee mieluummin kovia uutisia kuin pehmeitä, joita on huomattavasti vaikeampi tehdä. Tämän seurauksena kansainvälistä mediaa hallitsevatkin uutiset kaaoksesta, puheet jo ihmisiän kestäneistä rauhanneuvotteluista tai niiden mahdottomuudesta ja molempien osapuolien vaatimuksista.

2.2 Kuurojen asema Palestiinassa ja mediassa

Maailmassa on noin 70 miljoonaa kuuroa ihmistä, ja heistä valtaosa elää kehittyvissä maissa. Useimmat näiden maiden koulut käyttävät opetuksessa ainoastaan huulilta lukua viittomakielen sijaan. Tämä rajoittaa kuurojen mahdollisuutta osallistua yhteiskunnan toimintaan omalla äidinkielellään eli viittomakielellä. Vähemmän kuin 10–15 prosenttia kehittyvissä maissa asuvista kuuroista kuuluu ryhmään, jonka äidinkieli on viittomakieli. (Suomen Lähetysseura 2012.)

Miehitetyillä palestiinalaisalueilla asuvien kuurojen tilanne on hyvin heikko. Palestiinassa elävät kuurot kohtaavat monia haasteita niin arjessa, koulutuksessa kuin sosiaalisessa kanssakäymisessäkin. Kuurojen ja vammaisten tilanne on haasteellinen pelkästään jo siellä vallitsevan konfliktin vuoksi, mutta myös yhteiskunnallinen tuki puuttuu. (Suomen Lähetysseura 2012.)

Suomen Lähetysseuran (2012) selvityksen mukaan Palestiinan Kuurojen Liiton niukat resurssit eivät riitä taistelemaan kuurojen oikeuksien puolesta, eikä kuuroja tueta tarpeeksi. Palestiinan kuurot tarvitsevatkin selvityksen mukaan virallisen edustajatahon, joka puolustaisi niin lasten kuin aikuistenkin oikeuksia.

Yksi tärkeimmistä oikeuksista on viittomakielen oppiminen sekä sen käyttäminen jokapäiväisessä elämässä. Ensimmäinen Palestiinan viittomakielen sanakirja julkaistiin vuonna 1992, ja se sisälsi noin 1500 viittomaa. Yhtenäisen viittomakielen käyttö miehitetyssä Palestiinassa ei kuitenkaan ole ollut yksinkertaista. Vuoteen 1985 asti valtaosa palestiinalaisista kuuroista käytti viittomakieltä niin sanotusti kotikutoisesti eli he olivat määrittäneet itse viittomia asioille. Osa puolestaan oppi viittomakielen 1990 ja toiset 2000-luvun jälkeen, kun arabiankieliset viittomakielen kirjat julkaistiin. Osa Israelin puolella asuvista palestiinalaisista taas käyttää Israelin viittomakieltä. Vielä arabian viittomakielen kehittämisen jälkeen kuurot ovat kehittäneet oman viittomakielen miehityillä palestiinalaisalueilla. (Suomen Lähetysseura 2012.)

Haasteita siis oman viittomakielen kehittämisessä riittää. Kielestä puuttuu vielä useita sellaisia merkkejä, joita esimerkiksi korkeakouluopinnoissa tarvitaan. Kouluissa kuulovammaisuutta ei huomioida tarpeeksi, ja erityisopettajista on huutava pula. Viittomakieltä opetetaan vain tietyillä alueilla, mikä sekin hankaloittaa kielen oppimista. Esimerkiksi palestiinalaisalueiden viidestä kuurojen koulusta Ramallahin koulu on ainoa, jossa kuulovammaisen voi opiskella ylioppilaaksi asti. Pääasiassa kuulovammaisille tarkoitettu koulutus loppuu kahdeksannen tai yhdeksannen luokan jälkeen, sillä kouluilla ei ole olemassa opetussuunnitelmaa tästä pidemmälle. Kaikki halukkaat eivät pääse viittomakieltä opettaviin kouluihin. Esteeksi saattaa muodostua myös raha. Yleinen oppivelvollisuus ei koske vammaisia, joten perheet saattavat jättää kuulovammaisen lapsen koulutamatta. (Suomen Lähetysseura 2012.)

Palestiina on allekirjoittanut YK:n yleissopimuksen vammaisten henkilöiden oikeuksista, mutta käytännössä asenteet muuttuvat hiljalleen. Vuonna 1999 Palestiina hyväksyi myös oman vammaislakinsa, jota ei ole kuitenkaan vielä pantu käytäntöön. Viivästys on johtunut alueen vaikeasta tilanteesta ja poliittisesta epävakaudesta. Palestiinan Kuurojen Liitto perustettiin vuonna 2008 ja siitä tuli samalla arabimaiden ensimmäinen kuurojen liitto. (Suomen Lähetysseura 2012.)

Asenteiden hitaan muuttumisen huomaa esimerkiksi Bethlehemissä, jossa on kuuroille lapsille tarkoitettu roomalaiskatolisen kirkon ylläpitämä kuurojen koulu Ephpheta (*Ephpheta Paul VI Audio-Phonetic Rehabilitation*), jonka yhteydessä toimii myös pienemmille kuuroille lapsille tarkoitettu lastentarha. Koulu perustettiin vuonna 1971. Kuulovammaista lasta hävetään ei vain palestiinalaisperheissä, vaan yleisesti kaikissa arabimaissa. Kuuroutta ei hyväksytä, vaan sitä pyritään peittelemään muilta. Kuurous nähdään ja koetaan ongelmana. Esimerkiksi Ephphetassa lapsia ei opeteta viittomaan vaan lukemaan huulilta. Koska lasten näkyviä vammoja hävetään, lapset pyritään integroimaan yhteiskuntaan puheopetuksen avulla, vaikka käytännössä siihen ei ole mahdollisuuksia. Monellakaan ei ole varaa sisäkorvaleikkaukseen, joka osittain mahdollistaisi kuulon. Koulu saattaa pakottaa ostamaan kuulolaitteet, jotka myöskään eivät ole ihan halpoja.

Ephphetan oppilaista osa pystyy tuottamaan jonkinasteista puhetta tai puhetta muistuttavaa ääntelyä, osalle puheen tuottamisen on täysin mahdotonta. Lapset ovat kehittäneet omia viittomia, joita he käyttävät lähinnä keskenään. Kommunikointia vaikeuttaa myös se, että palestiinalaisilta puuttuu oma kunnollinen viittomasanakirja, jolloin äänet, joita he saattavat kuulla, tulkitaan usein väärin. Kuurouden lisäksi monella Ephphetassa opiskevalla lapsella on muitakin opiskelua hidastavia tekijöitä. Moni oppilaista kärsii myös muun muassa keskittymisvaikeuksista.

Suomen Lähetysseura (2012) kuitenkin painottaa, että Palestiinan opetusministeriö tekee parhaansa kuurojen lasten oikeuksien ja etujen ajamiseksi. Aikuisten palvelut tulevat yhä jäljessä. Lasten koulut ovat Palestiinalaishallinnon vastuulla, ja koulut ovat viime aikoina parantuneet. Tällä hetkellä Palestiinan alueella toimii yhteensä kaksitoista koulua, jotka ovat erikoistuneet kuurojen ja vaikeasti kuulevien lasten opettamiseen. Oppilaita näissä kouluissa on noin 700.

Kuurous on Palestiinassa hyvin yleistä, sillä se on osaksi periytyvää. Palestiinalaisista vähintään 110 000 on vammaisia. Määritelmästä riippuen kuurojen tai huonosti kuulevien osuus on 0,4-1,3 prosenttia. Joissakin palestiinalaiskylissä määrä saattaa nousta huomattavasti tätä korkeammaksi. Vuonna 2007 tehdyn viimeisimmän selvityksen mukaan pelkästään Länsirannalla asui yli 6000 kuuroa. (Suomen Lähetysseura 2012.)

Kuurojen palestiinalaislapsien tulevaisuus ei ole ruusuinen. Kuurouteen liittyy edelleen vahvoja ennakkoluuloja varsinkin tyttöjen kohdalla. Koska paikallisessa kulttuurissa kuurouden uskotaan periytyvän nimenomaan naiselta, naisten on vaikea löytää puolisoa. Myös miehet kokevat syrjintää. Sekä kuurojen naisten että miesten on vaikea löytää työtä juuri syrjinnän vuoksi. Arvioiden mukaan noin puolet palestiinalaisista kuuroista on työttömiä ja myös työssä käyvien kuurojen tulotaso on alhainen, minkä vuoksi monet alueen kuurot ovat köyhiä. (Suomen Lähetysseura 2012.)

Pääasiassa kuurot seuraavat Palestiinan alueella qatarilaista al-Jazeera – televisiokanavaa, joka tarjoaa myös uutisia viittomakielellä. Viittomakielisiä uutisia on tehty al-Jazeera –kanavalla vuodesta 2011 lähtien. Niiden tekemistä tukee Norjan Kuurojen yhdistys yhteistyössä Kuurojen Liiton kanssa. (Suomen Lähetysseura 2012.) Kuten monen muunkin vähemmistöryhmän, myös kuurojen kohtalona on ollut tyytyä pääasiassa sivustaseuraajan rooliin niin median kuluttajana kuin sen toimijana.

3 PALESTIINA-PROJEKTIN TAUSTA

Diakonia-ammattikorkeakoulun (Diak) Turun toimipaikan Palestiina-projekti on kehitysyhteistyöprojekti, joka on toiminut vuodesta 1998 erilaisten hankejaksojen muodossa. Projektia on rahoittanut Suomen ulkoministeriö, Diakonia-ammattikorkeakoulu ja tällä hetkellä viestintä- ja kehityssäätiö Vikes. Aluksi opetuksesta vastasivat Turun kristillisen opiston ja myöhemmin Diakin viestinnän koulutusohjelman medianomiopiskelijat.

Esimerkiksi *Radio Bethlehem 2000 -projektin aikana* betlehemiläisen paikallisradion toimittajat saivat ammattinsa edellyttämää koulutusta. Samalla radion toimintaa tuettiin viemällä Suomesta nykyaikaista radiokalustoa aseman käyttöön. Toinen hanke toi Betlehemiin nettikahvilan, jonka tiloissa palestiinalaisia on koulutettu hyödyntämään internetin mahdollisuuksia sekä erilaisia tietokoneohjelmia. Jatkoprojekti sai nimekseen *Digital Media in Education and Business in Palestine*. Molemmat projektit ovat pyrkineet tukemaan alueen omaa identiteettiä ja luomaan alueelle yleistä toivoa lisäämällä viestinnän avoimuutta ja tukemalla vuoropuhelua eri väestöryhmien välillä. (Toimittajat 2002, 129.)

Projektien päätarkoitus on ollut viedä mediatietoa ja -taitoja Palestiinaan. Diakin ja Betlehemin yliopiston yhteistyönä toteuttamat koulutusjaksot ovat nostaneet Palestiinan median journalistista ja teknistä tasoa sekä antaneet myös tavallisille ihmisille mahdollisuuden opetella viestinnän perusteita. Kursseilla on ollut mahdollista opiskella radion, videon sekä kuvankäsittelyn ja animaation perusteita. Kouluttajina ovat toimineet Diakin medianomiopiskelijat, jotka ovat toimineet yhteistyössä Betlehemin yliopiston henkilökunnan kanssa.

Mediataidot ovat tärkeitä palestiinalaisille, kun he rakentavat yhteiskuntaansa Israelin miehityksessä.

Israelin pitkään kestänyt miehitys Palestiinalaisalueilla on johdonmukaisesti köyhdyttänyt miehityksen alla eläneiden palestiinalaisten ihmisoi-
keuksia. Palestiinalaiset tarvitsevat uudenlaisia keinoja selviytyäkseen Is-
raelin miehityksen aiheuttamasta väkivallasta ja julmuuksista sekä apua
yhteiskuntansa rakentamiseen. (Diak 2007.)

Vuosille 2008–2010 laadittu projektisuunnitelma on nimeltään *Building Media Compe-
tence in Palestine* eli Mediaosaamisen kehittäminen Palestiinassa. Paikallisia yhteistyö-
kumppaneita ovat Institute for Community Partnership (ICP-aikuiskoulutuskeskus) ja
Bethlehem University (BU). Projektin välitön päämäärä on kasvattaa palestiinalaisten
mediaosaamista, kuten medialukutaitoa ja kykyä käyttää uusia laitteita. Tavoitteeseen
pyritään kouluttamalla palestiinalaisia mediataidoissa ja mediakasvatuksessa. Me-
diaosaaminen on olennainen kansalaistaito nykyaikaisessa tietoyhteiskunnassa ja se
edistää aktiivista kansalaisuutta. Konkreettiset toimet päämäärän saavuttamiseksi ovat
kehittää ja toteuttaa erilaisia kansalaisen mediataitokursseja palestiinalaisille sekä kehittä-
tää ja toteuttaa mediakoulutusohjelma opettajille ja kouluille. (Diak 2007.)

Nuoret on mainittu projektisuunnitelmassa yhdeksi päähyödynsaajaksi. Mediakoulutus
on yksi mahdollinen tapa valmentaa nuoria elämiseen ja oppimiseen globaalissa kulttuu-
rissa, joka saa yhä enemmän vaikutteita mediasta. Kouluikäiset lapset muodostavat 30,3
% (miljoona lasta) koko Palestiinan väestöstä. (Diak 2007.)

Menneisyydellä on suuri merkitys nuorten palestiinalaisten elämässä ja se
muodostaa merkittävän osan palestiinalaista identiteettiä. Tietoisuus omas-
ta menneisyydestä, juurista ja tulevaisuuden mahdollisuuksista avaa nuo-
relle mahdollisuuksia oman elämän suunnan määramiselle. Menneisyys on
hallittava, jotta voi katsoa elämässä eteenpäin. Haamut olisi parasta unoh-
taa. Omien juurien unohtaminen on kuitenkin mahdotonta ainakin Lähi-
idässä, missä kaikki perustuu historiaan sekä sen antamiin etuoikeuksiin ja
valtaan. (Tervonen 2002, 64–65.)

Useiden paikallisten kansalaisjärjestöjen, kuten esimerkiksi Al-Rowwadin mielestä
nuorten mediakoulutus on erinomainen tapa tarjota koulun jälkeistä hyödyllistä tekemis-
tä maantieteellisesti laajalle alueelle hajotetuille ja vähäosaisille yhteisöille, etenkin

köyhille yhteisöille sekä tytöille ja nuorille naisille. Myös yksityinen sektori Palestiinassa pitää nuorten mediakoulutukseen panostamista tärkeänä, jotta hyvin koulutetun ja osaavan työvoiman saaminen voidaan taata tulevaisuudessa. (Diak 2007.)

Arvioiden mukaan noin 140 palestiinalaista nuorta ja lasta tulee hyötymään hankkeen aktiviteeteistä joka vuosi. Esimerkiksi vuosien 2008–2010 välisenä aikana projektin välittöminä hyödynsaajina oli yhteensä noin 420 lasta ja nuorta. Kesäisin järjestettäville medialeireille osallistuvat nuoret on laskettu mukaan tähän lukuun.

Medialeirin lisäksi nuoret ja lapset on huomioitu myös muulla tavalla projekteissa. Alueen ainoan kuurojen koulun, Ephphetan kanssa on tehty yhteistyötä jo usean vuoden ajan. Aluksi koululla järjestettiin digivalokuvauksen kursseja. Myöhemmin, oman videokurssini jälkeen, koululla on järjestetty myös videokoulutusta digikuvauksen kursseja kuitenkin unohtamatta.

Tällä hetkellä (2014) Betlehemissä on käynnissä *Youth Media Forum in Palestine – projekti*, jota rahoittaa Vikes eli Viestintä ja kehitys -säätiö. Hanke on saanut rahoitusta vuosille 2013–2015. Mediataitojen koulutuksesta kyseisessä hankkeesta vastaavat palestiinalaiset kokonaan itse. (Hannula 2014.)

3.1 Ajatuksesta toteutukseen

Olen toiminut Betlehemissä, Palestiinassa mediakouluttajana ennen pro gradu – tutkielmani osana olevaa kehittämishanketta yhteensä kolme kertaa vuosina 2007–2009. Olen opettanut Betlehemin yliopistolla animaatioiden tekemistä sekä valokuvausta syksyllä 2007 sekä keväällä 2008. Olen opettanut valokuvausta myös kuuroille tarkoitettulla Ephpheta-koululla keväällä 2008. Lisäksi olen suunnitellut ja toteuttanut nuorille tarkoitettun Betlehemissä järjestetyn ensimmäisen medialeirin kesällä 2008.

Opettaessani Ephphetalla valokuvausta keväällä 2008 huomasin kuinka suuri merkitys kuuroille lapsille oli oppia uusi visuaalisuuteen perustuva ilmaisutaito. Oli hämmästyttävää huomata, miten nopeasti Ephphetan oppilaat omaksuivat kuvaamisen perustaidot, vaikka useimmat oppilaista eivät koskaan aikaisemmin olleet ottaneet valokuvia tai edes koskeneet kameraan. Olen huomannut kuinka valokuvaus on avannut Ephphetan koululaisille ikkunan täysin uuteen maailmaan, jossa heidän vammaisuutensa kuurona ei ole este vaan kääntyy vahvuudeksi. Kun yksi aisti puuttuu tai on selkeästi muita heikompi, vahvistuu puolestaan muiden aistien käyttö ja merkitys.

Halusin toteuttaa kehittämishankkeen juuri kuurojen lasten koululla, sillä kuurous on alueella yleisempää kuin muualla maailmassa (ks. luku 2.2). Ephpheta valikoitui toteutuspaikaksi myöskin sen takia, että se on alueen ainoa kuuroille tarkoitettu koulu sekä sen takia, että olin opettanut siellä jo aikaisemmin, joten tunsin koulua ja sen toimintatapoja.

Eri vammaisryhmien sisällyttäminen kuuluu myös Suomen kehityspolitiikan linjauksiin. Tätä ovat toteuttaneet suomalaiset rahoittajat (ulkoministeriö, Diak ja Vikes) yhteistyössä Ephphetan sekä paikallisen ICP-aikuiskoulutuskeskuksen (*Institute for Community Partnership*) kanssa tarjoamalla kuuroille lapsille ja nuorille mahdollisuuksia kehittää visuaalisen viestinnän osaamistaan, mediaosaamistaan sekä muun muassa ilmaisuaan ja kommunikaatiotaitojaan. Peruskoulun opetussuunnitelma Palestiinassa ei sisällä näitä tietoja ja taitoja. (Hannula 2014.)

Tavoitteenani oli myös saada omassa yhteiskunnassaan lähinnä passiivisina avunsaajina nähdyt kuurot lapset aktiivisiksi toimijoiksi, ei pelkästään oman kouluyhteisönsä silmissä vaan myös laajemmin oman yhteiskuntansa sisällä. Päädyin opetuksessa videokuvukseen (lapset oppivat myös käyttämään still-kuviin tarkoitettua digikameraa ottaessaan

kuvia kuvakäsikirjoitusta varten), koska liikkuvalla kuvalla on yhä tärkeämpi ja suurempi osa nykyajan tiedonjaossa ihmisten jakaessa ja tuottaessa tietoa ympäri maailmaa. Video- ja valokuvakamera eivät myöskään välineinä ole sidottuja johonkin tiettyyn paikkaan, vaan mahdollistavat liikkumisen.

Tarkoituksena oli antaa lapsille myös välineitä, joilla he pystyisivät tallentamaan omaa elämäänsä ja näin rakentamaan omaa identiteettiänsä, mutta myös ajatuksia siitä, miten he voisivat toteuttaa unelmiaan. Näiden taitojen lisäksi kehittämäni videotyöskentelyn menetelmän avulla voidaan antaa lapsille ja nuorille sekä tarvittavat tiedot että mahdollisuus ja kokemus oman mielipiteen ilmaisuun ja oman äänen esille tuomiseen julkisuudessa.

3.2 Video-opetuksen lopullinen kehys

Siirryttäessä video-opetuksen suunnittelusta toteutukseen moni asia pysyi yllätykseksi sellaisena kuin oli sovittu. Luonnollisesti en kuitenkaan saanut kaikkia toiveitani läpi, kuten esimerkiksi toivettani siitä, ketkä video-opetukseen osallistuisivat. Toiveenani oli, että video-opetukseen osallistuvat oppilaat olisivat sellaisia, jotka olivat opiskelleet jo valokuvauksen perusteita syksyllä 2010 suomalaisten kouluttajien eli Diakin oppilaiden johdolla. Tämä olisi ollut siinä mielessä järkevintä ja helpointa, että tällöin lapsilla olisi ollut jo jonkinlaiset pohjatiedot kuvaamisesta. Näin opettamisen olisi voinut aloittaa hieman pidemmältä kuin ihan alkeista, kuten lähtien ihan kameran päälle laittamisesta ja kuvan ottamisesta sekä kameran toimintojen opettelusta. Myös oppilaiden määrä vaihtui alkuperäisestä. Alunperin kurssilla piti olla kahdeksan oppilasta, mutta oppilaiden määrä laski seitsemään, koska yksi oppilas ei voinut osallistua kurssille aikataulullisista syistä. Kurssin tunnit pidettiin lasten virallisen koulupäivän päätteeksi, eikä kurssilta poisjääneellä oppilaalla ollut mahdollisuutta jäädä enää koululle koulupäivän jälkeen pitkän kotimatkan takia.

Videokurssin kestoksi olin suunnitteluvaiheessa toivonut kahta ja puolta viikkoa sekä näiden lisäksi myös päivää videoiden esittämistä varten sekä tutkimushaastattelujani varten. Koska kokemus on opettanut, että paikan päällä moni asia voi muuttua ja sovitut aikataulut tai tuntimäärät saattavat aivan yllättäen muuttua, olin varannut kurssin lukujärjestykseen joustonvaraa mahdollisia äkillisiä muutoksia varten. Myös lyhytfilmien kuvauksia varten olin varannut hieman ylimääräistä aikaa, jotta kaikki tarvittavat kuvaukset saataisiin varmasti tehtyä.

Videokameran käyttöä opeteltiin erilaisten harjoitusten avulla. Koska kameran haltuun ottamiseen ei ollut paljoakaan aikaa, oli paras tapa tulla kameran kanssa sinuiksi nimenomaan juuri käytännön harjoitteiden ja esimerkkien kautta (ks. LIITE 3). Myös kuvaamisen teoriaa, kuten kuvakokoja opeteltiin käytännön harjoitteiden kautta (ks. LIITE 4). Lisäksi kuvakokoja opeteltiin katsomalla esimerkkivideoita. Apuna käytettiin muun muassa legendaarisen Charlie Chaplinin mykkäelokuvaa *Chaplinin poika (The Kid)*. Oppilaille jaettiin *Chaplinin pojan* käsikirjoitus sekä kuvakäsikirjoitus, jossa jokaisen kuvan viereen oli merkitty mikä kuvakoko oli kyseessä ja mitä kuvassa tapahtui (ks. LIITE 5). Näin lapset ymmärsivät, miten elokuvasta saadaan mielenkiintoisempi hyvän kuvakeronnan avulla.

Testasin oppilaiden kuvakokotietämystä myös pitämällä heille kirjalliset pistokokeet. Kokeen avulla selvisi, että videokuvauksessa oleellisten kuvakokojen idea ei ollut kaikille oppilaille täysin selvä. Tämän takia niitä kerrattiin vielä yhdessä tunnilla ja painotin oppilaille, että tulisin kysymään niitä heiltä myös kirjallisesti vielä uudestaan, jotta he ottaisivat niiden opetteluun tosissaan ja ymmärtäisivät niiden tärkeyden. Toinen pistokoe menikin sitten ensimmäistä huomattavasti paremmin ja kuvakokojen idea ja merkitys selkeni lapsille.

Videoiden tekemisessä on hyödynnetty yksinkertaista tekniikkaa, jotta lasten ja heidän perheidensä olisi mahdollista hankkia tulevaisuudessa vastaavanlainen kamera niin halutessaan. Tarkoitus oli siis pitää kynnyks mahdollisemmin matalana, ei kalliita ammatillaislaitteita tai muuta, mikä mahdollisesti olisi esteenä lasten kuvaamisen jatkumiselle. Tästä johtuen kurssilla käytettiin pieniä ”harrastelijatason” videokameroita.

Lapset tuottivat kurssin päätteeksi seitsemän pienimuotoista videoteosta aiheesta Haaveet (ks. luku 4). Kestoltaan jokainen lyhytvideo on noin kahden minuutin mittainen. Teemana haaveet ja unelmat ovat universaali asia. Jokaisella meistä on pieniä tai suuria unelmia, yksi tai useampia, saavutettavissa olevia tai saavuttamattomia. Lyhytvideot ovat omaelämäkerrallisia ja henkilökohtaisia tarinoita, joista jokainen muodostaa oman itsenäisen teoksen. Konkreettisen tekemisen ja sisällön tuottamisen kautta unelmia käsitellään konkreettisesti ja niistä tulee paljon todellisempia. Lyhytfilmeistä tehtiin niin sanottuja mykkäfilmejä eli niissä ei ole puhetta tai vuorosanoja olleenkaan. Tähän ratkaisuun päädyin, koska lyhytvideoiden päähenkilöt eli kurssilla olevat lapset ovat kuuroja, joten puhuminen ei ole heidän luontaisin ilmaisumuotonsa.

Minun tehtäväni oli saattaa prosessi alkuun sekä auttaa ja mahdollistaa lasten haaveista kertovien videoiden tekeminen. Pyrin omalta osaltani auttamaan lapsia löytämään sen oman tärkeimmän haaveensa keskustelemalla heidän kanssaan ja työstäen yhdessä heidän ajatuksiaan. Kun oli päätetty, mistä haaveesta oma lyhytfilmi halutaan tehdä, oli aika siirtyä selkiyttämään ja yksinkertaistamaan videon tarinaa sekä tekemään siitä selkeä ja toimiva käsikirjoitus ja kuvakäsikirjoitus.

KUVA 1. Wala ottaa still-kuvia kuvakäsikirjoitusta varten. Jinan ja Duáa näyttelivät.

Lasten tarinoita työstettiin aluksi still-valokuvien avulla valmiiksi käsikirjoitukseksi sekä samalla myös kuvakäsikirjoitukseksi. Näin sekä lasten, että minun ohjaajana oli helpompi seurata, missä kohtaa kuvauksissa mennään, sekä myös arvioida onko kuvattu materiaali sellaista kuin toivottiin. Kuvakäsikirjoitusten avulla lapset hahmottivat myös, miten paljon ja minkälaisia sekä mistä kuvakulmista he kuvia tarvitsevat ja miten ne yhdistyvät lopulta yhtenäiseksi tarinaksi.

KUVA 2. Ali valmistelee kuvakäsikirjoitusta ottamistaan still-kuvista.

Käsikirjoitusten jälkeen vuorossa oli aineiston eli kuvamateriaalin kokoaminen ja tuottaminen eli varsinaisten lyhytvideoiden kuvaaminen. Videoiden tuottaminen toteutettiin pienissä ryhmissä niin, että oppilas, jonka haavetta käsittelevää videota kuvattiin, toimi videon kuvaajana, toisten oppilaiden näytellessä tarinassa olevat tarvittavat roolit.

Kaikista työläin vaihe oli lopulta videoiden editointi eli tarinoiden aineistojen yhdistäminen yhtenäiseksi tarinaksi. Koska tunteja oli jo alunperin opetukseen vähän ja koska Ephphetalla ei ollut editointiin tarvittavia ohjelmia, ei videoeditointiohjelmia tai niiden käyttöä käyty kurssilla läpi. Lapset kuvasivat videot otos kerrallaan, joten videot editoitiin lasten käsikirjoitusten pohjalta yhtenäiseksi tarinaksi.

Kun kaikki oli saatu valmiiksi, oli ensi-illan aika. Näkyvyys ja julkisuus olivat keskeinen osa projektia. Videoiden julkinen esittäminen antaa lapsille kokemuksen mahdollisuudesta vaikuttaa ja saada äänensä esiin. Tarinoiden julkinen esittäminen antaa myös lapsille ja heidän tekemilleen videoille tärkeää tunnustusta. Oli myös hyvin tärkeää, että

Palestiinassa yhteiskuntakelvottomina pidetyt kuurot lapset kokivat saavuttaneensa ja tehneensä jotain sellaista, mitä eivät ehkä koskaan uskoneet tai ajatelleet tekevänsä.

Lasten videokursilla tekemät lyhytvideot ovat katsottavissa verkossa. Haaveita käsittelevät lyhytvideot löytyvät videopalvelu YouTubesta osoitteesta <http://www.youtube.com/playlist?list=PLWfUpTIJG7qFkFL5OX9rQWPTi6qE8shIx> .
(Luukkonen 2011.)

4 UNELMAT JA HAAVEET

Nykysuomen sanakirjassa (2002) esitetyn määritelmän mukaan unelma on haave, utopia, pilvilinna tai tuulentupa. Kielitoimiston sanakirjan (2006) määritelmän mukaan unelma voi olla myös toiveuni. Haave sen sijaan on toiveikas, usein selvään muotoon kiteytymättömän ajatus jostakin tulevasta asiasta tai tapahtumasta, kaunis tulevaisuuden kuvitelma. Haave voi olla myös unelma, pilvilinna, utukuva tai utopia. (Nykysuomen sanakirja 2002.) Haave on myös usein epärealistiselta tuntuva toive tai haavekuva (Suomen kielen perussanakirja 1996). Unelma ja haave ovat siis hyvin läheiset käsitteet, mutta niiden väliltä löytyy eroakin. Unelmat ovat ”kevyitä” ja ilmavia ajatuksia, jotka voivat suuntautua menneisyyteenkin, kun taas haave liittyy selkeämmin tulevaisuuden kuvitelmiin ja odotuksiin. Sen sijaan toive on jo paljon konkreettisempi käsite. Toive määritellään Nykysuomen sanakirjassa (2002) seuraavasti: ”ajatus jostakin, jonka odotetaan ja toivotaan toteutuvan, tapahtuvan (halutulla tavalla, onnellisella tavalla), toiveikas ajatus, myös haave”. Tässä työssä käytän sanoja ’unelma’ ja ’haave’ rinnakkaisina, samaan ilmiöön viittaavina käsitteinä.

I have a dream. (King, 1963.)

Mustien kansalaisyhteiskuntaaktivistin Martin Luther Kingin luultavasti kuuluisin lausuma on totta varmasti meidän jokaisen kohdalla. Haaveilu ja unelmointi on tuttua meille kaikille. Siitä huolimatta, että unelmointi ja haaveilu ovat arkipäiväisesti tuttuja ilmiöitä, on niitä tutkittu melko vähän (Järveläinen 2008, 2).

Parhaassa tapauksessa haaveet ja unelmat antavat suuntaa ja voimaa tavoitteiden saavuttamiselle (Järveläinen 2008, 29). Tämän takia päädyinkin valitsemaan kurssilla kuvattavien videoiden aiheeksi ”haaveet”. Jokaisella ihmisellä on haave tai unelma, yksi tai useampia. Haave on asiana universaali, eikä se ole sidottu kulttuuriin tai uskontoon.

Haaveet korostuvat erityisesti aikuistumassa olevien nuorten elämässä. Tulevaisuuden haaveet kuuluvat olennaisena osana nuoruuteen. Silloin haaveilemme muun muassa siitä, minkä ammatin haluamme, kuinka monta lasta toivomme saavamme ja minkälaisen aviopuolison rinnallemme otamme. (Kivelä 2005, 11.)

Jerome L. Singerin (1966, 3) mukaan unelmointi (daydreaming), ihmisen kyky ”antaa olemattomalle paikka ja nimi”, on edelleen yksi kiehtovimmista, joskin hämmentävistä käyttäytymisemme ilmiöistä. Unelmointi voidaan Singerin (1966, 3) mukaan käsittää huomion siirtämiseksi ulkoisista ärsykkeistä sisäisiin ärsykkeisiin. Tällaiset sisäiset prosessit voidaan ymmärtää mielen sisäisiksi kuviksi (”pictures in the mind’s eye”) sekä erilaisten tapahtumien, muistojen tai tulevaisuuteen liittyvien enemmän tai vähemmän mahdollisesti toteutuvien kuvitelmien sarjaksi (sequence of events).

Mutta milloin sitten unelmoimme? Todennäköisimmin unelmoidaan silloin, kun ihminen on yksin rauhallisessa tilanteessa, jossa ulkoiset ärsykkeet ovat vähäisiä, kuten esimerkiksi juuri ennen nukahtamista. Nukkuessa nähtävät unet ja päivällä tapahtuva unelmointi vaativat siis samankaltaiset olosuhteet. Unelmointi on mahdollista, kun ympäristö ei vaadi täyttä tarkkaavaisuutta. (Singer 1966, 4.)

4.1 Unelmien ja haaveiden merkitys

Palestiinassa haaveet ja toivo ovat erityisen tärkeitä alueen epävakaa tilanteen takia. Haave voi olla kriisialueella elävälle asia, joka auttaa jaksamaan ja taistelemaan paremman tulevaisuuden puolesta. Haaveesta tai unelmasta riippumatta ne kaikki ovat yhtä arvokkaita. Omilla teoillamme ja valinnoillamme sekä uskomalla itseemme meillä jokaisella on mahdollisuus toteuttaa unelmamme.

Ilkka Kantola (2004) viittaa William Shakespearen (1995, 67) lausahdukseen ”Meidät on tehty samasta aineesta kuin unelmamme” todetessaan, että toimintamme syntyy siitä, mistä unelmoimme. Kantolan mielestä voikin siis hyvin Shakespearen sanoin sanoa, että olemisemme on tehty samasta aineesta kuin unelmamme.

Unelmat ovat eräänlaisia näkyjä, visioita siitä mitä tulevaisuus tuo tullessaan. Kyseessä ei kuitenkaan ole mikä tahansa tulevaisuuden visio. Unelmien sisältämä visio kuvaa tulevaisuuden sellaisena kuin haluamme sen tulevan meille. (Kantola 2004.)

Baylis (2006) esittää unelmointiin liitettyjä positiivisia ja negatiivisia puolia. Useiden tutkimusten mukaan haaveilu voi antaa ihmiselle vapaan tilan kokeilla uusia ideoita ja rooleja. Se voi auttaa rentoutumisessa sekä suojautumisessa ympäristön vahingoittavilta vaikutuksilta. Haaveilu voi olla myös tapa motivoida itseään kohti haluttuja päämääriä, tai se voi avata näkymiä vaihtoehtoisiin mahdollisuuksiin elämässä. (Baylis 2006, 255.)

Unelmointiin voi suhtautua myös varauksellisesti. Sigmund Freudin mukaan onnelliset ihmiset eivät unelmoi, koska unelmoinnin tarkoituksena on korjata tyytymättömyyttä aiheuttava todellisuus. (Baylis 2006, 255.) Järveläinen (2008) katsoo, että etenkin herkästi ahdistuvat ihmiset eivät luota unelman toteutumiseen samassa määrin kuin ihmiset, jotka tuntevat vähemmän ahdistusta. Ihmiset, jotka arvioivat itsensä helposti ahdistuviksi, turvautuvat muita useammin unelmointiin paetakseen arkielämän todellisuutta. Sen sijaan vahvaan elämänhallintaan liittyy usko unelman toteutumisesta ja oman toiminnan merkityksestä unelman toteutumisessa sekä haaveilun käyttämiseen mielialan säätelyssä. Järveläisen (2008) mielestä näyttääkin siltä, että haaveilulla olisi varsin merkityksellinen osa ihmisten arkipäivässä sekä elämässä suunnistamisessa. Usein haaveilua voidaan pitää myönteisenä, tavoitteisiin suuntautuvana ja motivaatiota lisäävänä toimintana. Heikkoon elämänhallintaan saattaa kuitenkin liittyä tavallista runsaampaa haaveilua, ja ahdistuneisuus voi johtaa todellisuuden välttämiseen tähtäävään unelmointiin. (Järveläinen 2008, 28.)

Mitä sitten tarkoittaa, että uskoo unelmiinsa? Kantolan (2004) mielestä uskoessaan unelmiinsa henkilö pitää mahdollisena saavuttaa niitä elämänsä päämääriä, joita hän tavoittelee. Uskoessaan unelmiinsa hän ajattelee, että hänen on mahdollista menestyä unelmiensa toteuttamiseksi. Kun henkilö uskoo unelmiinsa, hän toivoo että se mistä hän unelmoi, voisi toteutua.

Unelmat ja toivo liittyvät vahvasti ihmisen voimavaroihin, sillä unelmat luovat toivoa ja uskoa tulevaisuuteen. Unelmat antavat toivoa paremmasta. Toivo ja usko tulevaisuuteen sekä positiivinen elämänasenne vaikuttavat myönteisesti ihmisen hyvinvointiin. Mitä paremmin ihminen kokee hallitsevansa elämäänsä, sitä myönteisemmin hän suhtautuu tulevaan. (Koskinen, Aalto, Hakonen & Päivärinta 1998, 110, 112.)

Toivo on sellaisen asian haluamiseen liittyvä asenne, jonka saavuttaminen ei näytä mahdottomalta, mutta ei itsestään selvän varmaltakaan. Toivo ammentaa voimansa sen oivaltamisesta, että jonkin hyvän saavuttaminen on mahdollista. (Kantola 2004.)

4.2 Kuurojen palestiinalaislasten unelmat ja haaveet

Videokurssilla olleiden lasten haaveet osoittautuivat hyvin samankaltaisiksi. Yksilölliset haaveet muuttuivat kollektiivisiksi ja yhteisöllisiksi. Lasten haaveissa yhdistyi vahvasti kaksi asiaa, pärjääminen ja onnistuminen.

Lasten haaveet eivät olleet mitään konkreettista tai materiaalista, vaan lapset haaveilivat niin pärjäämisestä koulussa kuin onnistumisesta urheilussa. Olin ehkä odottanut, että edes muutama lapsista olisi nostanut esiin videoissaan miehityksen tai vapaan liikkumisen ja näistä rajoituksista vapautumisen. Näin ei kuitenkaan yllätyksekseni käynyt. Ehkä kuuroilla lapsilla on tarpeeksi haasteita jo tämänhetkisessä elämässään, ihan pienissä arkisissakin asioissa, joten niiden esteiden, kuten mahdollisuuden koulutukseen toteutuminen on heille kaikista tärkeintä.

Pidän mahdollisena, että voin saada toteutettua unelmani ja olla hyvä koulussa. Olen hyvä koulussa ja haluan jatkaa opintojani vielä tulevaisuudessaakin (peruskoulun jälkeen), tämä on unelmani. (Ali)

Lasten videoille kuvaamien unelmien ja haaveiden toteutuminen ei ole missään tapauksessa itsestään selvää. Kuuroilla lapsilla on monenlaisia esteitä tulevaisuutensa ja elämänsä tiellä. Monien haaveilema mahdollisuus jatko-opintoihin ei esimerkiksi monenkään kohdalla todennäköisesti tule toteutumaan, sillä pääasiassa kuulovammaisille tarkoitettu koulutus loppuu Palestiinassa kahdeksannen tai yhdeksannen luokan jälkeen, eikä kouluilla ole opetussuunnitelmaa tästä pidemmälle (ks. luku 2.2).

Sirkka-Liisa Kivelän (2005, 11) mukaan lapset ja nuoret haaveilevat nimenomaan tulevaisuudesta. Videokurssilla olleiden lasten luettelemat haavet ja unelmat olivat asioita, joiden toteutuminen on ainakin osalle hyvin epätodennäköistä heidän elämänsä aikana. Kantolan (2004) mukaan unelmat ovat juuri jollain tavalla hieman etäällä tästä hetkestä. Niiden kohteina ovat sellaiset asiat ja asiointilat, jotka sijoitamme tulevaisuuteen. Unelmien toteutuminen on yhtä epävarmaa kuin epävarmuus tulevaisuudesta yleensäkin.

Uskon, että videokurssilla olleet lapset tekevät töitä toteuttaakseen haaveensa ja unelmansa. Unelmat ovatkin mielen hahmottamia asioita, jotka laittavat liikkeelle, toimimaan aktiivisesti mielen ulkoisessa maailmassa. Näin unelma muuttuu konkreettiseksi toiminnaksi. (Kantola 2004.) Järveläisen (2008) mielestä haaveet ja unelmat eivät siis ole ihmisen muusta ajattelusta ja toiminnasta irrallisia mielikuvia, vaan tärkeitä työvälineitä todellisuuteen suuntautumisessa.

Oman haaveen tai unelman löytäminen oli joillekin kurssilla olleille lapsille huomattavasti vaikeampaa kuin toisille. Syitä lienee monia. Osa varmaan kokee haaveilemisen turhaksi, jos pienestä pitäen on toistettu samaa mantraa siitä, kuinka kuuro ihminen ei voi pärjätä elämässä. Yksi syy voi kuitenkin löytyä myös uskonnosta. Vallitseva käsitys nimittäin on, että muslimit olisivat fatalisteja ja näin uskoisivat kaiken olevan ”kirjoitettu”, ja että Jumala tietää kaiken ennalta, joten kaiken täytyy olla ennalta määrättyä

(Maqsood 2008, 18). Islamilaisen teologian suuri ongelma onkin ollut kysymys vapaan tahdon, Jumalan oikeudenmukaisuuden ja kaikkivaltiuden sekä predestinaation eli ennaltamäärätyn suhteista. Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että ongelman ytimenä on toistaalta Jumalan hyvyyden ja oikeudenmukaisuuden, toisaalta Hänen kaikkivaltiutensa suhde. (Hämeen-Anttila 2004, 147–148.)

Jos ihminen voi toimia vapaasti, onko Jumala silloin todella kaikkivaltias. Pystyyhän ihminen toimimaan Hänen tahtonsa vastaisesti. Ja jos Jumala on kaikkietävä, eikö Hänen silloin pidä tietää myös se, mitä ihminen tekee tulevaisuudessa? Ja jos hän tietää sen, missä silloin on ihmisen vapaa tahto? (Hämeen-Anttila 2004, 148.)

Ihminen siis luulee toimivansa itse, mutta todellisuudessa Jumala onkin hänen tekojensa taustalla. Ash'ariittisen teologian mukaan ihmisen osuus omissa teoissaan on vain niiden ansaitseminen (kasb). Ihminen siis tahtoo itse, vapaan tahtonsa pohjalta, tehdä ne teot, jotka Jumala säätää hänen tekevän ja jotka Jumala on etukäteen tiennyt tapahtuviksi. (Hämeen-Anttila 2004, 149.) Hämeen-Anttilan ajatuksia mukaillen kulttuuri ja uskonto siis vaikuttaisivat osaltaan haaveiluun. Haaveileminen olisi siis jotenkin ”sallittavampaa” ja mahdollisempaa länsimaisessa kulttuurissa, jossa yksilö voi vaikuttaa omiin valintoihinsa ja uskoa omiin mahdollisuuksiinsa ja näin myös unelmiinsa. Sen sijaan kulttuureissa, joissa uskonto on vahvasti läsnä, kuten islamissa, haaveileminen on tavallaan jopa mahdotonta. Kärjistäen voisi todeta, että haaveileminen on turhaa, jos kaikki kerran on ennalta määrättyä, eikä yksilöllä näin ajateltuna edes olisi mahdollisuutta vaikuttaa oman elämänsä kulkuun.

5 SOSIOKULTTUURINEN INNOSTAMINEN

Sosiokulttuurinen innostaminen (*animation socioculturelle; animación sociocultural*) on sosiaalipedagogiikan suuntaus. Muun sosiaalipedagogisen toiminnan tavoin myös innostaminen on moraalista toimintaa. (Kurki 2000, 162.) Se liittyy ajatukseen, että kaiken sosiaalisen työn perusta on laadullinen. Kyse on siis aina ihmisten välisestä kohtaamisesta, palvelusta, vuoropuhelusta ja solidaarisuudesta. (Kurki 2009.) Sosiokulttuurisessa innostamisessa yhdistyvät kasvatuksellinen, sosiaalinen sekä kulttuurinen toiminta (Kurki 2005, 345).

Useat innostamisen käsitettä analysoineet (esim. Quintana 1993, 11–14; Froufe & Sánchez 1992, 30–35; Montera 1992, 34–35, Kurjen 2000, 19 mukaan) näkevät sanan etymologian olevan käsitteen ydintä. Innostaminen (*animation, animación*) tulee latinankielisestä sanasta *anima* eli elämä tai elähdyttäminen. Toisaalta käsite voidaan johdattaa myös sanasta *animus*, jolloin sen merkitys laajenee koskemaan myös motivaatiota ja liikettä. (Kurki 2000, 19.) Etymologisesti innostaminen on siis elämän antamista, toimintaan motivoitumista ja suhteeseen asettumista sekä yhteisön ja yhteiskunnan puolesta toimimista (Kurki 2005, 344).

5.1 Sosiokulttuurisen innostamisen synty ja nykypäivä

Kurki (2000) huomauttaa, että innostamisen selvää syntyhetkeä on mahdotonta määritellä. Sitä on ollut aina. Jo Platon oli omalla tavallaan aikansa innostaja, ja sellaisia ovat olleet myös muun muassa kreikkalaiset ja roomalaiset poliittiset agitaattorit. Keskiajan trubaduurien laulujen yksi tehtävä oli innostaa ristiretkille. Myös teatteriseurueiden merkitys on ollut tärkeä kautta innostamisen historian. (Kurki 2000, 7, 11–13.)

Käsitteenä ja toimintana sosiokulttuurisen innostamisen katsotaan syntyneen Ranskassa toisen maailmansodan jälkeen (Kurki 2000, 11). Natsimiehitys oli heikentänyt demokraattisia arvoja ranskalaisessa yhteiskunnassa ja innostaminen otettiin avuksi rakentamaan sorrettua Ranskaa uudelleen demokraattiseksi vapauden, veljeyden ja tasa-arvon yhteiskunnaksi. (Kurki 2009.) Varsinaiseksi ammatiksi innostaminen muodostui 1960-luvulla vapaaehtoistyön pohjalta. Samaan aikaan myös Unesco otti käsitteen omakseen, jonka jälkeen innostaminen alkoi levitä voimakkaasti. Erityisesti innostaminen on viime vuosikymmeninä levinnyt ranskaa, espanjaa, portugalia ja italiaa puhuvissa maissa niin Euroopassa, Kanadassa, Afrikassa kuin Latinalaisessa Amerikassa. (Kurki 2005, 343.)

Varsinainen tietoinen ammatillinen innostaminen ei syntynyt pelkästään yhtenä uutena yhteisöjen kehittämiseen liittyvänä sosiaalisen työn tekniikkana, vaan se oli välttämätön vastaus yhteiskuntien tarpeeseen (Kurki 2000, 12). Innostamisen synty on yhteydessä erityisesti kolmeen tekijään eurooppalaisten yhteiskuntien kehityksessä. Ensimmäinen on edellä mainittu Ranskan jälleenrakentaminen toisen maailmansodan jälkeen, joka auttoi ihmisiä näkemään sosiokulttuurisen innostamisen mahdollisuudet uusien yhteisöjen rakentamisessa. Toiseksi sosiokulttuuriset toimenpiteet olivat merkittävä apu sodasta toipuvalla läntisellä Euroopalla. Kolmanneksi sosiokulttuurinen toiminta loi uuden käsityksen kulttuurista kaikille kuuluvana ja kaikkien osallistumisen mahdollistavana inhimillisenä perusoikeutena. (Ucar 1992, Kurjen 2000, 13 mukaan.) Sosiokulttuurinen toiminta onkin aina syntynyt yhteiskunnallisesta tarpeesta, sisäisestä vaateesta (Kurki 2005, 349).

Sosiokulttuurista innostamista on aina ollut myös Suomessa, mutta se on meille vielä suhteellisen uusi asia. Vaikka innostamisen kaltaisella toiminnalla on Suomessa pitkä perinne, ei sen historiaa kuitenkaan vielä ole tutkittu. (Kurki 2005, 344.) Vanhin innostamisen perinne lienee runonlaulu- ja arkkiviisuperinne. Lisäksi monenlaiset elinkeinoihin liittyvät yhteisötoimintamuodot ja erilaiset juhlat kuten esimerkiksi sadonkorjuujuhlat, leikit ja tarinat liittyvät samaan historiaan. (Kurki 2000. 10–11.)

Tietoisempia innostamisen muotoja ovat olleet 1800–1900-lukujen vaihteesta lähtien muun muassa erilaiset herätysliikkeet, raittius- ja työväenliike sekä nuorisoseuraliike (Kurki 2005, 348).

Sosiokulttuurisia innostajia ei vielä kouluteta ammattiin Suomessa. Kurki (2005, 350–352) kuitenkin huomauttaa, että innostaminen tunnustetaan Suomessa jo monella taholla. Innostaminen on esimerkiksi saanut jalansijaa suomalaisen nuorisotyön käytännöissä, projekteissa ja koulutuksessa. Tietoisesti sosiokulttuurisen innostamisen ajatukselle rakentuvia hankkeita on kuitenkin vain muutamia. Kurki (2005, 354) kuitenkin uskoo, että sosiokulttuurisen innostamisen kenttä laajenee tulevaisuudessa.

5.2 Innostaminen käytännössä

Sosiokulttuurisen innostamisen määrittelemisen ei ole helppoa. Kurjen (2009) mukaan joillekin innostaminen on vain erilaisten vapaa-ajan toimintojen järjestämisen metodi, toisille se on sosiaalisen kasvatuksen alaan kuuluva ammatti. Joillekin innostaminen on vahvasti emansipatorinen sosiaalinen liike ja samalla yksi osallistavan metodologian muoto. (Kurki 2009.)

Kurki (2009) itse näkee innostamisen tavoitteellisena toimintana, joka ihmisten oman osallistumisen avulla suuntautuu muuttamaan sekä yksilöllisiä että kollektiivisiä asenteita ja sitä kautta myös sosiaalista todellisuutta paremmaksi, oikeudenmukaisemmaksi ja välittävämmäksi kuin se nyt on. Innostaminen on tapa elähdyttää ihmisten osallistumisen ja itse toteutuksen prosessia. (Kurki 2009.)

Tärkeimpinä innostamisen toimintamuotoina Kurki (2009) pitää erilaisia kasvatuksellisia, kulttuurisia ja taiteellisia aktiviteetteja sekä sosiaalista ja virkistyksestä vapaa-ajan toimintaa. Kaikkien näiden aktiviteettien tavoitteena on edistää ihmisten organisoitumista ja oppimista aktiviteettien avulla. (Kurki 2009.)

Innostaminen on perusteiltaan selvästi kasvatuksellista toimintaa. Se tuo kasvatukseen ja koulutukseen sellaisia teoreettis-käytännöllisiä elementtejä, jotka auttavat ihmisen sosiaalista kasvua, hänen sosiaalisen tietoisuutensa heräämistä ja lujittumista sekä sosiaalista sitoutumistaan eli sitä puolta, jonka yleinen kasvatusjärjestelmä on jättänyt vähemmälle huomiolle suosiessaan ensisijaisesti älyllisyyttä ja akateemisuutta. Innostamisen avulla vahvistetaan solidaarisuuden henkeä yksilöiden ja ryhmien välillä ja tuetaan ihmisiä itse osallistumaan yhteisöjensä kehittämiseen. (Kurki 2000, 41–42.)

Innostaminen on levinnyt laajalle ja innostajia toimiikin monilla kentillä. Viime aikoina innostaminen on kasvanut voimakkaasti esimerkiksi lääketieteellisen, sosiaalisen ja muun terveyteen liittyvän työn alueella sekä vanhus- ja erityiskasvatuksellisessa työssä. (Gillet 2006, 184–185, Kurjen 2008, 105 mukaan.) Lisäksi innostamista toteutetaan muun muassa nuoriso- ja päihdetyössä sekä taiteen, vapaan sivistystyön ja urheilun parissa (Kurki 2008, 105). Uusin innostamisen aluevaltaus lienee turismi, jonka koulutuksessa innostaminen on tärkeässä asemassa. Erityisesti Euroopassa, kuten Espanjassa, Latinalaisessa Amerikassa sekä Afrikassa sosiokulttuurisen innostamisen aate ja metodologia on löydetty avuksi turismin koulutuksessa. 2000-luvun alusta alkaen turismin innostajasta tulikin virallinen koulutus- ja ammattinimike. (Puertas 2004, Kurjen 2008, 104–105 mukaan.)

Yksi suomalainen esimerkki innostamisesta on tamperelainen Legioonateatteri, joka aloitti toimintansa vuonna 1993. Legioonateatteri on hyvä esimerkki teatterin tavasta innostaa nuoria. Kyseessä on harrastajateatteriryhmä, joka koostuu 17–30-vuotiaista työttömistä nuorista, joita monia yhdistää laitostenneisyys tai päihderiippuvaisuus. Teatteri pyrkii osaltaan vaikuttamaan yhteiskunnallisiin asioihin, kuten työttömyyteen ja ihmisten jakautumiseen A- ja B-luokan kansalaisiin. Legioonateatteri on hyvä esimerkki siitä, miten teatterilla on hyvä mahdollisuus saada kokonaisvaltainen ote nuorten elämään, esimerkiksi syrjäytymiskehityksen pysäyttämiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi. (Kurki 2000, 142.)

5.3 Sosiokulttuurisen innostajan rooli

Innostajat voivat työskennellä joko ammatillisina, alalle koulutettuina tai vapaaehtoisina. Innostamisen juuret ovatkin vapaaehtoistyössä. (Kurki 2000, 8.) Innostaminen on monissa maissa ammatti, johon koulutetaan. Tosin ammattina se on vasta kehitymässä Euroopassa. (Kurki 2000, 80.) Suomessa sosiokulttuurisia innostajia ei vielä kouluteta ammattiin. Koska innostajan ammatti on monipuolinen, tarvitaan monipuolista tieteellisteknistä pätevyyttä. Innostamisen perusteiksi opetellaan muun muassa sosiokulttuurisia ja filosofisia sisältöjä, kommunikoinnin ja argumentoinnin taitoja sekä juridiikkaa. Myös teknisiä taitoja, kuten ryhmätekniikoita ja luovuuteen ja ilmaisuun liittyviä asioita opiskellaan. (Kurki 2000, 85.)

Moni innostaja toimii kuitenkin vapaaehtoisena ja ilman ammatillista koulutusta. Ammatillista koulutusta tärkeämpää on, että innostajalla on tiettyjä asenteita ja ominaisuuksia. Yksi ehdoton vaatimus innostajalle kuitenkin on. Innostaa ei voi, jos ei ole itse innostunut. (Kurki 2008, 126.) Kaikki ihmiset eivät siis sovi innostajiksi (Kurki 2000, 80).

Persoonallisia piirteitäkään ei sovi täysin unohtaa puhuttaessa innostajan ominaisuuksista. Innostaja tarvitsee ennen kaikkea hyvää itsetuntemusta ja kehittymistä, jotka auttavat kohti psyykkistä tasapainoa ja kypsyyttä. Lisäksi innostajan tulee osata ratkaista konflikteja, pystyä organisoimaan suurta määrää asioita ja ihmisiä sekä kyetä jatkuvasti omaksumaan uusia asioita. (Hermelin 1986; Limbos 1972; Petrus 1994; Poujol 1996, Kurjen 2008, 127 mukaan). Kurki (2000, 86) huomauttaa kuitenkin, että kaiken innostamisen ja sen koulutuksenkin lähtökohta ja tavoite on koulutettavan henkilökohtainen, persoonallinen (kutsumuksellinen) sitoutuminen. Vain se luo perustan innostamisen aidolle ammatilliselle toimintapätevyydelle.

Innostajan ammattiin liittyen on tehty paljon tutkimuksia, joiden avulla on selkeytetty innostajilta vaadittavia ominaisuuksia sekä kehitetty innostajien koulutusta. Kaikissa innostajista tehdyissä tutkimuksissa on pohdittu samaan tapaan innostajan ominaisuuksia. Analyyseissä nousevat aina esiin varsin vahvat sekä älylliset, fyysiset että moraaliset

vaatimukset. (Kurki 2000, 83–84.) Kurjen (2008, 128) mukaan hyvällä innostajalla tulisi olla seuraavanlaisia ominaisuuksia:

- mielikuvitusrikas
- luova
- karismaattinen
- tasapainoinen
- ystävällinen
- todellisuudentajuinen
- sympaattinen
- kärsivällinen
- energinen
- hienotunteinen
- vastuuntuntoinen
- kypsä
- järjestelykykyinen
- aloitekykyinen
- Hänellä on synnynnäinen kyky saada ihmiset puolelleen.
- Hän on luontainen auktoriteetti.
- Hän kouluttaa itseään jatkuvasti.
- Hänellä on kyky dialogiin.
- Hän osaa esittää ideoita ryhmässä.
- Hänellä on kyky kuunnella ja ilmaista positiivisesti tunteita ja erilaisia tunteja ja ajatuksia.
- Hän kykenee persoonallisiin suhteisiin.
- Hänellä on kykyä empatiaan.
- Hän kestää kritiikkiä.
- Hän osaa motivoida ja dynamisoida ryhmää.
- Hänellä on hallussaan suuri määrä metodeja ja toiminnan välineitä, ja hän osaa käyttää niitä.
- Hän kykenee improvisoimaan.

Syvä humaanius on innostajan ammatin ydin. Innostaja on ammatti, jonka tavoitteena on ylläpitää ihmisten henkilökohtaista turvallisuutta heidän jokapäiväisessä elämässään. (Kurki 2000, 80–81.) Kurjen (2009) mielestä innostaja kykenee ennen kaikkea herättämään ihmisten aktiivista osallistumista. Innostaja on toimija, joka herkistää ryhmiä aloitteellisuuteen ja yhdistää ihmiset ympäristöönsä motivoiden heissä tutkimisen, luovuuden sekä sosiaalisen organisoitumisen taipumuksia. Innostajan tehtävänä on toimia katalyyttorina, joka auttaa aikaansaamaan prosesseja, joiden varsinaisina toteuttajina ovat ihmiset itse. Lisäksi innostaja on läsnä yhteisön ihmissuhteissa sekä ihmisten arkipäivän elämässä. (Kurki 2009.)

Innostaminen on luonteeltaan uudistava ja edistyksellinen sosiaalinen ammatti, jossa toiminta lähtee ihmisestä itsestään, ei työntekijöistä (Kurki 2000, 81). Koska toiminnan ydin on ihmisten oma osallistuminen, tulee innostajan työ vähitellen tarpeettomaksi. Innostamisen tarkoitus on, että ihmiset itse löytäisivät oman äänensä. (Kurki 2009.)

5.4 Innostaminen kuurojen Ephpheta-koululla

Video-opetuksen tavoitteena oli antaa lapsille ennen kaikkea uusia välineitä ja keinoja ilmaista itseään ja kokemuksiaan. Tärkeänä tavoitteena oli myös antaa välineitä ja kokemuksia, joiden avulla lapsilla olisi mahdollisuus muuttaa asenteita niin oman yhteiskuntansa sisällä kuin sen ulkopuolellakin. Kuten Betlehemissä toteutettujen aikaisempien projektien, joissa olen ollut mukana (*Digital Media Education in Palestine ja Building Media Competence in Palestine*), myös tämän videokurssin tarkoituksena oli viestinnän keinoin kaventaa länsimaiden ja arabien välistä kulttuurien kuilua. Kun lapsille opetetaan digitaalista viestintää, heillä on mahdollisuus parantaa omaa sosiaalista ja poliittista asemaansa. Kurssilla opittujen taitojen avulla heillä on mahdollisuus levittää maailmalle omaa näkemystään Lähi-idän tapahtumista rauhanomaisin keinoin.

Onnistuakseen sosiokulttuurinen innostaminen edellyttää perustakseen myönteistä näkemystä ihmisestä. Uskotaan, että jokainen ihminen riippumatta rodusta, ihonväristä,

uskonnosta, älykkyydestä, sukupuolesta, iästä tai varallisuudesta, on kykenevä dialogiin ja päätöksentekoon. (Kurki 2009.) Kaikki videokurssilla olleet lapset olivat samalla viivalla. Taustoilla, kuten esimerkiksi uskonnolla tai sukupuolella ei kurssilla ollut merkitystä. Kristityt ja muslimit, tytöt ja pojat työskentelivät yhdessä. Kun nämä asiat unohdettiin, oli nuorilla mahdollisuus tutustua toisiinsa entistä paremmin ja vahvistaa ystävyysuhteita toisiinsa.

Kurssi lähensi ehdottomasti meitä, koska teimme niin paljon yhteistyötä ja autoimme toisiamme videoiden tekemisessä, se lähensi meitä. (Jian)

Olimme jo ennestään kavereita, mutta videoiden tekeminen yhdessä lähensi meitä entisestään. (Amjad)

KUVA 3. Duáa ottaa still-kuvia kuvakäsikirjoitustaan varten. Ali, Laith, Jian ja Isra näyttelivät.

Sosiokulttuurinen innostaminen herättää ihmisten tietoisuutta, organisoii heitä ja saa heidät liikkeelle. Ihmiset siis kasvavat aktiivisiksi toimijoiksi omassa ja yhteisöjensä sekä

yhteiskuntiensä kehityksessä. (Kurki 2009.) Innostaminen on kasvatuksellista toimintaa, joka suuntautuu ihmisen jokapäiväiseen elämään (Kurki 2000, 69). Tavoitteena onkin edistää ihmisten organisoitumista ja sosiokulttuuristen aktiviteettien syntymistä sekä oppia niiden avulla, tekemällä ja kokemalla (Kurki 2000, 136). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ihmiset toimivat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa yhteisen päämäärän suuntaan. Innostamisen tavoite on saada aikaan muutoksia yhteiskunnassa tuon toiminnan ja osallistumisen avulla. (Kurki 2000, 89.)

Video-opetukseen osallistuneiden oppilaiden yhteinen päämäärä oli ryhmissä toteutettavat videot. Sitä minkälaisia yhteiskunnallisia vaikutuksia video-kurssilla on lapsiin pitkän ajan kuluessa tai minkälaisia yhteiskunnallisia toimijoita heistä mahdollisesti tulee, ei voida vielä sanoa. Kurssin jälkeen lapset kertoivat haluavansa levittää omaa sanoamaansa ja näin omalta osaltaan tuoda julki oman yhteiskuntansa epäkohtia. Moni lapsista muun muassa koki, että näyttämällä mikä todellinen tilanne Palestiinassa on, olisi mahdollista, että muut maat auttaisivat enemmän. Muutama kuitenkin epäili, voisiko heidän oppimillaan taidoilla muuttaa vallitsevia asenteita millään tavalla. Sitä, minkälaisia muutoksia videokurssilla on lasten toimintaan mediassa, ei vielä myöskään tiedetä varmasti. Lyhyellä tähtämellä lapset saivat itselleen uusia taitoja ja moni esimerkiksi halusi jatkaa kuvaamisen opiskelua vielä tulevaisuudessakin.

Haluaisin kyllä jatkaa videokuvauksen opiskelua. (Wala)

Toivon, että voisimme jatkaa videokuvauksen opettelua myös tulevaisuudessa tai että meillä olisi mahdollisuus osallistua samantyyppisille kursseille myöhemminkin. (Ali)

Videoiden tekemisen opettelu ei ollut helppoa, mutta jos minulla olisi mahdollisuus ottaa vielä toinen kurssi niin ottaisin sen ehdottomasti. (Laith)

Lasten itseluottamus myös kasvoi kurssin aikana, kun he huomasivat videoita tehdessään mihin kaikkeen he pystyvätkään. Kuuleminen ei ollutkaan heille enää rajoite, jonkin asi-

an tekemiselle. Omaan itseensä ja omiin taitoihinsa luottaminen voidaankin katsoa yhdeksi kurssin päämääräksi, joka saavutettiin.

Sosiokulttuurisen innostamisen kasvatukselliset tehtävät suuntautuvat lähinnä koulun ulkopuoliseen kasvatukseen, ihmisten työ- ja erityisesti vapaa-aikaan. Innostamisen yhteydessä kasvatusta ymmärretään ihmisten auttamiseksi toteuttamaan itseään ja elämään täydesti kaikilla olemassaolon tasoilla. (Kurki 2000, 42.) Videokurssilla pyrittiin antamaan nuorille uusia mielekkäitä tapoja viettää vapaa-aikaa ja tallentaa elämäänsä, mutta myös uusia taitoja tulevaisuutta ajatellen. Nuorten kurssin lopussa antaman palautteen perusteella tässä myös onnistuttiin. Moni kurssille osallistunut aikoo jatkaa niin valokuvien videokuvaamista.

Tulevaisuudessa jatkan ehkä kuvien ja videoiden ottamista. (Amjad)

Haluan ehdottomasti jatkaa kuvaamista, mutta ehkä lähinnä omaksi ilokseni. (Isra)

Tämä kurssi opetti minulle miten videoita tehdään. Voin tehdä niitä jatkossa esimerkiksi lomilla tai perheen juhlista. (Jinan)

KUVA 4. Jinan valmistautuu kuvaamaan, Lait ja Wala näyttelevät.

Sosiokulttuurinen innostaminen voidaan nähdä välietappina kohti voimaantumista (ks. luku 6). Innostamisen voidaan katsoa olevan työväline matkalla voimaantumiseen. Voimaantuminen on siis koko prosessin lopputulos. Sosiokulttuurinen innostaminen sekä voimaantuminen toimivat hyvin samalla tavalla. Kummassakaan tapauksessa ihmistä ei voi pakottaa innostumaan tai voimaantumaan, vaan sekä innostuminen että voimaantuminen lähtevät ihmisestä itsestään. Innostajan ja voimauttajan roolit ovat hyvin lähellä toisiaan. Innostaja on se tukija, joka kannustamalla luo mahdollisuuden innostumiseen.

6 VOIMAANTUMINEN – EMPOWERMENT

Voimaantumisen käsite tuli suosituksi 1980-luvun puolivälissä ihmisten hyvinvointia edistävien hankkeiden kautta. Sen käyttö lisääntyi 1990-luvulla myös kasvatustieteilijöiden keskuudessa. Voimaantuminen liittyy voimavarojen löytämiseen, asioiden mahdollistamiseen, toimintakykyisyyden saavuttamiseen ja elämänhallintaan. (Siitonen 1999, 84–85.) Siinä pyritään oman elämän aktiiviseen rakentamiseen (Kiianmaa & Trygg-Jouttijärvi 2001, 29). Tällä tavalla katsottuna voimaantumisen voisi nähdä ikään kuin vastavoimana syrjäytymiselle, huono-osaisuudelle ja osattomuudelle.

Empowerment-, empower- ja empowering-käsitteillä on useita vakiintuneita suomenkielisiä vastineita. Tutkimuksesta riippuen puhutaan muun muassa valtauttamisesta, voimistamisesta, henkisestä vahvistumisesta, väkevöitymisestä tai toimintakyvyn lisäämisestä. Prosessin on ajateltu liittyvän toisaalta vallan luovuttamiseen tai antamiseen, toisaalta voimistamiseen. (Siitonen 1999, 82–83.)

Siitonen (1999) on päätenyt siihen, että voimaantumisen käsite on suomenkielinen vastine englanninkieliselle termille *empowerment*, joka viittaa sisäiseen voimantunteeseen. Voimaantumisen kannalta on tärkeää, että ihminen voi asettaa itselleen tulevaisuuden unelmia. Päämäärän saavuttaminen vaatii yleensä pienempien välipäämäärien asettamista. Välipäämäärien saavuttaminen vapauttaa energiaa ja antaa voimavaroja uusiin haasteisiin. Näin päämäärät ja niihin pyrkiminen ovat keskeisessä osassa voimaantumisen prosessissa. (Siitonen 1999, 117–120.)

6.1 Voimaantumisteoria

Voimaantumisen ja motivaation tutkimuksessa käytetään paljon samanlaista käsitteistöä. Keskeisin ero näiden kahden tutkimustradition välillä on se, että voimaantuminen ajatellaan ihmisestä itsestään kasvavana prosessina eikä toisen ihmisen voimaannuttaminen tai voimistaminen tämän vuoksi ole mahdollista. Motivaatioon liitetty motivointi on puolestaan johtanut kontrolloivan orientaation kehittymiseen. Voimaantumisen orientaatio on mahdollistava, ei pakottava. (Siitonen 1999, 98–99.)

Siitosen (1999, 116–120, 161) kehittämä yleinen voimaantumisteoria rakentuu viidestä premissistä eli oletuksesta. Ensimmäisen oletuksen mukaan voimaantuminen on henkilökohtainen ja sosiaalinen prosessi. Voimaa ei siis voi antaa toiselle. Voimaantumiseen vaikuttavat myös olosuhteet ja toiset ihmiset. Voimaantuminen voi tapahtua todennäköisemmin jossain tietyssä ympäristössä kuin jossain toisessa. Toinen ihminen ei voi voimaannuttaa toista, mutta voi yrittää auttaa luomalla puitteet, jotka mahdollistavat voimaantumisen. Toinen oletamus jäsentää ensimmäisen oletuksen ajatusta voimaantumisen ihmisestä itsestään lähtevänä prosessina. Ihmisen voimaantumisen kannalta on tärkeää, että ihminen voi asettaa itselleen tulevaisuuden unelmia. Lisäksi ihmisen uskomukset omista kyvyistä edistävät tai estävät voimaantumista ja päämäärien eli unelmien saavuttamista. Ihmistä itseään koskevat uskomukset ja käsitykset omista mahdollisuuksista muotoutuvat sosiaalisessa kanssakäymisessä.

Kolmannen oletuksen mukaan voimaantuminen vaikuttaa ihmisen sitoutumiskykyyn. Vahva sisäinen voimantunne johtaa voimakkaaseen sitoutumiseen. Voimaantumattomuus taas johtaa heikkoon sitoutumiseen. Sitoutuminen voi tarkoittaa esimerkiksi ammatillista sitoutumista tai johonkin ryhmään sitoutumista. Neljännen oletuksen mukaan yksilön voimaantuminen ja hyvinvointi ovat yhteydessä ryhmän jäsenten hyvinvointiin. Hyvinvoinnin ajatellaan olevan olennainen osa voimaantumista. Kun keskeiset hyvinvoinnin edellytykset, kuten vapaus, itsenäisyys, halu, hyväksyntä, turvallisuus ja myönteisyys ovat kunnossa, paranevat myös ihmisen voimaantumisen mahdollisuudet. (Siito-

nen 1999, 158–163.)

Viidennen oletuksen mukaan voimaantuminen ei ole pysyvä tila. Voimaantumisen kokemus voi vaihdella ympäristön mukaan; ihminen voi kokea olevansa toisessa ympäristössä voimaantunut ja toisessa voimaantumaton. Esimerkiksi kokemus arvostuksen puutteesta voi viedä ihmisen voimavaroja. Ihminen myös muuttuu elämäntilanteidensa mukaan niin fyysisesti kuin psyykkisestikin. Myös ympäristön suhtautuminen ihmiseen voi muuttua, tai ihmisen minäkäsityksen ja ympäristön välille voi syntyä ristiriitoja. Elämänhallinnan ja sopeutumisen kannalta on välttämätöntä, että yksilö kykenee muuttamaan omia käsityksiään itsestään. Koska voimaantuminen ei ole pysyvä tila, kaikissa yhteisöissä tulisi kiinnittää jatkuvaa huomiota voimaantumisen mahdollistamiseen. (Siitonen 1999, 164–165.)

Voimaantumisessa on siis kyse siitä, että ihminen itse saa otteen oman elämänsä hallinnasta ja muut voivat mahdollistaa ja tukea sitä tai haitata sen kehittymistä ja vahvistumista. Voimaantumisprosessin ydinajatus voidaan tiivistää seuraavasti:

Voimaantuminen on ihmisestä itsestään lähtevä prosessi: voimaa ei voi antaa toiselle. Se on samanaikaisesti henkilökohtainen ja sosiaalinen prosessi, jota ei tuota tai aiheuta toinen ihminen. Voimaantuminen on prosessi tai tapahtumasarja, jonka kannalta toimintaympäristön olosuhteet (esimerkiksi valinnanvapaus ja turvalliseksi koettu ilmapiiri) voivat olla merkityksellisiä, ja tämän vuoksi voimaantuminen voi olla jossain tietyssä ympäristössä todennäköisempää kuin toisessa. (Siitonen 1999, 93.)

Tähän ydinajatuksen perustuu empowerment-ajattelun merkityksellisyys, toiveikkaus sekä mahdollisuudet ihmisten ja yhteisön hyvinvoinnin ja menestymisen tukemisessa. Asia voi olla toisinkin päin. Muut voivat haitata voimaantumisen kehittymistä ja vahvistumista. Yksinkertaisesta ydinajatuksesta huolimatta voimaantumiskysymyksen tekee haasteelliseksi ja samalla ongelmalliseksi se, että voimaantuminen lähtee ihmisestä itsestään – voimaa ei voi antaa toiselle. (Siitonen 1999, 118.)

Ihmistä ei voi siis voimaannuttaa, mutta pitkäjänteisellä työllä voidaan luoda hyvinvoin-

nin mahdollistava yhteisö, jossa ihmisten keskinäinen arvostus ja kunnioitus ovat todellista (Siitonen & Robinson 2001, 3).

Koska voimaantuminen lähtee ihmisestä itsestään, en voinut ”pakottaa” ketään lapsista voimaantumaan. Ainoa keinoni oli valaa uskoa heihin ja siihen, mitä he tekevät, sekä antaa eväitä ja työvälineitä toteuttaa haaveitaan.

Minulla on nyt paremmat mahdollisuudet toteuttaa unelmani. (Ali)

Opin kurssilla, miten voin ilmaista tunteitani ja itseäni paremmin. (Wala)

Koska minulle kaikki ei ole mahdollista, myös unelmieni täytyy olla yksinkertaisia. (Laith)

Itsetunto on voimaantumisessa myös tärkeää. Itsetunto voidaan nähdä minäkuvan osana, johon liittyy kiinteästi itseluottamus. Itsetuntoa on määritelty yksilön minäkuvan myönteisyyden määräksi, ja sitä voidaan pitää myös ihmisen keskeisenä voimavarana. Hyvän itsetunnon omaava henkilö luottaa itseensä sekä tuntee rajansa. (Pietilä 1999, 253, Lehtosen 2008, 46 mukaan.) Kiiänmaa ja Trygg-Jouttijärvi (2001) kytkevät itsetunnon vahvasti itsensä tuntemiseen ja omien tarpeiden näkemiseen, ei niinkään suoriutumiseen ja tekemiseen. Itsetunnon tukeminen ei kuitenkaan aina ole vain onnistuneiden suoritusten huomioimista, vaan se on henkilön kokonaisvaltaista huomioimista ja nimenomaan hänen aidon minänsä tukemista. (Kiiänmaa & Trygg-Jouttijärvi 2001, 21.) Siitosen (1999, 95) mukaan itsetunto muodostuu kolmesta päätekijästä: omien vahvojen puolien tuntemisesta, kyvystä hyödyntää ja kehittää näitä sekä kyvystä oivaltaa omien vahvuuksien ja heikkouksien yhteensopivuus.

6.2 Voimauttavan valokuvan idea

Voimauttava valokuvaus on valokuvaaja ja sosiaalikasvattaja Miina Savolaisen kehittämä sosiaalipedagoginen menetelmä, joka perustuu empowerment-käsitteen sisältöihin. Savolaisen mielestä sana ”voimautuminen” kuvastaa ”voimaantumista” paremmin prosessin luonetta ihmisestä itsestään lähtevänä tapahtumana. (Savolainen 2005, 21.)

Voimautuminen on synonyymi sisäisen voimantunteen kasvamisen prosessille. Sisäinen voimantunne on puolestaan omia voimavaroja ja vastuullista luovuutta vapauttavaa tunnetta. Sitä ei voi tehdä valmiiksi toiselle ihmiselle. Toista ihmistä ei voi voimauttaa. (Savolainen 2005, 22.)

Savolaisen (2005) mukaan voimautumisen käsite sopii erityisen hyvin juuri käytäntöön, jossa valokuva toimii identiteettityön välineenä. Voimautumisen edellytykset eli itsemäärittely, tasavertaisuus, luottamus sekä vallan purkaminen, ovat Savolaisen mielestä edellytyksiä myös valokuvaan liittyvien myyttien ja totunnaisten käytäntöjen kyseenalaistamiseen. Voimautumisen edellytykset ovat toisaalta edellytyksenä myös henkilökohtaisen merkityksen löytämiseen identiteettityössä. Voimautumisen käsite nivoo Savolaisen mukaan yhteen henkilökohtaista tunne- ja kokemusainesta sekä yhteisöllisyyttä ja yhteiskunnallisuutta. (Savolainen 2005, 220.)

Voimauttavan valokuvan menetelmää on sovellettu 2000-luvun ajan esimerkiksi kasvat-, hoito- ja terapeuttisen työn aloilla. Koska voimauttava valokuva ei ole valokuvaterapiaa, eikä edellytä terapeutin ammattiosaamista, voi kuka tahansa käyttää sitä omakohtaisen tutustumisen jälkeen työssään tai muilla elämänsä osa-alueilla. (Savolainen 2008.) Voimauttavan valokuvan lähestymistapoja voidaan käyttää osana terapiatyötä silloin, kun menetelmän käyttäjällä on siihen ammatillinen valmius (Savolainen 2009).

Tunnetuin voimauttavan valokuvan menetelmään perustuva projekti on Savolaisen valokuvahanke *Maailman ihanin tyttö*, joka on kiertänyt Suomessa ja maailmalla vuodesta 2003 lähtien. Maailman ihanin tyttö on vuodesta 1998 asti jatkunut yhteisöllinen valokuvausprojekti. Savolainen on toteuttanut projektin yhteistyössä kymmenen Hyvösen lastenkodissa kasvaneen nuoren naisen kanssa. Eri vuosina otetut kuvat dokumentoivat nuorten tyttöjen kasvua. (Voimauttava valokuva.)

Voimautuminen (*empowerment*) on voimauttavan valokuvan perusajatus (Savolainen 2009). Koska voimautuminen on ihmisestä itsestään lähtevä prosessi, on voimauttavan valokuvan ehdoton edellytys tasavertaisuuden lähtökohta, joka taataan juuri kuvaajan henkilökohtaisella kokemuksella ennen menetelmän soveltamista muihin ihmisiin (Siitonen 1999, 59–63). Tämä tarkoittaa, että jokaisen joka haluaa käyttää valokuvaa voimauttavasti toisen kanssa, on välttämätöntä ensin itse kokea valokuvausprosessi oma-kohtaisesti. Kun kuvaaja tietää, millaisia tunteita kameran edessä oleminen, omakuvan kohtaaminen tai ihan tavalliset arkielämän valokuvat voivat herättää, hän voi suhtautua toisen ainutlaatuihin kokemuksiin herkästi ja kunnioittavasti. (Savolainen 2008.) Vuorovaikutuksen tasavertaisuutta valokuvaustilanteessa opitaan rooleja vaihtamalla. Tällöin tilanteen edellyttämää luottamuksen rakentumista pääsee kokemaan sekä kuvattavan että kuvaajan kannalta. (Savolainen 2009.)

Savolaisen (2008) mukaan tasavertaisuuden edellytys on samalla voimauttavan valokuvan voima erityisesti ammatillisessa käytössä. Itse koettu voimautuminen ja elämäntarinallinen prosessi synnyttävät merkityksellisyyden kokemusta omaa työtä kohtaan. Voimautuminen myös lisää työntekijän itsetuntemusta sekä valmiuksia vastaanottaa toisen ihmisen elämäkokemuksiin ja minäkuvaan sisältyvää tunneainesta. (Savolainen 2008.) Kuvaustilanteen edellyttämä tasavertaisuuden edellytys opettaa myös toisen ihmisen tarpeiden kuuntelemista verbaalisella sekä nonverbaalisella tasolla myös kuvaamisen ulkopuolella. Näin voimauttavan valokuvan menetelmä on hyvä keino esimerkiksi hierarkian ja vallankäytön purkamiseen yhteisöissä, joissa menetelmää sovelletaan. (Voimauttava valokuva.)

Valokuvausprosessi aloitetaan aina omasta minästä (Voimauttava valokuva). Valokuvan voimauttavalla käytöllä on neljä keskeistä osa-aluetta. Menetelmässä hyödynnetään valokuvaustilanteen vuorovaikutusta, omakuvia, albumikuvia sekä arjen teemojen tavoitteellista valokuvaamista. (Savolainen 2009.) Valokuvien ja kuvaamisen avulla tutkitaan omaa elämäntarinaa, perhesuhteita sekä omia erilaisia puolia ja rooleja (Savolainen 2008). Tärkeää on, että ihminen itse löytää punaisen langan eli merkityksen asioille, joihin hän haluaa valokuvan keinoin tehdä näkyväksi tai vahvistaa. Valokuvausprosessin avulla ihmiselle selviää, mitkä asiat omassa elämässä ovat tärkeitä, ja auttaa häntä keskittymään voimavaroja antaviin asioihin omassa arjessa. (Voimauttava valokuva.)

Voimauttavan valokuvan menetelmä perustuu valokuvien kykyyn tallentaa, tehdä näkyväksi ja jäsentää elämäntarinaa, identiteetin eri puolia ja rooleja, sekä perheen ja työyhteisön ihmissuhteita ja yhteistä historiaa. Valokuvaustilanne irrottaa hetken todellisuuden jatkumosta ja painottaa sen arvoa kuvassa oleville ihmisille. (Voimauttava valokuva.)

Savolaisen (2005) mukaan valokuvan voima terapeutin tai voimauttavan prosessin välineenä perustuu ennen kaikkea myyttiin valokuvan totuudesta. Ihmisten keskeinen valokuvaan liittyvä oletus on, että otettu kuva on todiste valokuvatusta tilanteesta. Valokuvan todistusvoimaan halutaan uskoa, vaikka valokuvan tiedetään olevan myös kuvaajan rakentama ja manipuloima näkymä. Valokuva näyttää uskottavalta, koska se muistuttaa realistisella tavalla fyysistä maailmaa, jonka tunnemme kokemuksemme pohjalta ja jonka olemme itse nähneet. Juuri toden ja ei-toden jännitteeseen sisältyy valtavasti luovia mahdollisuuksia. Kuvassa voi todistaa, näyttää ja osoittaa asioita, jotka ovat jääneet arjen jaloissa näkymättömiin tai jotka ovat selittämättömiä, abstrakteja tai fiktiivisiä. (Savolainen 2005, 170.)

6.3 Videotyöskentely voimaantumisen välineenä

Kuuroille lapsille tarkoitulla Ephpheta-koululla käytetystä videotyöskentelystä löytyy yhtäläisyyksiä voimauttavan valokuvan menetelmän kanssa. Selviä erojakin löytyy. Suurin näistä on, että Maailman ihanin tyttö -projektissa Hyvösen lastenkodin tytöt osallistuivat kuviensa käsikirjoittamiseen vähemmässä määrin kuin videokurssin lapset. Lastenkodin tytöt eivät osallistuneet itse kuvan ottamiseen, vaan he olivat enemmän kuvauksen kohteita kuin aktiivisia toimijoita. Videokurssin oppilaat sen sijaan toimivat filmeissä esiintymisen lisäksi itse myös kuvaajina, käsikirjoittajina sekä ohjaajina.

Valokuvalla ja videolla on myös välineinä eroa. Lehtosen (2008, 163) mukaan video välineenä antaa valokuvasta poiketen myös mahdollisuuden vuorovaikutuksen nopeasti vaihtuvien tilanteiden tallentamiseen ja analysointiin, jossa puheen lisäksi voidaan kiinnittää huomiota visuaalisiin seikkoihin, kuten ilmeisiin ja eleisiin.

Valokuva kykenee sekoittamaan totta ja fiktiota. Savolaisen ottamissa kuvissa lastenkodin tytöt saivat todistaa sellaisia asioita, jotka eivät olleet päässeet esille arkielämän rooleissa. Tytöistä otetut valokuvat ilmensivät asioita, jotka olivat liian abstrakteja, tunnepitoisia ja monimuotoisia, jotta niitä voisi selittää sanoilla. Savolaisen mukaan valokuvissa saattoi tehdä näkymättömän näkyväksi, tuoda esiin sen, mikä on salattua ja unohdettua tai ylittää arkitodellisuuden järkähtämättömät rajoitteet. (Savolainen 2008.)

Todellisuus ja fiktio yhdistyvät myös videokurssilla kuvatuissa videoissa. Videot ovat sekoitus todellisuutta ja fiktiota. Lasten esittämät roolit videoissa ovat näyteltyjä, mutta tästä huolimatta heidän oma identiteettinsä on videoissa vahvasti esillä. Lapset esiintyvät videoilla ”omina itsenään”, mutta dramatisoituna. Videokurssilla kuvattujen videoiden kuvausympäristö ei ole realistinen, mutta asiat joita videoilla esitetään, ovat lasten todellisesta elämästä, heidän todellisia unelmiaan. Juuri fiktiivisyyden avulla lapset pystyvät kuvaamaan, minkälainen toisenlainen sosiaalinen ja yhteiskunnallinen todellisuus voisi olla.

Savolaisen (2009) mukaan arjen teemojen tavoitteellinen valokuvaaminen merkitsee sekä ajankohtaisten, voimavaroja syövien asioiden työstämistä että voimaa ja iloa tuovien asioiden vahvistamista valokuvaamalla. Kuvaamalla voidaan vahvistaa haluttuja, yksilöä tai yhteisöä rakentavia näkökulmia. Tämän lisäksi voimauttaviin kuvausprojekteihin liittyy kuvaustilanteen lähentävä vuorovaikutus, palautteenanto sekä mahdollisuus tehdä itselle tai omalle yhteisölle tärkeitä asioita näkyväksi. Savolainen näkee, että otetuilla kuvilla voidaan eheyttää hajanaisia ja ristiriitaisia asioita sekä saada lohtua ja voimaa kipua tuottaviin asioihin tai tukea muutosprosesseihin. (Savolainen 2009.)

Savolaisen mainitsemat asiat löytyvät myös Ephpheta-koulun videotyöskentelystä. Lapset kuvasivat ja näin tekivät näkyväksi itsensä ja yhteisönsä kannalta tärkeitä asioita. Neljä seitsemästä kurssilla kuvatusta videosta käsitteli jollakin tavalla koulua, opiskelua ja siinä pärjäämistä ja toivetta opiskelun jatkumisesta, eli asioita, jotka ovat läsnä heidän jokapäiväisessä arjessaan, mutta jotka eivät ole heille kuurouden takia itsestäänselvyksiä. Kaksi videoste koski harrastuksessa onnistumista ja yksi ystävyyttä. Toisaalta lasten aihevalinnat, etenkin koulutus, on ymmärrettäviä. Koulutus ei ole näille kuuroille lapsille itsestäänselvyys ja on hyvin todennäköistä, että Ephphetan jälkeen heillä ei ole enää mahdollisuutta opiskella (ks. 2.2). Näiden lasten tulevaisuutta varjostaa vahvasti huoli koulutuksen mahdollisuuden lakkaamisesta.

Palautteenanto ja näkyväksi tuleminen yhdistyivät videokurssin lopussa järjestetyssä ensi-illassa, jonne lapset saivat kutsua perheensä. Lapsia selvästi jännitti vanhempien reaktio. Tilaisuus oli heille kuitenkin tärkeä. Erityisen tärkeää oli se, että videoiden kautta he tulisivat nähdyiksi. Ensinnäkin lapsille oli tärkeää nähdä itse, mitä he olivat saaneet aikaiseksi. Käsikirjoitus ja kuvakäsikirjoitus olivat muuttuneet eläväksi kuvaksi. Pysähtymällä kunnolla katsomaan, mitä kurssilla oli oikein syntynyt, lapset pystyivät näkemään omat voimavaransa videoiden valmistuttua: ”me olemme tehneet tuon”.

Toiseksi videokurssilaisille oli tärkeää, että ensi-iltaan saapuneet vanhemmat näkivät, mitä heidän lapsensa olivat saaneet aikaan. Lapsille oli tärkeää, että heidän vanhempansa

näkisivät, mitä he olivat oppineet. Moni toivoi, että vanhemmat voisivat olla heistä kerrankin ylpeitä.

KUVA 5. Videokurssin loppuksi järjestettiin ensi-ilta, jonne myös lasten vanhemmat ja perheenjäsenet saapuivat katsomaan videoita.

Minulle on todella tärkeää, että äitini näkee videot, koska hän epäilee että emme tee koulussa mitään tärkeää. Minulle oli erittäin tärkeää olla tällä kurssilla, koska opin monia uusia asioita. Nyt äitini näkee mitä kaikkea uutta olen oppinut koulussa. (Isra)

Toivon, että äitini voi olla ylpeä tekemästani videosta ja hän näkee mitä kaikkea olen oppinut. (Jinan)

On tärkeää, että perheeni tulee näkemään videoni, koska he epäilevät osaamistani. (Laith)

Vanhempani tulevat olemaan todella iloisia ja ylpeitä minusta. (Amjad)

On tärkeää, että vanhemmat näkevät videomme. Olemme oppilaita ja pystyimme tähän. Olen siitä hyvin iloinen. Vanhempani tulevat olemaan minusta ylpeitä. (Ali)

Nyt he näkevät, mitä pystymme tekemään. (Wala)

Lapset pitivät myös tärkeänä, että videoiden avulla he pystyivät kertomaan unelmistaan ja haaveistaan sekä elämästään myös muille. Lasten mielestä omien tiedotusvälineiden tiedonvälitys on heikkoa. Lapset mielsivät myös muiden tiedotusvälineiden antavan Palestiinasta sekä palestiinalaisista negatiivisen kuvan, ja nuoret pitivät tätä median antamaa kuvaa vääristyneenä.

Palestiinalaisten pitäisi tehdä näinä päivinä enemmän videoita Palestiinasta. Tällä tavalla he pystyisivät osoittamaan, että kuuluvat tähän maahan ja ovat kiinnostuneita mitä tässä maassa tapahtuu. (Ali)

Palestiinalaisten pitäisi tehdä enemmän videoita Palestiinasta ja laittaa niitä mediaan, esimerkiksi verkkoon ja kertoa näin tilanteesta muille. Mutta olisi myös hyvä, että muualta tulisi ihmisiä tänne tekemään videoita ja kysymään asioistamme. (Wala)

Kun lapsilla on kurssin jälkeen tarvittavat taidot, he kokevat, että myös he itse voisivat mahdollisesti kertoa muulle maailmalle, millaisessa todellisuudessa he elävät.

Täältä tehdyillä videoilla voidaan antaa realistisempi kuva (Palestiinan) tilanteesta. (Ali)

Videoiden avulla pystymme ehkä muuttamaan ihmisten mielikuvia tai mielipiteitä Palestiinasta. (Isra)

Savolaisen (2009) mukaan valokuvat laittavat pohtimaan ja jäsentämään filosofisesti omaa ja yhteistä todellisuutta. Sekä valokuvan visuaalinen sisältö että kuvausprosessissa koettu palaute ja hyväksyntä tuottavat sellaisia abstrakteja ja tunnepitoisia merkityksiä, joihin on muuten vaikea päästä käsiksi. Valokuvien visuaaliset sekä tunnesisällölliset merkitykset saavat ihmiset ajattelemaan omaa suhdettaan toisiin ihmisiin, perustehtäväänsä sekä voimavarojansa uusin mielikuvin ja sanoin. (Savolainen 2009.)

Minulle oli kurssin ohjaajana tärkeää nähdä, kuinka lapset olivat ylpeitä omista töistään ja minkälaista mielihyvää he tunsivat saadessaan palautetta niistä. Samalla tavalla kuin valokuvat, myös videot saavat ihmisen pohtimaan omaa ja yhteistä todellisuutta. Kursilla olleet lapset työskentelivät yhdessä kertoen omasta sekä yhteisestä tämänhetkisestä todellisuudestaan, mutta rakentaen myös uutta yhteistä todellisuutta, ehkäpä jopa parempaa kuin nykyinen on.

6.4 Mistä tunnistaa voimaantuneen ihmisen?

Voimaantumisteoria lähtee siitä oletuksesta, että ei ole olemassa mitään sellaisia yleispäteviä kaikkia ihmisiä samalla tavalla koskevia voimaantumiseen vaikuttavia kausaalitekijöitä, eikä voimaantuneen ihmisen ominaisuuksia voida osoittaa. Voimaantumiseen vaikuttavia tekijöitä voitaisiin mahdollisesti saada selville kysymällä ihmisten omia kokemuksia, seuraamalla heidän toimintaa ja tulkitsemalla vastauksia kausaalianalyysillä. (Siitonen 1999, 16.)

Tutkimuskirjallisuudesta löytyy Siitosen (1999) mielestä perusteellisia voimaantumisen määrittelyyn pyrkiviä yrityksiä, mutta hänen mielestään voimaantumisen termiä käytetään usein myös liian löysästi ja heikon määrittelyn perusteella (Siitonen 1999, 91). Voimaantumisen käsitettä määrittelevä asiantuntijadiskurssi palautuu aina ajatukseen: ”*Voimaantuminen lähtee ihmisestä itsestään – voimaa ei voi antaa toiselle.*” (Esim. Bell & Gilbert 1996; Ceroni & Garman 1994; Fetterman 1996; Garman 1995; Heikkilä-Laakso & Heikkilä 1997; Prilleltensky 1994; Rappaport 1987; Robinson 1994; Rodwell 1996; Thomas & Velthouse 1990; Zimmerman 1995, Siitosen 1999, 91 mukaan). Tästä johtuu Siitosen (1999, 91) mielestä myös voimaantumisen määrittelemisen ja tutkimisen ongelmallisuus sekä vaikeus laatia voimaantumisteoria. Teoria, jossa osoitettaisiin, mitkä ilmiöt tai seikat aiheuttavat voimaantumisen, mikä vaikuttaa voimaantumisen asteeseen ja mitä ominaisuuksia voimaantuneella ihmisellä on.

Siitosen (1999) mukaan voimaantunut ihminen on löytänyt omat voimavaransa. Hän on itseään määräävä ja ulkoisesta pakosta vapaa. Voimaantuminen näkyy myös oman elämän muutosprosessin hallinnan tunteena. Mutta koska voimaantuneen ihmisen ominaisuuksia ei voida osoittaa, on vaikea laatia sellaista määritelmää, jota voitaisiin käyttää perustana voimaantuneen ihmisen ominaisuuksien mittaamisessa tai arvioimisessa. Tämä johtuu siitä, että nämä ominaisuudet ilmenevät eri ihmisillä erilaisena käyttäytymisenä sekä erilaisina taitoina ja uskomuksina. Voimaantumisen ominaisuudet voivat vaihdella ympäristön ja ajankohdan mukaan. (Siitonen 1999, 88, 93.)

Koska voimaantuneen ihmisen ominaisuuksia ei voida osoittaa, en pysty luettelemaan mitään sellaisia yleispäteviä piirteitä, joiden avulla voisin kertoa kuka videokurssin käyneistä lapsista olisi kurssin päätyttyä voimaantunut ja kuka ei. En myöskään pysty tarkasti sanomaan miten voimaantuneita lapset kurssin jälkeen olivat. Havaintoni perustuvat näkemääni ja lasten vastauksiin ryhmähaastatteluissa.

Voimaantuneella nuorella on rohkeutta ja hän uskoo itseensä. Voimaantuneella ihmisellä on halu yrittää parhaansa ja ottaa vastuuta myös toisista ihmisistä. Koettu vapaus tukee vastuun ottamista, ja molemmat, vapaus ja vastuu, ovat yhteydessä turvalliseksi koettuun ilmapiiriin, jossa koetaan myös arvostusta, kunnioitusta ja luottamusta. Sisäisen voiman tunteen saavuttamisessa kokemus vapaudesta ja itsenäisyydestä on tärkeä. (Siitonen 1999, 61–78.)

Voimaantunut ihminen uskaltaa siis alkaa toteuttaa niitä haaveita, joita hänellä on. Haaveita voidaan ryhtyä toteuttamaan vasta, kun on saatu uskoa omaan tekemiseen ja osamiseen. Ihmisen voimaantumisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että voi asettaa itselleen unelmia ja päämääriä.

Koen, että minulla on enemmän rohkeutta kurssin jälkeen toteuttaa unelmani. Unelman hahmottaminen ja laittaminen videolle auttoi minua hahmottamaan mitä haluan ja tajuamaan, että minun on mahdollista saavuttaa unelmani. (Ali)

Koen, että minulla on enemmän rohkeutta kurssin jälkeen toteuttaa unelmani. (Amjad)

Henkilökohtaiset päämäärät ovat ajatuksia sekä toivotuista että ei-toivotuista tiloista tai tuloksista, jotka ihminen haluaisi saavuttaa tai välttää (Siitonen 1999, 111). Siitosen (1999, 112) mukaan henkilökohtaiset päämäärät eivät toimi jyrkkään tai käskevään tapaan. Sen sijaan ne liittyvät läheisesti esimerkiksi päämäärän arviointeihin ja emotioneihin, jotka auttavat sen määrittämisessä, pitäisikö joku päämäärä aktivoida, ja millaisessa prioriteettiasemassa sen tulisi olla suhteessa muihin päämääriin.

Ei kuitenkaan riitä, että henkilöllä on päämäärä ja tarvittavat taidot ja oikeat olosuhteet sen saavuttamiseen. Hänen on myös uskottava, että hänellä on kyvyt ja mahdollisuudet saavuttaa päämääränsä. Usein nämä uskomukset ovat perustavampia kuin todelliset taidot ja olosuhteet. Lisäksi ne voivat motivoida ihmistä luomaan mahdollisuuksia ja kykyjä, joita hänellä ei vielä ole. (Siitonen 1999, 113–114.)

Rohkeuden lisäksi lapset kokivat saaneensa video-opetuksesta toivoa. Heistä tuntui kurssin jälkeen, että ehkä sittenkin on olemassa toivoa, että heidän haaveensa toteutuivat. Toivo ei kohdistunut pelkästään lasten videolle kuvaamiin haaveisiin, vaan myös heidän koko elämäänsä.

Minulla on rohkeutta tehdä samoja asioita kuin muut tekevät, vaikka minulla onkin kuulossa ongelmia ja vaikka en pysty puhumaan samalla tavalla kuin muut. (Isra)

Voimaantumiseen liittyy myös ongelmia. Monien tutkijoiden (mm. Fullan 1992; Garmann 1995; Harris 1994; Prilleltensky 1994; Rappaport 1987; Zimmerman 1995, Siitosen 1999, 86 mukaan) mielestä voimaantuminen ei ole useinkaan mahdollista, koska yksilöiden valintoja ja toimintoja ohjataan tarpeettomasti. Yksilön äänen kuuleminen on oman kontrollin tunteen ohella keskeistä voimaantumisprosessissa. Toteutuakseen voimaantuminen tarvitsee toimivan yhteisön, jossa yksilöillä on mahdollisuus luottamukselliseen yhteistoimintaan ja tasa-arvoiseen osallistumiseen.

7 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Menneisyyden varjo on Lähi-idässä voimakas. Menneisyyttä on vaikeaa unohtaa ja rohkeita askelia kohti tulevaisuutta vaikeaa ottaa, sillä menneisyyden haamut ovat edelleen olemassa. Tulevaisuus näyttäytyy helposti vain menneisyyden jatkumolta. Osa nuoresta sukupolvesta on kuitenkin edelleen optimistinen, sillä heidän mielestä väkivalta ei ole ainoa ratkaisu. (Tervonen 2002, 71.)

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten videotyöskentely toimii sosiokulttuurisen innostamisen ja voimaantumisen välineenä kuurojen palestiinalaislasten keskuudessa. Lisäksi tavoitteena oli saada selville minkälaisia ajatuksia ensimmäistä kertaa videokameraan koskevilla lapsilla on videotyöskentelystä sekä minkälaisia mahdollisuuksia nämä lapset kokevat videotyöskentelyn antavan heille.

Toteuttamalla video-opetuksen kaltaisella koulutuksella on tutkimukseni mukaan palestiinalaislasten ja -nuorten keskuudessa kysyntää sekä tarvetta. Mediatiedot ja taidot ovat tärkeä osa nyky-yhteiskunnassa elävän ihmisen kansalaistaitoja. Mediataidot ovat erityisen tärkeitä palestiinalaisille, kun he rakentavat yhteiskuntaansa Israelin miehityksen alla. Opittujen taitojen avulla he myös kurovat kiinni länsimaiden ja arabien välistä kulttuurien kuilua.

Videotyöskentely soveltuu mielestäni hyväksi tavaksi toteuttaa sekä sosiokulttuurista innostamista sekä toimivaksi voimaantumisen välineeksi. Tätä päätelmää tukevat kurssin aikana tekemäni havainnot sekä lasten ryhmähaastatteluissa antamat vastaukset. Vaikka eroja videotyöskentelyn ja voimauttavan valokuvan menetelmän välillä onkin, on perusidea pohjimmiltaan molemmissa menetelmissä sama.

Sosiokulttuurinen innostaminen ja voimaantuminen liittyvät kiinteästi toisiinsa. Innostaminen voidaan nähdä välietappina matkalla kohti voimaantumista. Voimaantuminen on siis koko prosessin lopputulos. Sekä sosiokulttuurinen innostaminen että voimaantuminen toimivat myös hyvin samalla tavalla. Kummassakaan tapauksessa ihmistä ei voi pakottaa innostumaan tai voimaantumaan, vaan molemmat lähtevät ihmisestä itsestään.

Tutkimuksestani ilmenee, että yhteisön rooli on tärkeä sekä sosiokulttuurisen innostamisen että voimaantumisen kannalta. Videokurssilla ei ollut kyse pelkästään yksilöllisestä voimaantumisesta, vaan myös yhteisöllisestä voimaantumisesta. Tulevia kurseja ajatellen voi olla hyödyllistä tehdä kurssin tavoitteiden määrittelyä yhdessä sen osallistujien kanssa. Näin osallistujat itse määrittelisivät voimaantumisen tarpeet ja tavoitteet sekä seuraisivat tavoitteiden toteutumista kurssin aikana. Tällöin voimaantumisen toteutuminen tai toteutumatta jättäminen olisi yhtäläillä myös osallistujan omalla vastuulla kuin ohjaajankin, ja ulkopuolinen tuki, esimerkiksi ohjaaja, oli yhä enemmän vain välillisessä asemassa yksilön omaehtoisessa voimaantumisessa.

Videoiden tekeminen tarjosi lapsille kokemuksen mediasisällön tuottajana toimimisesta, mutta myös aktiivisena toimijana olemisesta yhteisössään sekä myös laajemmin yhteiskunnassa. Lyhytvideoiden avulla lapset saivat oman äänensä ja kokemuksensa esiin, mikä heille muuten marginaaliryhmässä elävinä olisi lähes mahdotonta. Samalla he pääsivät uusien taitojen avulla osallisiksi sellaisesta ilmaisukeinosta, mihin heillä ei tätä ennen ole ollut mahdollisuutta. Videotyöskentelyn avulla myös kannustettiin löytämään uusia ilmaisukanavia lasten kokemille tunteille ja kokemuksille.

Video-opetuksen avulla lapset joutuivat miettimään omia haaveitaan ja unelmiaan ja keinoja, millä he jonain päivänä voisivat nämä haaveet ja unelmat saavuttaa. Videotyöskentelyn ja positiivisen palautteen tavoitteena oli löytää ja vapauttaa lasten omat piilevät voimavarat sekä vuorovaikutustaidot. Lyhytelokuvien myötä lapset pääsivät toteuttamaan itseään myös taiteellisesti käsikirjoittaessaan omia teoksiaan ja näytellessään luokatovereidensa filmeissä.

Videokamera soveltuu mielestäni erityisen hyvin välineeksi silloin, kun kasvatetaan aktiivisia ja osallistuvia kansalaisia. Videokameran avulla voi muuttaa konkreettisiksi mielikuvia ja tunnelmia, joita pelkät sanat eivät tavoita. Ulkopuolisen maailman havainnointi ei olekaan pelkästään tiedon poimimista vaan myös oman sisäisen maailman tutkimista.

Videoiden tuottaminen ei ole enää vain harvalukuisten teknisten erityisosaajien yksinoikeus. Digitalisoitumisen myötä liikkuvan kuvan katsomisesta ja tuottamisesta on tullut edullista ja helppoa kenelle tahansa. Tästä johtuen toteuttamaani video-opetusta voitaisiin hyvin käyttää Ephemetalalla jatkossakin ja se tarjoaisi koululle uuden pedagogisen välineen eri oppiaineiden sisältöjen opetukseen sekä kuurojen lasten mediakasvatukseen. Video-opetus antaa myös lapsille mahdollisuuden oman elämän pohdintaan sekä tulevaisuuden hahmottamiseen. Kyse on nimenomaan jakamisesta, kuuntelemisesta ja kuulluksi tulemisesta.

Videokurssilla olleet lapset saivat omien sanojensa mukaan muun muassa rohkeutta, toivoa ja itseluottamusta. He kokivat saaneensa uusia välineitä, joilla kertoa omasta elämästään muulle maailmalle. Lisäksi lasten vastauksista nousi esiin myös kurssin sosiaalinen puoli, kun luokkatovereihin tutustuttiin kurssin aikana entistä paremmin. Vaikka luokkatoverit olivat tuttuja jo ennen kurssia, syventyivät heidän ystävyysuhteensa kurssin aikana.

Videokurssilla kuvatut videot olivat lapsille peili, josta nuoret saivat tutkia itseään. Kurssilla oleville nuorille oli hyvin tärkeää nähdä omat voimavaransa, olivathan he itse tehneet videot alusta loppuun asti. Tärkeää oli myös nähdä tulemisen kokemus. Lapset saivat kokea miten omat vanhemmat ja perheenjäsenet suhtautuivat heidän töihinsä. Lapsille oli tärkeää, että muut näkivät mihin kaikkeen he pystyvät kuulovammastaan huolimatta.

Lasten tekemät videot toimivat myös oman identiteetin sekä elämän rakennusvälineinä. Videoita tehdessään he joutuivat pohtimaan omaa elämäänsä ja tulevaisuuttaan sekä pukemaan kuviksi ja sanoiksi sen, mistä he unelmoivat. Lapset uskoivat kurssin jälkeen, että heillä on paremmat mahdollisuudet ja kyvyt toteuttaa omia tavoitteitaan ja unelmiin.

Itsetuntemus, omanarvontunnon kasvattaminen, näkyväksi tuleminen sekä elämän haluttuun olivat videokurssin tavoitteita. Mikäli lasten innostuksesta jotakin voi päätellä, niin nämä tavoitteet saavutettiin.

Toivon, että viimeistään videokurssin jälkeen lapset oppivat näkemään maailman mahdollisuutena ja uskaltavat etsimään rohkeasti omaa polkuaan. Kuten valokuvaajaksi haaveilleella Fuadilla, meillä jokaisella on omat unelmamme ja haaveemme. Unelmien laadulla tai niiden suuruudella tai pienuudella ei ole merkitystä. Kaikista tärkeintä on tulla niistä tietoisiksi ja tarttua niihin.

LÄHTEET

Kirjallisuus

Aaltola, Juhani & Valli, Raine 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus.

Abu-Hanna, Umayya 2002. Suomalainen media ja Lähi-idän tilanne. Teoksessa Kujala, Tapio, Pyörre, Susanna & Salomaa, Mika (toim.) Pommeja ja puskutraktoreja – palestiinalaiset rauhan vankeina. Helsinki: Like.

Alasuutari, Pertti 1999. Laadullinen tutkimus. Tampere, Vastapaino.

Baylis, Nick 2006. Relationship with reality and its role in the well-being of young adults. Teoksessa Huppert, Felicia; Baylis Nick & Keverne, Barry (toim.) The science of well-being. Oxford: Oxford University Press.

Grönfors, Martti 2010. Havaintojen teko aineistonkeräyksen menetelmänä. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus.

Grönros, Eija-Riitta (toim.) 2006. Kielitoimiston sanakirja. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.

Haarala, Risto (toim.) 2001. Suomen kielen perussanakirja. Helsinki: Edita.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme Helena 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki : Gaudeamus Helsinki University Press.

Hämeen-Anttila, Jaakko 2004. Islamin käsikirja. Helsinki: Otava.

Järveläinen, Emma 2008. Haaveet ja unelmat. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto, Psykologian laitos.

Kantola, Ilkka 2004. Usko, toivo ja unelmat. Tiedepolitiikka 4/2004, 7–10.

Kiianmaa, Kari & Trygg-Jouttijärvi, Anne-Maria 2001. Alis: kyvyt käyttöön. Hämeenlinna: Karisto.

Kivelä, Sirkka-Liisa 2005. Me, ikääntyminen ja lääkkeet. Helsinki: WSOY.

Koskinen, Simo; Aalto, Leena; Hakonen, Sinikka & Päivärinta, Eeva 1998. Vanhustyö. Helsinki: Vanhustyön Keskusliitto.

Kujala, Tapio 2002a. Palestiinan lähihistoria ja nykyisyys. Teoksessa Kujala, Tapio; Pyörre, Susanna & Salomaa, Mika (toim.) Pommeja ja puskutraktoreita – palestiinalaiset rauhan vankeina. Helsinki: Like.

Kujala, Tapio 2002b. Miksi rauhanprosessilla ei ole kehystä. Teoksessa Kujala, Tapio; Pyörre, Susanna & Salomaa, Mika (toim.) Pommeja ja puskutraktoreita – palestiinalaiset rauhan vankeina. Helsinki: Like.

Kujala, Tapio 2005. Taistelu kuvista ja kuvien taistelu. Palestiina journalismissa. Tiedotustutkimus 2/2005.

Kujala, Tapio 2012. Lähi-idän mediasota. Journalismin ristipaineet Israelin ja palestiinalaisten välisessä konfliktissa. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

Kurki, Leena 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Muutoksen pedagogiikka. Tampere: Vastapaino.

Kurki, Leena 2005. Sosiokulttuurinen innostaminen yhteisöllisyyden rakentajana. Teoksessa Kiilakoski, Tomi; Tomperi, Tuukka & Vuorikoski, Marjo (toim.) Kenen kasvatatus? Kriittinen pedagogiikka ja toisinkasvatuksen mahdollisuus. Tampere: Vastapaino.

Kurki, Leena 2008. Innostava matkailu. Sosiokulttuurinen innostaminen ja vapaa-aika. Tampere: Juvenes Print – Tampereen Yliopistopaino Oy.

Lohikoski, Mikko 2002. ”Kaikkivaltias Jumala, tuleeeko Palestiinaan koskaan rauhaa?”. Teoksessa Kujala, Tapio; Pyörre, Susanna & Salomaa, Mika (toim.) Pommeja ja pusku-traktoreita – palestiinalaiset rauhan vankeina. Helsinki: Like.

Maasilta, Mari, Rahkonen Juho & Raittila Pentti 2008. Islam suomalaisissa joukkoviestimissä. Tampere: Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos.

Maqsood, Ruqaiyyah Waris 2008. Mitä jokaisen kristityn tulisi tietää islamista. Helsinki: Islamilainen neuvontakeskus.

Mustikainen, Tuomas 2014. Kielletty kansa. Elämää palestiinalaisalueilla. Helsinki: Atena Kustannus Oy.

Nyky-suomen sanakirja 2002. Helsinki: WSOY.

Perttula, Juha 2009. Kokemus ja kokemuksen tutkimus: Fenomenologisen erityistieteen tieteenteoria. Teoksessa Perttula, Juha & Latomaa, Timo (toim.) Kokemuksen tutkimus. Tampere: Juvenes Print.

Päivinen, Pasi 2004. Israelin ja Palestiinan konflikti vuodesta 1948 nykypäivään. Helsinki: Edita Prima Oy.

Reime, Hannu 2003. Israel/Palestiina. Kahden kansan luvattu maa. Helsinki: Like.

Reime, Hannu 2006. Palestiina – kateissa sekä tie että kartta. Teoksessa Nykyri, Ilona & Jokisalo, Jouko (toim.) Tuhat ja yksi askelta. Arabimaat muuttuvassa maailmassa. Viborg, Tanska: Nørhaven Paperback A/S.

Savolainen, Miina 2005. Maailman ihanin tyttö: voimauttava valokuva. Taiteen maisterin päättötyö. Taideteollinen korkeakoulu, Taidekasvatuksen osasto.

Savolainen, Miina 2008. Maailman ihanin tyttö. The Loveliest Girl in the World. Helsinki: Blink Entertainment Oy.

Savolainen, Miina 2009. Voimauttava valokuva – valokuva terapeuttisena ja pedagogisena välineenä. Valtakunnalliset kansalaisyhteiskunnan tutkimus- ja kehittämispäivät 5.-6.2.2009. Jyväskylä.

Shakespeare, William 1995 (suomentanut Paavo Cajander). Myrsky. Teoksessa Shakespeare, William Draamoja 4: Timon Ateenalainen; Talvinen tarina; Cymbeline; Myrsky. Helsinki: WSOY.

Singer, Jerome L. 1966. Daydreaming. An Introduction to the Experimental Study of Inner Experience. New York: Random House.

Siitonen, Juha 1999. Voimaantumisteorian perusteiden hahmottelua. Oulu: Oulun yliopisto, Opettajankoulutuslaitos.

Tervonen, Maaret 2002. Menneisyyden vaikutus palestiinalaisnuorten arjessa. Teoksessa Kujala, Tapio; Pyörre, Susanna & Salomaa, Mika (toim.) Pommeja ja puskutraktoreita – palestiinalaiset rauhan vankeina. Helsinki: Like.

Toimittajat, 2002. Viestintähankkeilla yhteys muuhun maailmaan. Teoksessa Kujala, Tapio; Pyörre, Susanna & Salomaa, Mika (toim.) Pommeja ja puskutraktoreita – palestiinalaiset rauhan vankeina. Helsinki: Like.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Uskali, Turo 2007. Ulkomaanuutisten uusi maailma. Tampere: Vastapaino.

Wolfsfeld, Gadi 2002. Uutismedia ja toinen intifada. Teoksessa Kujala, Tapio; Pyörre, Susanna & Salomaa, Mika (toim.) Pommeja ja pusku-traktoreita – palestiinalaiset rauhan vankeina. Helsinki: Like.

Elektroniset lähteet

Amnesty International. Enduring occupation. Palestinians under siege in the West Bank.

Viitattu 10.3.2011.

<http://www.amnesty.org/en/library/asset/MDE15/033/2007/en/dom-MDE150332007en.pdf>

Amnesty International. Israel and occupied Palestinian territories: Families under the Rubble: Israeli attacks on inhabited homes. Viitattu 5.11.2014.

<http://www.amnesty.org/en/library/info/MDE15/032/2014/en>

Backman, Jussi & Himanka, Juha 2007. Filosofia.fi. Portti filosofiaan. Fenomenologia.

Viitattu 25.11.2014.

<http://filosofia.fi/node/2712/>

Global Finland. Palestiinalaisten elintila kutistuu. Viitattu 11.4.2011.

<http://global.finland.fi/public/default.aspx?contentid=217107&nodeid=15782&culture=fi-FI&contentlan=1>

Helsingin Sanomat 2009. Israel varoitti palestiinalaisia itsenäistymisaikkeesta.

hs.fi/ulkomaat, 16.11.2009. Viitattu 29.11.2010.

<http://www.hs.fi/ulkomaat/artikkeli/Israel+varoitti+palestiinalaisia+itsen%C3%A4istymisaikkeesta/1135250791541>

Helsingin Sanomat 2010a. Lähi-idän rauhanneuvottelut alkavat. hs.fi/ulkomaat, 2.9.2010.

Viitattu 29.11.2010.

<http://www.hs.fi/ulkomaat/artikkeli/Lähi-idän+rauhanneuvottelut+alkavat+/1135259824100>

Helsingin Sanomat 2010b. Israelin armeija tuhosi parikymmentä taloa Länsirannalla.

hs.fi/ulkomaat, 10.1.2010. Viitattu 28.11.2010.

<http://www.hs.fi/ulkomaat/artikkeli/Israelin+armeija+tuhosi+parikymment%C3%A4+taloa+L%C3%A4nsirannalla/1135252032616>

Helsingin Sanomat 2010c. Kolme ihmistä kuoli Israelin tulituksessa Gazassa.

hs.fi/ulkomaat, 12.9.2010. Viitattu 29.11.2010.

<http://www.hs.fi/ulkomaat/artikkeli/Kolme+ihmistä+kuoli+Israelin+tulituksessa+Gazassa/1135260097154>

Helsingin Sanomat 2013a. Yhdysvaltain Kerry: Israelin siirtokunnat laittomia.

hs.fi/ulkomaat, 6.11.2013. Viitattu 28.9.2014.

<http://www.hs.fi/ulkomaat/a1383710250276>

Helsingin Sanomat 2014a. Länsiranta ja Gazan sota. hs.fi/ulkomaat, 23.9.2014. Viitattu

30.9.2014.

<http://www.hs.fi/ulkomaat/a1411404624941>

Helsingin Sanomat 2014b. Hamas aloitti taas iskut Israeliin. hs.fi/ulkomaat, 9.8.2014.

Viitattu 15.8.2014.

<http://www.hs.fi/ulkomaat/a1407480616314>

Helsingin Sanomat 2014c. Gazaan saatiin hutera rauha. hs.fi/ulkomaat, 27.8.2014.
Viitattu 30.9.2014.

<http://www.hs.fi/ulkomaat/a1409036671090>

King, Martin Luther 1963. Martin Luther King's I Have a Dream speech. American Rhetoric verkkosivut. Viitattu 15.3.2011.

<http://www.americanrhetoric.com/speeches/mlkihavedream.htm>

Kurki, Leena. Sosiokulttuurinen innostaminen. Pro Humanum -verkkosivut. Viitattu 27.1.2011.

<http://www.prohumanum.fi/artikkelit/kurki.html>

Lehtonen, Päivi 2008. Voimauttava video. Asiakaslähtöisyyden, myönteisyyden ja videokuvan muodostama työorientaatio perhetyön menetelmänä. Jyväskylän yliopisto, Kasvatustieteiden laitos. Viitattu 27.3.2011.

<http://dissertations.jyu.fi/studeduc/9789513933395.pdf>

Luukkonen, Riikka 2011. Haaveet. Kuurojen palestiinalaislasten lyhytvideot aiheesta Haaveet. Viitattu. 2.12.2014.

<http://www.youtube.com/playlist?list=PLWfUpTIJG7qFkFL5OX9rQWPTi6qE8shIx>

Siitonen, Juha & Robinson, Heljä 2001. Pohdintaa voimaantumisesta. Teoksessa Järvisalo, L. (toim.) Muutoksen kautta kasvuun. Voimaantuva Suomi. Internetsivu. Viitattu 27.3.2011.

<http://www.voimaantuvasuomi.org/sirob.pdf>

YLE, 2007a. Lähi-idän rauhankokous tiistaina. yle.fi/uutiset/ulkomaat, 21.11.2007.
Viitattu 29.11.2010.

http://www.yle.fi/uutiset/ulkomaat/2007/11/lahi-idan_rouhankokous_tiistaina_258038.html

YLE, 2007b. Lähi-idän neuvotteluissa ei sopua. yle.fi/uutiset/ulkomaat, 24.12.2007. Viitattu 29.11.2010.

http://www.yle.fi/uutiset/ulkomaat/2007/12/lahi-idan_neuvotteluissa_ei_sopua_261960.html

YLE, 2008a. Israel ryhtyi Gazassa vuosikymmenien kovimpiin otteisiin. yle.fi/uutiset/ulkomaat, 30.12.2008. Viitattu 29.11.2010.

http://www.yle.fi/uutiset/uutisvuosi_2008/2008/12/israel_ryhtyi_gazassa_vuosikymmenien_kovimpiin_otteisiin_453677.html

YLE, 2009a. Israel vetäytyy Gazasta – Hamas julisti voittoa. yle.fi/uutiset/ulkomaat, 19.1.2009. Viitattu 29.11.2010.

http://www.yle.fi/uutiset/ulkomaat/2009/01/israel_vetaytyy_gazasta_-_hamas_julisti_voittoa_487976.html

YLE, 2009b. Clinton: Palestiinan valtio on ”väistämätön”. yle.fi/uutiset/ulkomaat, 3.3.2009. Viitattu 29.11.2010.

http://www.yle.fi/uutiset/ulkomaat/2009/03/clinton_palestiinan_valtio_on_quotvaistamatonquot_585699.html

YLE, 2009c. Äkillinen väkivallan leimahdus Lähi-idässä. yle.fi/uutiset/ulkomaat, 26.12.2009. Viitattu 29.11.2010.

http://yle.fi/uutiset/ulkomaat/2009/12/akillinen_vakivallan_leimahdus_lahi-idassa_1317416.html

YLE, 2010. USA:lta uusi aloite Lähi-idän neuvotteluiden aloittamiseksi. yle.fi/uutiset/ulkomaat, 14.11.2010. Viitattu 29.11.2010.

http://yle.fi/uutiset/ulkomaat/2010/11/usalta_uusi_aloite_lahi-idan_neuvottelujen_aloittamiseksi_2139919.html

YLE, 2014a. Israel suunnittelee pakkolunastavansa maata Länsirannalta.

yle.fi/uutiset/ulkomaat, 31.8.2014. Viitattu 30.9.2014.

http://yle.fi/uutiset/israel_suunnittelee_pakkolunastavansa_maata_lansirannalta/7443717

YLE, 2014b. Palestiinan itsenäistyminen jakaa EU-maita. yle.fi/uutiset/ulkomaat,

7.10.2014. Viitattu 4.11.2014.

http://yle.fi/uutiset/palestiinan_itsenaisyyden_tunnustaminen_jakaa_eu-maita/7514427

YLE, 2014c. Ruotsi päätti tunnustaa Palestiinan valtion – ”Asetumme rauhanprosessin puolelle”. yle.fi/uutiset/ulkomaat, 30.10.2014. Viitattu 4.11.2014.

http://yle.fi/uutiset/ruotsi_paatti_tunnustaa_palestiinan_valtion/7575016?ref=leiki-uu

YLE, 2014d. Niinistö: Suomi ei seuraa Ruotsin mielipidettä Palestiinan tunnustamisessa.

yle.fi/uutiset/ulkomaat, 7.10.2014. Viitattu 4.11.2014.

http://yle.fi/uutiset/niinisto_suomi_ei_seuraa_ruotsin_mielipidetta_palestiinan_tunnustamisessa/7513810

Voimauttava valokuva. Internetsivu. Viitattu 27.3.2011.

<http://www.voimauttavavalokuva.net/>

Julkaisemattomat lähteet

Diakonia-ammattikorkeakoulu 2007. Project Plan for years 2008-2010. Building Media Competence in Palestine.

Hannula, Eila 2009. Koulutusjohtaja. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Turun yksikkö. Henkilökohtainen tiedonanto. Sähköpostiviesti 31.3.2009. Vastaanottaja Riikka Luukkonen. Vastaanottajan hallussa.

Hannula, Eila 2014. Aluekoordinaattori. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Turun yksikkö. Henkilökohtainen tiedonanto. Sähköpostiviesti 18.11.2014. Vastaanottaja Riikka Luukkonen. Vastaanottajan hallussa.

Ilomäki, Markus 2014. Henkilökohtainen tiedonanto. Sähköpostiviesti 20.10.2014. Vastaanottaja Riikka Luukkonen. Vastaanottajan hallussa. Suomen Lähetysseuran raportti kuurojen tilanteesta. Alawni, Khalil, Laisi, Karita & Rissanen Janne. Situation analysis of People with disabilities in Palestine with a special focus on the deaf and hard of hearing.

Savolainen, Miina 2009. Voimauttava valokuva – valokuva terapeuttisena ja pedagogisena välineenä. Julkaisematon seminaariesitys. Kansalaisyhteiskunnan kehittämis- ja tutkimuspäiville Jyväskylä 5.–6.2.2009.

LIITTEET

LIITE 1: VIDEOKURSSIN KUVAUS JA TAVOITTEET

Description of the video course:

Participants will learn how to use a video camera and microphones. They will learn about a good composition in a picture, camera angles, positions and dividing material into pictures. Participants will learn the structure of storytelling and the basics of interviewing techniques and scriptwriting. The final work is a short documentary story about Dreams.

Contents of the video course:

- Shooting with a video camera and microphones.
- Picture composition, camera angles and positions.
- Basics of television journalism: interviewing techniques and the basics of scriptwriting.
- To produce films that presents the dreams of the children at Ephpheta.

Hours:

- Two hours each day Monday, Tuesday, Wednesday, Thursday, Friday (two weeks, 2nd of February–15th of February 2011)
- Shooting the videos, Wednesday 16th and Thursday 17th of February, four hours both days
- Group interviews of the students, 18th of February, about three hours

- Opening night, 18th of February, about two hours
- There is some flexibility with the schedule, especially with group interviews and opening night

LIITE 2: RYHMÄHAASTATTELUIJEN RUNKO

- What kind of feelings and thoughts you have now after the video workshop?
- What kind of things you got from the course?
- We made silent films about dreams, do you think that you have now better changes to fulfill your dream?
 - o Why
 - o Do you think that you have for example more courage to fulfill your dream?
- Was it difficult to do films about dreams? (or was it easy?)
- What do you think, how are you going to benefit about these skills what you learned at video course in the future?
- Would you like to continue studying making videos? Why?
- What was the most easiest thing at the course and what was most difficult?
- We had a lot of group work at the course, what do you think about this?
- Your parents are going to see your films, what do you think how they relate to the films?
- Do you think that it is important to show your films to your parents?
- What is your opinion, does media give the realistic picture of Palestine?
- What do you think, is it important to make films from Palestine?
- What do you think, could you change the picture or opinions of Palestine with the skills that you have learned at the course?

- LIITE 3: VIDEOKURSSIN AIKATAULU

2.2.2011 Tervetuloa, mikä leiri, kuvakoot (monisteina lapsille), “tama on kamera”, kuvakokoharjoitus

ILLALLA: lasten tekemien kuvakokoharjoitusten tsekkaaminen

3.3.2011 Kuvakokoharjoitusten purku ja siinä esille tulevat teoriat

4.2.2011 Kaikki muu kuvateoria: komppis, pannaus, tilttaus, jatkuvuus

5-6.2. 2011 VIIKONLOPPUNA: kuvakäsikirjoitusharjoitusten kuvaaminen

7.2.2011 Kuvakäsikirjoitusharjoitus (sis. pannaus + tilttaus) ja videotehtäväänto (lyhytfilmien aihe mietintään)

8.2.2011 Palaute jatkuu, pätkiä mykkäelokuvista

9.2.2011 Käsikirjoitusteoriaa ja pätkiä mykkäelokuvista + niiden käsikirjoitusten tutkimista

10.2.2011 Käsikirjoitusten kirjoittaminen

11.2.2011 Kuvakäsikirjoitusten kuvaaminen still-kuvilla käsikirjoitusten pohjalta

12-13.2.2011 VIIKONLOPPUNA: valokuvien kehitys lasten kuvakäsikirjoituksia varten ja taustapahvien osto kuvakäsikirjoituksiin

14.2.2011 Kuvakäsikirjoitusten kokoaminen (leikkaa, liimaa, askartele)

15.2.2011 Kuvakäsikirjoitusten viimeistely sekä tarkastus

16.2.2011 Lyhytfilmien kuvaus osa 1

ILLALLA: Matskujen läpikäyntiä, missä ongelmia, tarvitaanko lisäotoksia

17.2.2011 Lyhytfilmien kuvaus osa 2

ILALLA: Matskujen läpikäyntiä, missä ongelmia, tarvitaanko lisäotoksia

18.2.2011 Varapäivä, kuvausten loppuun vieminen, jos vielä kesken, kuvamateriaalien läpikäyntiä editointia varten

19-20.2.2011 VIIKOLOPPUNA: Lyhytfilmien ediointi

21.2. 2011 Tutkimushaastattelu + lyhytfilmien ensi-ilta

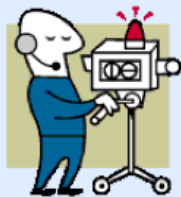
LIITE 4:

VIDEO COURSE EPHPHETA

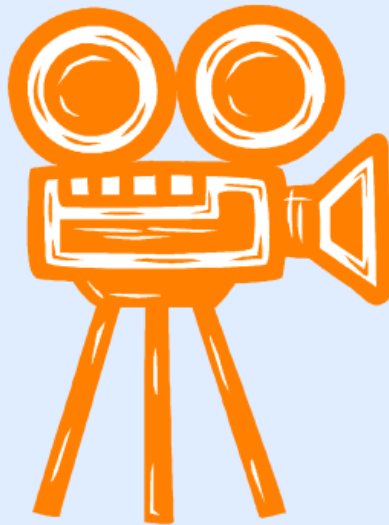
WELCOME!

CONTENTS OF THE VIDEO COURSE

- Shooting with a video camera
- Picture composition, camera angles and positions.
- Basics of scriptwriting.
- To produce films that present the dreams of the students at Ephpheta.

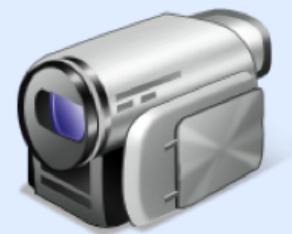
Exercise 1

- Test the camera and the tripod
- Check the tripod every time - check the bubble is in the circle

LESSON 1

- How to put camera ready to film?
- How do the buttons in the camera work?
- How to use tripod?

Exercise 2

- Take a pair and go out and film shots of each other in each of the eight picture sizes (3-5 seconds each)
- Remember **never** cut from a joint! (Don't cut knees, elbows, wrists, neck etc.)
- We watch together the results of the exercise tomorrow

THE EIGHT SHOT SIZE SYSTEM

- ☞ The eight step system
 - Based on the human proportions
 - **Never** cut from joint! (Don't cut knees, elbows, wrists, neck etc.)
- **Extreme close up, ECU**
 - **Close up, CU**
 - **Medium close up, MCU**
 - **Medium shot, MS**
 - **Medium long shot, MLS**
 - **Full shot, FS**
 - **Very long shot, VLS**
 - **Extremely long shot, ELS**
- Every shot has a special purpose

LESSON 3

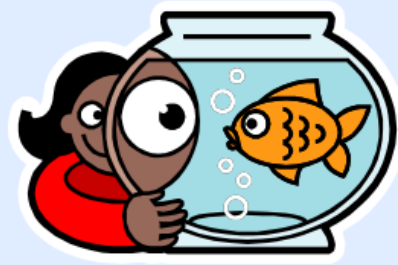
The camera angle

- The eye level
 - Basic, neutral, matter of fact, equal
 - Check the tripod every time!
 - Check the look: if the interviewed person is sitting and the journalist is standing, the look will turn up!

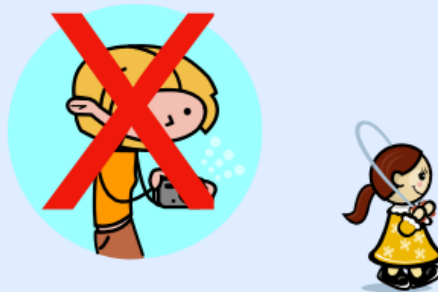
The low angle

- Effective
- Respectful, a powerful person
- Ironical, comical

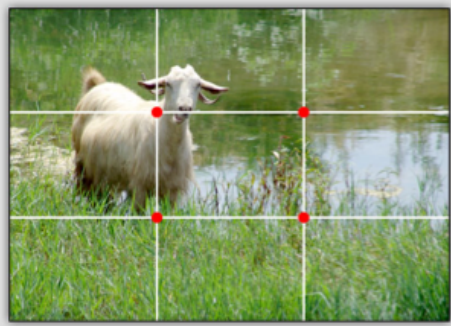
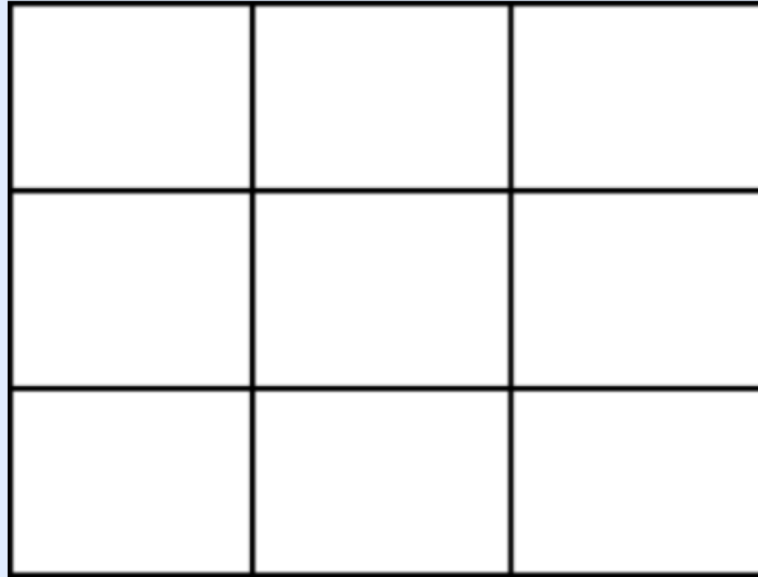

The high angle

- Effective
- Diminishing makes a person look helpless
- Do not use when shooting pictures of children

Golden rectangle - The rule of Thirds

Nose Room & Head Room

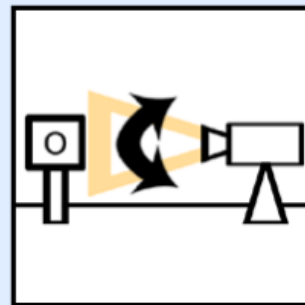
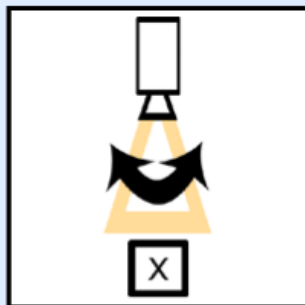
- You should leave empty space (nose room) where the object is looking or moving.

The camera movement

- Pan: Horizontal movement, left and right
- Tilt: The camera is tilted up or down in a vertical movement

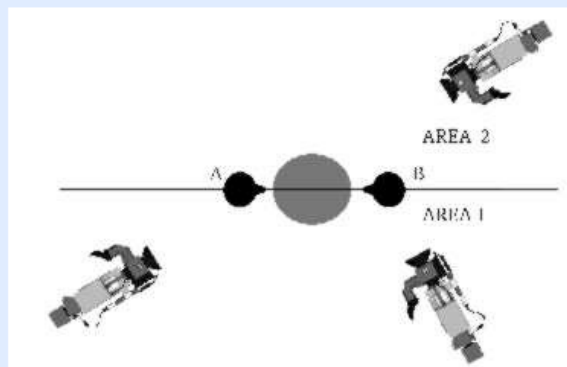

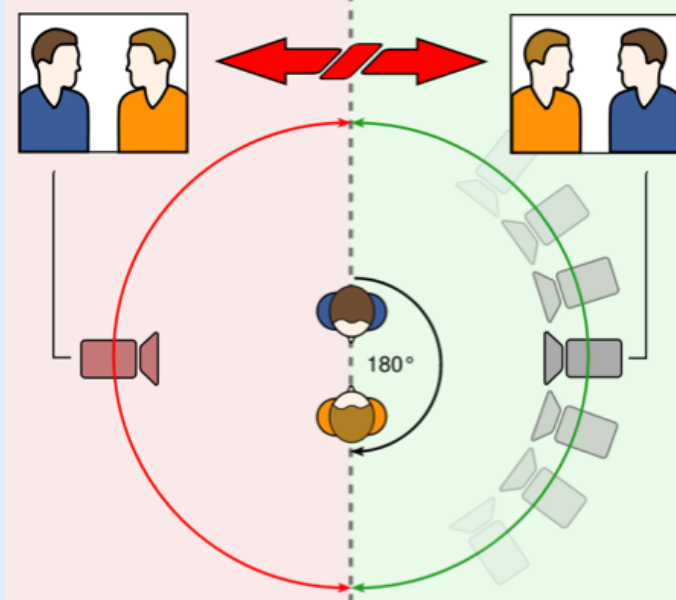
LESSON 4

180 Degree rule

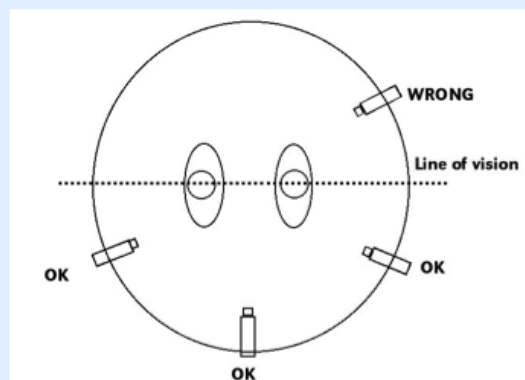
- The 180 degree rule is a very important concept in video and film production.
- It refers to an imaginary line which cuts through the middle of the scene, from side to side with respect to the camera.

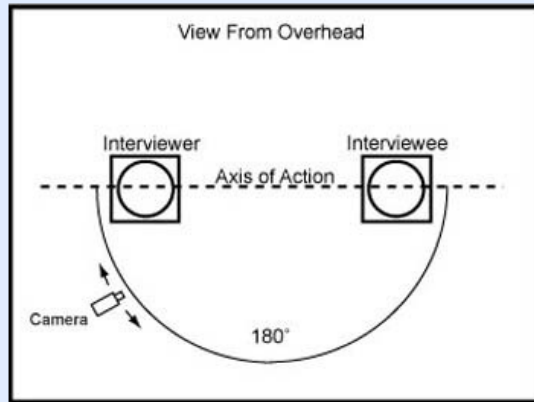

- Crossing the line is usually something to be avoided.

30 Degree rule

- Is a basic film editing guideline that states the camera should move at *least* 30° between shots of the same subject.
- This change of perspective makes the shots different enough to avoid a jump cut. Too much movement around the subject may violate the 180° rule.

LESSON 6

Film script

- Means the story of the movie represented in the form of sequences and takes (shots).
- Is the forethought of the movie which is expressed with writing and pictures
- It's also a tool for each worker (director, cameraman, set designer and sound) to know what to do

Starting points for a film script

- **Interest** (subject should interest the writer of film script)
- **Discoveries** (observation of people and different situations and happenings)
- **Idea** (What story is this? Why is this worth of doing? What is important in this story?)
- **Subject:** What happens? (essential events and solutions)
- **Plot** (events in the order in which they happened)
- **Film script:** synopsis, outline, treatment

Stages of the film script process

- **Synopsis** (story line, outline)
 - is a short summary of the subject of the movie or story
 - an outline of what is the point of the story
- **Treatment**
 - is a written description of the story of the movie -
 - > describes persons and the plot sequence by sequence so that the dramatic progress of the story becomes clear to reader

Stages of the film script process

- **Film script** (script, screenplay)
 - includes dialogue and action that is separated into sequences
- **Work plan** (master plan, shooting script)
 - is a ready script where there is a dialogue and a description of action as well as important information for the director and the cameraman (take numbering, picture sizes, angles of view)

Stages of the film script process

•Storyboard

- is an illustrated whole - the progress of sequences is shown with drawings and text take by take (usually the storyboard is done on the wall as one big board)

The meaning of film script

- Film scripts are a starting point in making a film (it is a body of ideas that has turned into a set of audio-visual pictures)
- It's not possible or even necessary to put all information in the script -> put just the essential information

The quality of script

- A good script is based on a good:
 - structure
 - credibility of characters
 - idea
 - originality of the story
 - dialogue (speech)
 - functionality of the theme
- A GOOD SCRIPT CREATES A BASE FOR THESE THINGS TO BECOME TRUE!

Storyboard

- Every shot is drawn like a cartoon (in our case we take pictures)
- From the storyboard you can see how you want every sequence to look like and what “actors” are going to say in the sequence

- You get an idea of how your tape is going to look like after filming
- Don't be disappointed if your tape doesn't look exactly how you have planned! Unexpected things always happen and they will shape your project

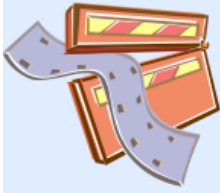
Structure

- Every movie has a structure which is planned carefully

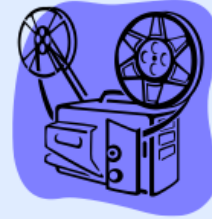

- Things are going to be presented in certain order
 - details and events follow each other in the way the filmmaker has decided
 - the name of this certain order is a **plot**
 - “events in the order that they happened”
- The presentation of a story - **narration** - is a basic thing in cinematic expression
 - with a narrative the viewer is attracted to follow the plot and to empathise with the story

Dramatic structure, dramatic form

- The meaning of drama is to set and to keep up the interest of a viewer
- In a presentation with dramatic structure there is a beginning, a middle point and an ending
- The filmmaker has to create motion forward and to “suck” the viewer along

Dramatic structure, dramatic form

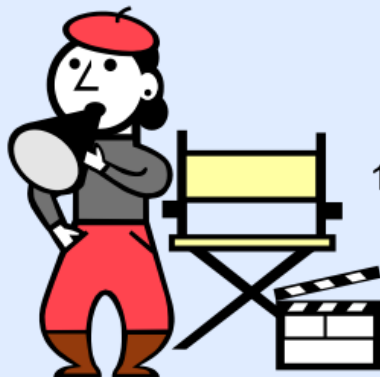
- Classical structure was born already in classical Greece
- The idea is that humans are empathetic and feel other's emotions
 - these show up as experience and identification (the viewer empathises, is assured or lost in the film or its characters, atmosphere, events or thoughts)

- 1) Start-up sequence
 - the opening sequence of a movie
 - tries to tempt the viewer to get interested in the subject of the movie
- 2) Exposition, presentation
 - Viewer gets information about the characters, time and place
- 3) Amplification
 - Viewer gets more details -> helps viewer to identify with characters and events in the movie

- 4) Heating up, clashing
 - describes the situation where conflicts come up
- 5) Solution
 - how conflicts are solved out, who's going to win?
- 6) Banishing
 - the end of a movie
 - calms the viewer (tries to soften surge of emotion after conflicts and tension)

Production

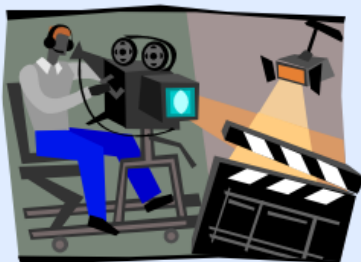
- 1) Collect equipment that you need in filming
 - Check that the batteries are charged and that you have enough tape

- 2) Plan what you are going to film!
 - Look at your storyboard and the list of takes
 - Everything is going to be easier if you know exactly what kind of takes you want before you start filming

Production

- 3) Then the funniest part: filming
 - at this point you and your group are going to do everything that you have planned or almost everything
 - There is an old expression: "If there is something that can go wrong it usually goes wrong."

- Remember that you can't demand total control of filming technique
- Group work usually helps also in filming situations!

LIITE 5: KUVAKOKOHARJOITUS

IN PAIRS, FILM 10 SECONDS OF EACH OF THESE:

- 1) ECU of an eye (zoom open!)
- 2) ELS of an person with the school on the background
- 3) MS of a sitting person (camera height!)
- 4) FS of the statue of Virgin Mary
- 5) MCU of two people talking each other

REMEMBER!

- The rule of the thirds
- Check the bubble in the tripod
- Never cut from the joint!
- Don't leave too much head room
- Leave enough nouse room
- Check that there isn't anything unwanted in the background
- Don't grow trees on people heads! ☺

LIITE 6:

THE KID
BY CHARLIE CHAPLIN
The Moneymaking Scene

SCRIPT

Dad and his son have made a deal on how to get money. Dad is a window fixer by profession, so he sends out his son to break windows so that he can fix them. The kid goes out to the street, collects some rocks, throws them at windows and runs away. When the houseowners come out on the street, dad happens to be there and agrees to fix their windows. Later on a policeman spots the kid with a rock in his hand, a broken window and the man fixing a window, and starts suspecting something. After the window is fixed, dad and son find each other on the street but dad tries to make the kid go away so that the police won't see them together. However, the police sees them and goes after them.

THE KID
BY CHARLIE CHAPLIN
The Moneymaking Scene

- STORYBOARD -

EXT FS

Boy gets out onto the street and collects some rocks.

EXT FS

Man gathers his window fixing gear and leaves the house.

EXT MLS

Boy throws rocks from behind the corner.

EXT

Window breaks.

EXT MLS

Boy throws another rock and runs behind the corner.

EXT VLS

Boy runs across the streets.

EXT FS

Lady comes out to the street to check her broken window while a window fixer walks by and agrees to fix her window.

EXT FS

Boy throws rocks.

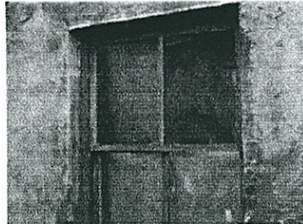
EXT

Window breaks.

EXT FS

Boy throws more rocks.

EXT

Window breaks again.

EXT FS

Boy runs away.

EXT VLS

Boy runs across the streets.

EXT FS

Boy is preparing to throw some rocks when a man appears behind him.

EXT MS

It is a policeman. He looks down on the kid and nods.

EXT FS

The boy acts like he didn't do anything.

EXT FS

The boy distracts the policeman and runs away.

EXT MLS

The policeman walks on and spots a broken window. He turns towards the direction where the boy ran, realizing that it was him who broke it.

EXT FS

The policeman walks on and finds a man fixing a window.

TEXT SCREEN

"?"

EXT FS

The window fixer keeps on working, throwing plast on the policeman. When he notices the policeman he starts getting nervous. A lady comes out through the door.

EXT MLS

The lady pays the window fixer. The policeman is wondering what is going on.

EXT FS

The window fixer leaves, leaving the lady and the policeman wondering.

EXT VLS

The man walks around the corner where he meets the kid. He tries to kick the boy away, but the kid always comes back. The policeman appears from behind the corner, sees the two together and goes after them.